

Başlarken

Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Bu sayımızda 13 Ocak 2012 tarihinde kaybettiğimiz, KKTC'nin 1. Cumhurbaşkanı, Kıbrıs Türklüğünün haklı mücadelesinin abide şahsiyeti merhum Rauf Denktaş'a yer verdik. Rauf Denktaş'a ve onun mücadelesine yer verirken, Kıbrıs Türlüğünün acılarına ortak olarak onlara bir başsağlığı mesajı daha göndermek istedik. Bu acıyı ve hüznü anlatırken yüreğimizi kanatan bir başka acıyı daha hatırladık. Hem o anı hatırlamak, hem de sizleri 26 Şubat 1992 tarihine ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Dağlık Karabağ bölgesinin Hocalı kasabasına götürmek istedik.

27 Ocak 1924 tarihinde Kıbrıs'ın Baf bölgesinde doğan Rauf Denktaş, 1955'te terörist bir hüviyete bürünen Enonisle mücadelede ve EOKA karşısında Kıbrıs Türklerinin direnişine yön verdi. Arkadaşlarıyla 1.8.1958'de Türk Mukavemet Teşkilatı'nı kurdu. Rumların Kıbrıs Türklerine karşı uyguladıkları katliamlara karşı mücadele etti. Bu mücadele sonucunda kazanılan hakların hukuki zeminlerde kabul edilmesi adına çalışmalar yaptı. 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti'ni ilan etti ve bu günkü Bağımsız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kurdu.17 Nisan 2005 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olmadı ve 24 Nisan 2005'e kadar yürüttüğü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin devlet başkanı ve Cumhurbaşkanlığı görevini Mehmet Ali Talat'a devretti.Hayatının her anında Kıbrıs Türklüğünü düşünen bilge adamın, Kıbrıs Türklüğü için çarpan kalbi 13 Ocak 2012 tarihinde durdu. Çok sevdiği topraklarda, yavru vatanda, bir başka hüzün bir başka acı bıraktı. Bütün Kıbrıs Türlüğünün, Türk Dünyası'nın ve Tüm Türk milletinin başı sağ olsun.

Bir başka dramda 26 Şubat 1992 tarihinde Azerbaycan topraklarında Dağlık Karabağ'ın Hocalı kasabasında yaşandı. Ermeni Askerleri savunmasız masum Azerbaycan halkına soykırım uyguladı. Ermeni askerlerinin Dağlık Karabağ'ı işgalinin ardından yaptıkları en korkunç, en acımasız ve en büyük katliamdı. Uluslar arası örgütlerin açıkladığı resmi rakamlara göre 83 çocuk, 106 kadın ve 70'den fazla yaşlı dâhil olmak üzere toplam 613 masum insan öldürülmüş, toplam 487 kişi ağır yaralanmıştı. 1275 kişi ise rehin alınmış ve 150 kişi ise kaybolmuştu. Cesetler üzerinde yapılan incelemelerde cesetlerin birçoğunun yakıldığı, gözlerinin oyulduğu, başları kesildiği görülmüştür. Hamile kadınlar ve çocukların da bu işkencelere ve insanlık dışı muameleye maruz kaldığı tespit edilmiştir. Bu yapılan Azerbaycan Türklerine karşı bir soykırımdır. Planlı bir yok etme ve imha faaliyetidir. O bölgeden tamamen Azerbaycan Türlerini uzaklaştırma, silme projesinin bir parçasıdır.

Dergimizin bu sayısının hazırlanmasında emeği geçen, yazarlarımıza, KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Derviş Eroğlu'na sonsuz teşekkür ediyor, Azerbaycan Türklerine, Kıbrıs Türkleri'ne ve Bütün Türk dünyasına baş sağlığı diliyorum

Saygılarımla.

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Nisan 2012
Sayı : 39

Türk Eğitim-Sen Genel
Merkezi adına Sahibi
İsmail KONCUK
Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni
Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Yayın Kurulu
Musa AKKAŞ
Seyit Ali KAPLAN
Talip GEYLAN
Cengiz KOCAKAPLAN
M. Yaşar ŞAHİNDOĞAN

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA

Yönetim Yeri
Bayındır 2 Sokak No:46
Kızılay/ANKARA
Tel:0312 424 09 60
Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir
Basım Tarihi 01.05.2012

Grafik Tasarım ve Baskı

Altuğ Reklam Basın Yayın Ltd. Şti.
Menekşe Sokak 10/10 Kızılay/ANKARA
Tel ve Faks: 0.312 417 81 07
Basım Yeri : Dumat Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Bahçekapı Mah. 2477 Sokak No:6 Şaşmaz /ANKARA

TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları
Konfederasyonu) Üyesidir.

İÇİNDEKİLER

SÖYLEŞİ
Türkiye Kamu-Sen ve Türk Eğitim-Sen
Genel Başkanı İsmail KONCUK : 04

"TBMM Genel Kurulu'ndan geçen 4+4+4 sistemi, bir çok yönüyle beklentileri ve ihtiyaçları karşılamaktan uzaktır. Bu yasanın başlangıç aşaması dahi bilimsel yöntemden uzak, ilgili tarafları ve hatta Milli Eğitim Bakanlığı'nı dahi süreç dışında bırakan bir şekilde başlatılmıştır. MEB bile, adeta, bu teklifi kucağında bulmuş durumdadır."

SÖYLEŞİ
KKTC Cumhurbaşkanı
Derviş EROĞLU : 15

"Rauf DENKAŞ; inançlı, kararlı, ne istediğini bilen ve bütün engellere rağmen taviz vermeyen bir Liderdi"

SÖYLEŞİ
Demokrat Parti Genel Başkanı
Serdar DENKTAŞ : 20

"Rauf DENKAŞ; Annan Planı ile Devlet seviyesinden eyalet seviyesine indirileceğimizi gördü ve bununla mücadele etti."

SÖYLEŞİ
KKTC Eski Başbakanı ve Doğu Akdeniz
Ünv. Stratejik Araştırmalar Merkezi
Başkanı Hakkı ATUN : 25

"O'nun heyecanı, gayreti, dava ve görev aşkı üzerimizde müthiş bir motivasyon yaratıyordu. Genel olarak insanı etkileyen ve adeta kendine tabi kılan bir karizması vardı. Yalnız yönetici ve memurlarını değil, tüm Kıbrıs Türk halkı üzerinde tam bir güven ve bağlılık yaratıyordu. Rum Lideri Klerides'le 1968'den itibaren yürüttüğü görüşmelerle Toplum Liderliği pekişmiş oluyordu. Bunun yanında yürüttüğü usta diplomasi ile Türkiye Hükümetleri'nin ve Genel Kurmay'ın da tam güven ve desteğini kazanmıştı."

KKTC Cumhurbaşkanı Derviş EROĞLU :

"Rauf DENKAŞ; inançlı, kararlı, ne istediğini bilen ve bütün engellere rağmen taviz vermeyen bir Liderdi"

MAKALE
MİLLİ KAHRAMAN RAUF DENKTAŞ
Tugay ULUÇEVİK / Emekli Büyükelçi
34

"O'nu "millî kahraman" yapan, halkına ve Türk ulusuna olan sevgisidir. Halkıyla iç içe yaşamasıdır. Halkının korkudan, kaygıdan uzak biçimde hür, bağımsız ve egemen olarak yaşaması yönündeki emeli ve kuvvetli arzusudur."

SÖYLEŞİ
CHP Genel Başkan Yardımcısı Adana Milletvekili ve Büyükelçi Faruk LOĞOĞLU:
38

"Dünyada çok az kişiye nasip olan şey Sayın Denktaş'a nasip olmuştu: Bir devlet kurmak "

SÖYLEŞİ
MHP Genel Sekreteri ve Bursa Milletvekili İsmet BÜYÜKATAMAN :
41

"Rauf DENKAŞ'ın aziz hatırası bütün Türk Dünyası'nın kalbinde sonsuza dek yaşayacaktır."

SÖYLEŞİ
21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, Kıbrıs ve Balkanlar Uzmanı Dr. Gözde KILIÇ YAŞIN :
43

"DENKTAŞ'ın en büyük mirası KKTC'dir"

SÖYLEŞİ
Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN :
49

" Ermeni meselesinde Milli Politika uygulanmalı"

MAKALE
ÜNİVERSİTELERDE ÖZGÜRLÜK MÜMKÜN MÜDÜR? Yrd. Doç. Dr. İsmail ŞAHİN
58

Türkiye Kamu-Sen ve Türk Eğitim-Sen Genel Başkanı İsmail KONCUK :

4+4+4 sistemi, bir çok yönüyle beklentileri ve ihtiyaçları karşılamaktan uzaktır.

MAKALE
OSMANLILARDA NEVRUZ KUTLAMALARI
Prof. Dr. Yusuf HALAÇOĞLU / Kayseri Milletvekili
61

MAKALE
YENİÇAĞIN EŞİĞİNDE "AVRASYA'NIN KALBİNE" BAKMAK
Doç. Dr. Mehmet Akif OKUR
63

Serdar DENKTAŞ :

Zorluklara direnmek, yılmamak, başımı tik dutmak onu izleyerek öğrenip uyguladıklarım olmuştu.

Hakkı ATUN :

Genel olarak insanı etkileyen ve adeta kendine tabi kılan bir karizması vardı.

Türkiye Kamu-Sen ve Türk Eğitim-Sen Genel Başkanı İsmail KONCUK ile Söyleşi

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

4+4+4 sistemi TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi. Büyük tartışmalar yaratan bu sistem ile ilgili TBMM alt komisyonunda görüşlerinizi dile getirmiştiniz. Bu model ile ilgili karşı çıktığınız hususları öğrenebilir miyiz? Türk Eğitim-Sen'in önerisi nasıl bir eğitim sistemidir?

TBMM Genel Kurulu'ndan geçen 4+4+4 sistemi, bir çok yönüyle beklentileri ve ihtiyaçları karşılamaktan uzaktır. Bu yasanın başlangıç aşaması dahi bilimsel yöntemden uzak, ilgili tarafları ve hatta Milli Eğitim Bakanlığı'nı dahi süreç dışında bırakan bir şekilde başlatılmıştır. MEB bile, adeta, bu teklifi kucağında bulmuş durumdadır.

Böyle saçma bir durum düşünülemez. Milyonlarca öğrencimizi, yüz binlerce eğitim çalışanını ve geleceğimizi doğ-

rudan ilgilendiren böylesi önemli bir değişiklik, sadece bir partinin fantezilerine kurban edilmiştir. Bu sistemin önerisinin ortaya konuluş şekli dahi ciddi eksikler ve yanlışlarla doludur.

Öte yandan, şu an, Türk eğitim sisteminin ihtiyaçları ve revize edilmesi gereken unsurları bakımından da yasa yeterli değildir.

Türk Eğitim-Sen olarak, 28 Şubat sürecinde dayatılan kesintisiz eğitime de karşı çıkmış; hem uygulanış biçimi hem de getirdikleri bakımından kesintisiz eğitimin ciddi sorunlar doğuracağını ifade etmiştik. Nitekim, geride bıraktığımız yıllar, haklılığımızı göstermiş, kesintisiz eğitim sistemi hem ülkemizdeki mesleki eğitime darbe vurmuş hem de pedagojik açıdan önemli sıkıntılara neden olmuştur. Yaş grupları arasında ciddi farklar bulunan; fiziksel, cinsel ve ruhsal gelişim düzeyleri arasında uçurumlar olan çocuklarımızı aynı ortamlarda bulundurmanın olumsuzlukları aşikârdı. Fakat dayatmacı zihniyet, tüm bu pedagojik kaygıları ve samimi uyarıları göz ardı ederek kesintisiz eğitimi hem de hiçbir alt yapısını oluşturmadan yürürlüğe sokmuştu.

Şimdi de aynı yöntem ve anlayışla eğitim sistemi ele alınmıştır. İktidar partisi, 28 Şubatçıların saplantılarında olduğu gibi "Ben bilirimci" bir yaklaşımla meseleyi ele almış; sosyal tarafları, çalışanları ve hatta Milli Eğitim Bakanlığı'nı dahi süreç dışında bırakarak sisteme müdahale etmiştir.

Evet;

Kesintisiz eğitim bilimsel ve gerçekçi değildir,

İdeolojik saplantılar eğitimin dışında tutulmalıdır,

Sistemin revize edilmesi kesinlikle gereklidir,

Eğitim sisteminin, çağın gerekleri ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda ele alınması kaçınılmaz bir zorunluluktur…

Fakat usulü bu olmamalıydı!

Türk Eğitim-Sen olarak, zorunlu eğitim süresinin olabildiğince artırılmasına ve zorunlu eğitimin kesintili şekilde uygulanmasına destek veriyoruz. Hükümetin bu anlamda ortaya koyduğu tavrı olumlu bulduk. Ancak, sistemin 4+4+4 şeklinde formüle edilmesini ise kesinlikle uygun bulmadığımızı bir kez daha ifade etmek isterim.

Şöyle ki;

Öncelikle okul öncesi eğitiminin zorunlu eğitim kapsamına alınmaması kabul edilemezdir. Zaten şu an fiili bir durum vardır ve bu durumun mimarı da AKP Hükümetidir. AKP Hükümetleri döneminde, 71 ilde zorunlu hale getirilen okul öncesi eğitiminden geri adım atılması, Hükümetin kendi politikası ile çelişmesi anlamına gelmektedir. Bu noktada Hükümetin öne sürdüğü gerekçeler ise geçersizdir. Sayın Başbakan grup toplantısında, mezralarda ve ücra köylerde yaşayan çocuklardan dolayı okul öncesini zorunlu eğitim kapsamına almadıklarını ifade ederek aslında çok gülünç bir gerekçe ortaya koymuştur. AKP'li Milli Eğitim Bakanlığı, okul öncesini 71 ilde zorunlu hale getirmişken ve 2013 yılında da tüm yurt genelinde zorunlu hale getirmeyi planlarken mezralarda hiç kimse yaşamıyor muydu? Ya da okul öncesi çağ nüfusunun on binde kaçı mezralarda yaşamaktadır ki, milyonlarca çocuğumuzun kaderini buna bağlıyoruz? Dolayısıyla okul öncesini zorunlu eğitim kapsamı dışında tutmanın hiçbir akli ve gerçekçi bir gerekçesi bulunmamaktadır. Ayrıca Hükümet, ilköğretim birinci kademe eğitimini neden beş yıldan dört yıla düşürdüğünü de izah edememektedir. Ne teklifi verenler ne de bu teklifi savunanlar neden dört yıllık periyot oluşturulduğunu açıklayamamaktadır. Ülkemizin, beş yılık ilköğretime yönelik olarak on yıllara dayanan tecrübesi vardır. Öğretmen yetiştirme sistemimiz, programlarımız, eğitim materyallerimiz ve fiziki alt yapımız beş yıllık ilkokul eğitimine dönük şekilde vücut bulmuştur. Bu gerçeğe rağmen, beş yıllık ilk kademeyi dört yıla indirgemek ve hem de bunu tek bir pedagojik ve gerçekçi bir gerekçe ortaya koymadan yapmak büyük bir gafletir. Öte yandan bu müdahale ile 55-60 bin sınıf öğretmeninin de norm kadro fazlası durumuna düşeceği de aşikardır. Her ne kadar birileri bu gerçeği yamultmaya gayret etseler de bu matematik bir gerçektir ve iddia sahiplerinin kendileri de bunu çok iyi bilmektedir. Nitekim Sayın Başbakan da son açıklamasıyla bu gerçeği teyit etmiştir.

Öte yandan zorunlu eğitim kapsamında bulunan çocuklarımıza açık öğretim imkanı tanınması da kabul edilemezdir. Hatta, hatırlanacaktır, AKP TBMM'ye sunduğu teklifin ilk halinde birinci dörtten sonra açık öğretim imkanını sunuyordu. Yani 9-10 yaşındaki çocuklarımızı yüz yüze eğitimden mahrum bırakabilecek bir alternatifi getiriyordu. Oluşan tepkiler üzerine bunu ikinci dört yıldan sonra olacak şekilde revize ettiler. Ancak bize göre bunun bile sakıncaları sözkonusudur. Eğitim, sınavlardan ve kitaplardan ibaret değildir. Öğrencinin, öğretmen ve arkadaşlarıyla ilişkileri, sosyalleşme imkânına sahip olması, belli bir disiplin içerisinde sistematik bir eğitim ortamının havasını soluması onun eğitiminin önemli araçlarıdır. Bu gerçekten hareket-

le zorunlu eğitim kapsamındaki çocuklarımızın mutlaka okul ortamı içerisinde bulunmaları bir zorunluluktur. Şu anda ülkemizde orta öğrenimde okullaşma oranının % 69'larda olduğunu düşünürsek; açık öğretim imkânı verildiğinde bu oranın çok daha aşağılara düşeceğini öngörmek zor olmasa gerektir. Çocuk işçiliği ve çocuk yaşta evliliklerin yaşandığı ülkemizde; çok sayıda ailenin çocuklarını örgün eğitim bir başka deyişle gerçek eğitim dışında tutacağı aşikârdır. Sayın Ömer Dinçer'in, bu kapsamda olanların % 1'i geçemeyeceği söyleminin de komik olduğunu vurgulamak gerekir. Sayın Bakana henüz kriterlerini, içeriğini ve usulünü bile belirlemediği bir sisteme hangi mucizevî yeteneğiyle kota belirlemesi yaptığını sormak lazımdır.

İkinci kademeden sonra açık öğretim imkânı verilebilecek öğrencilerimiz ancak; sağlık durumu nedeniyle okula devam edemeyen, başka bölgelere çalışmaya giden geçici tarım işçisi ailelerin çocukları ve çıraklık eğitimi içerisinde yer alan çocuklarımız için mümkün olabilmelidir. İşte tüm bunlardan dolayı Türk Eğitim-Sen olarak, 1+5+3+4 şeklinde kademeli, kesintili ve zorunlu eğitimin ülkemizin gerçekleri ve ihtiyaçlarına uygun bir sistem olduğunu savunmuştuk. Sendika olarak yıllardır dile getirdiğimiz gibi, öğrencilerimiz kabiliyetlerine göre yönlendirilebilecekleri bir sistem içerisinde dâhil edilmelidirler. İlköğretimin birinci kademesinden itibaren, öğrencinin yönlendirmesine dönük alternatifler oluşturulmalıdır. Bu noktada, eğitim sürecinde öğretmenin rolünün daha da etkinleştirilmesi mutlak öneme haizdir. Çünkü öğrencinin durumu ve potansiyelini en iyi ve objektif olarak değerlendirecek olan öğretmendir. Pek tabidir ki, bu noktada okul rehberlik servisi ve ailelerle işbirliği içerisinde olunması da sağlıklı bir yönlendirme için olmazsa olmaz unsurların başında gelmektedir.

Hükümet, eğitimin bir iddialaşma ve horoz dövüşü arenası olmadığını görmeli, eğitimin uygulayıcılarının bu işi en iyi bilenler olduğunu görerek iyi niyetli ikazlarımızı ciddiye almalıydı. 4+4+4 şeklinde getirilen sistemin, eğer tedbirler alınmazsa, uzun yıllar telafi edilemeyecek arazlara neden olacağı aşikardır. Bunun vebalini, vicdanları körleşmiş olanlar kaldırabilir belki ama milletimizin geleceği bu tahribatın ceremesini uzun yıllar çekecektir.

4+4+4 sisteminde meslek liseleri, din eğitimi ve İmam hatip okulları ile ilgili yapılan düzenlemeleri nasıl buluyorsunuz?

Mesleki eğitimin genel eğitimdeki payı, çağın gerekleri, ekonomik gerçeklerimiz ve toplumumuzun ihtiyaçları doğrultusunda artırılmalıdır. 28 Şubat sürecinin mesleki eğitime getirdiği engeller, mesleki eğitime yeterli yatırım yapılmaması, mesleki eğitimin iş hayatı ile paralel dizayn edilmemesi ve istihdam sorunları mesleki eğitimin gerektiği şekilde gerçekleştirilmemesine neden olmuştur. İşte bu nedenlerin ortadan kaldırılması artık kaçınılmaz bir öncelik olmalıdır. İş hayatımızın ihtiyaç duyduğu ve istihdam yaratılan alanlarda mesleki eğitim düzenlenmelidir. Bu anlamda Milli Eğitim Bakanlığı ile iş dünyası ve meslek örgütleri sorumluluk paylaşmalı ve sürece müdahil olmalıdır. Mesleki eğitim kurumlarımız, bir sonraki öğrenim düzeyine öğrenciyi hazırlamasının yanı sıra, iş hayatına kalifiye ara elemanı

yetiştiren birer müessese olarak gerekli alt yapıya sahip olmalıdır. Fakat biliyoruz ki, mesleki eğitim kurumlarımız şu anda böylesi bir düzenlemeden çok uzaktır. Okullarımız, hem iş hayatının ihtiyaçlarını karşılamaktan hem de çocuklarımızın akademik gelişmelerine cevap vermekten çok uzak bir alt yapıya mahkum edilmiş durumdadır. Mesleki eğitimle ilgili süreci takip edeceğiz; dileriz yukarıda ifade ettiğimiz hususlar hayata geçirilir.

Öte yandan, özellikle 28 Şubat sürecinde ötekileştirilen ve kapatılmak durumunda bırakılan İmam Hatip liselerinin orta kısımlarının yeniden açılacak olmasından da korkulmamalıdır. Çocuklarımızın sağlıklı din eğitimi almaları ve toplumun din hizmeti ihtiyacının giderilmesi için gerekli olan kadroların sağlıklı bir ortamda devlet tarafından yetiştirilmelerinden kimse kaygı duymamalıdır. Ayrıca sendika olarak teklif ettiğimiz şekilde, Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed'in hayatının da seçmeli ders olarak okutulacak olmasından da büyük memnuniyet duyuyoruz. Zaten yeni yasanın olumlu tek yönü bu hususlardır diyebiliriz. Hükümet, keşke iyi niyetli ve gerçekçi diğer ikazları da dikkate almış olsaydı.

Öte yandan mesleki eğitim mezunlarının yüksek öğrenimlerinin önünde bir engel olan katsayı adaletsizliğinin de gideriliyor olması, yasanın olumlu yönlerinden bir tanesidir. Türk Eğitim-Sen olarak çok geç kalınmış olan bu düzenlemenin hayata geçecek olmasından dolayı mutluyuz.

Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer Kürtçe'nin seçmeli ders olabileceği sinyalini verdi. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Çok uzun yıllar, "ana dilde eğitim" talebinin sahipleri, bölücülükleri toplumun geniş kesimleri tarafından tescillenmiş marjinal örgüt ve guruplardı. Ancak son yıllarda sözde aydınların, akademisyenlerin, bürokratların, ideolojik yapılarını yasal görüntü altında kamufle eden bir takım sivil toplum kuruluşlarının, siyasi çıkarları uğruna milli hassasiyetleri rafa kaldıran politikacıların, Türkiye ve dünya gerçeğini okuyamayan devlet yetkililerinin vb. katılımlarıyla geniş bir cephe ile karşı karşıya kalmış bulunuyoruz.

Herkes bilmekte ve bir çok kesim takiyye yaparak niyetlerini kamufle etmek istese de; ülkemizde, ana dilde eğitimden kastedilen doğrudan Kürtçe'nin bir eğitim dili olarak kabul edilmesi talebidir.

Hükümet çevreleri ve özellikle Milli Eğitim Bakanı Sayın Ömer Dinçer tarafından Kürtçe'nin seçmeli ders olarak okutulabileceği söylemleri geliştirilmektedir.

Bakınız Ömer Dinçer ne demiş: "Türkiye'yi böyle demokratikleştiriyorsanız ve sisteminizi esnek hale getiriyorsanız Kürtçe'nin seçimlik ders olmasının ne mahsuru var? Ben kendi fikrimi söylüyorum. Ama bunlar bir bütünlük içinde değerlendirilir. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, hükümetin politikalarını göz önüne alır, anayasa ve diğer kanunlara bakar ve bütünü içerisinde en uygun kararı verir. Endişe etmeyin."

Türk Eğitim-Sen olarak Ömer Dinçer'in "endişe etmeyin" sözlerinden ciddi endişe duyuyoruz. Sürekli eğitimle ilgili polemik yaratan uygulamalara imza atan Sayın Bakan, Kürtçe'nin seçimlik ders olmasının mahzurlarını anlaşılan henüz bilmiyor. Türk Eğitim-Sen olarak kendisini bu konuda aydınlatmayı görev biliyoruz.

Bilindiği gibi Türkiye son yıllarda çok şey gördü. Bu ülke Habur sınır kapısından elini kolunu sallaya sallaya, alkışlar ve tezahüratlar eşliğinde giren teröristleri de gördü, açılım adı altında verilen tavizleri de….

Bugün karşımızda bölücü örgütün taleplerini bir bir yerine getirmekte sakınca görmeyen, bundan hiç gocunmayan bir siyasi erk bulunmaktadır. Bilindiği gibi ana dilde eğitim bölücü çevrelerin en önemli talebidir. İki dilli bir ülke oluşturmak için hummalı bir çalışma yapılmaktadır. Bugün Kürtçe seçmeli ders olursa ana dilde eğitim yasal zeminde meşruluk kazanacak ve kısa bir süre sonra bölücü çevrelerin ana dilde eğitim talepleri tam anlamıyla karşılanacaktır. Ayrıca Kürtçe'nin seçmeli ders olması ileriki dönemlerde Kürtçe'nin resmi dil olmasını da gündeme getirebilecektir.

Öte yandan Kürtçe'nin seçmeli ders olmasının hangi bilimsel ve pedagojik gerekçelerle istendiğini anlamakta zorlanıyoruz. Kürtçe'nin seçmeli ders olmasını İngilizce ya da Almancanın seçmeli ders olması ile aynı kategoride değerlendirmemek gerekir. Şöyle ki; Kürt vatandaşlarımız bu ülkenin asli unsurlarıdır. Bu ülkede Türkler ve Kürtler bir ağacın kökleri gibidir. Aynı mutlulukları, aynı üzüntüleri paylaşmış, vatanı beraberce savunmuş, aynı kültürel değerleri sahiplenmişlerdir. Lazlar, Çerkezler bu ülkenin nasıl ayrılmaz parçaları ise, Kürtler de aynıdır. Farklı etnik kökenden insanları bir arada tutan, birbirine bağlayan unsur ise dildir. Dil ayrıştırıcı değil, bütünleştirici bir unsurdur ve millet olmanın gereğidir. Şayet iki dilli bir millet oluşturmaya çalışırsanız, dil birliğini koruyamazsanız, bölünmeye, parçalanmaya mahkûm olursunuz.

Bugün ana dilde eğitim Kürt vatandaşlarımızın değil, bölücülerin siyasi talebidir. Çünkü ana dilde eğitim bu milleti ayrıştırmanın, ülkeyi bölmenin en önemli adımıdır. Dolayısıyla ana dilde eğitim gibi çok tehlikeli bir talep varken, Kürtçe'nin seçmeli ders olarak getirilmesi bu ülkenin çocuklarına, geleceğine ihanet değil de nedir?

Son günlerde yine bölücü çevrelerin 'Andımız kaldırılsın', 'Okullarda Gençliğe Hitabe kaldırılsın', 'Ne mutlu Türküm Diyene ifadesinden rahatsızız' gibi söylemleri ve bu doğrultuda yürütülen kampanyalar aynı zincirin halkalarıdır. Sürekli aynı kesim tarafından gündeme getirilen bu taleplere karşı kör olmak ve sağır kalmak bu ülkenin geleceğini düşünen hiç kimseye yakışmaz.

Diğer yandan Kürtçe seçmeli ders olduğu takdirde bu dersleri kim verecek? Hangi öğretmenler bu ders için istihdam edilecek? Bakan Ömer Dinçer 'Güneydoğu'daki ücretli öğretmenlerin PKK'nın etkisi altında kaldığını itiraf etmişken, bu derste bölücü unsurlara fırsat vermemek için ne tür önlemler alınacak? Kürtçeyi gramer olarak bilen kaç öğretmen var ki, Kürtçe seçmeli ders olacak? Şayet öğretmenler Kürtçe öğrenmeleri konusunda yetiştirilirse, ana dilde eğitimin önü tamamen açılmış olmayacak mı? Kürtçe seçmeli ders olursa, başka farklı etnik kökene sahip vatandaşlarımız da aynı talepte bulunmayacak mı? O zaman, Sayın Başbakan'ın söylediği gibi 36 etnik kökene seçmeli ana dil eğitim hakkı mı vereceksiniz? Dünyanın hangi gelişmiş ülkesinde böyle bir eğitim anlayışı bulunmaktadır? Türk Eğitim-Sen olarak Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'den bu soruların cevabını ivedilikle bekliyoruz.

Ne yazık ki Kürtçe'nin seçmeli ders olmasının sonuçları konusunda birazcık öngörü sahibi olamayan devlet adamları ülkemizi yine bir kaosa sürüklemektedir. Bugün Kürtçe okullara seçmeli ders olarak girerse; yarın okullarda ana dilde eğitime onay verilecek, belki de sonrasında Kürtçe'nin resmi dil olması konusunda talepler gündeme gelecektir. Bunlar uzak ihtimaller ya da komplo teorileri değildir. Tüm bunların yaşanması durumunda da Anayasamızın 3. maddesinde yer alan, "Türkiye Devleti ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Milli Marşı 'İstiklal Marşı'dır. Başkenti Ankara'dır" ifadesinin hiçbir anlamı kalmayacaktır.

Kürtçe seçmeli ders olduğunda ya da ana dilde eğitim talebi karşılandığında bu ülkenin nasıl bir yapıya dönüşeceğini aklı başında olan herkes tahlil edebilir. Ancak herkesin bilmesi gerekir ki; bin yıllık süren kardeşliği temellerinden dinamitlemek isteyen, iki dilli bir yaşam oluşturmak için yapılan hiçbir girişim başarılı olmayacaktır. Bu noktada Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer de aklını başına almalı, bölücü talepleri karşılamak yerine, eğitim ile ilgili gerçek sorunları çözmek için çaba harcamalıdır. Okullarda öğretmen ve derslik açığı varken, eğitim-sistemimiz yap-boz tahtasına dönüşmüşken, eğitimcilerin ekonomik ve özlük hakları geriye götürülürken, geri kalmışlığa, eğitimsizliğe çare bulunması gerekirken, yeni sistemle okul öncesi zorunlu eğitim kapsamından çıkarılırken, 50 bin sınıf öğretmeninin norm kadro fazlası olacağı gerçeği karşısında önlem alınması gerekirken; Bakan'ın bölücü talepleri yerine getirmek için çabalaması çok acıdır.

Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer göreve geldiği günden bugüne kadar 2011 Ağustos ayında 11 bin 475, 2012 Şubat ayında da 15 bin 934 öğretmen ataması gerçekleştirdi. Asıl alımların Ağustos ayında olacağını söyleyen Bakan Dinçer'in öğretmen atama politikasını nasıl buluyorsunuz? Öte yandan son yıllarda atama bekleyen öğretmenler ile ilgili intihar haberleri kamuoyunda sıkça yer alıyor. Öğretmen intiharları ile ilgili neler söyleyeceksiniz?

Atama bekleyen öğretmenlerin dramını kamuoyu yakından bilmektedir. Eğitim fakültelerinden mezun olan, buna rağmen yıllarca ataması yapılmayan öğretmenler Türkiye'nin kanayan bir yarasıdır.

Mezun olduktan sonra öğretmen olabilmek için KPSS'ye giren, öğrencilerine ders verecekleri günün hayalini yıllarca kuran, bu süreçte işsiz kalan, başka işler yapan ya da 3-5 kuruşa ücretli öğretmenlik yaparak geçimini sağlamaya çalışan öğretmenlerimizin bir kısmı yaşadıkları yükün ağırlığını daha fazla taşıyamamakta ve intihar etmektedir.

Son zamanlarda intihar eden öğretmenlerin sayısında ciddi bir artış vardır. Öğretmenlerimizi intihara sürükleyen nedenler iyi irdelenmelidir. Gencecik öğretmenlerimizin hayatının baharında intihar etmesi aynı zamanda Hükümetin büyük bir ayıbıdır. Bu ayıbı temizlemesi gerekenler, tam aksine 350 bin gencin umutlarını söndürmekten başka hiçbir şey yapmamaktadır. Herkesin gözü önünde yaşanan bu intiharlara sessiz kalmak, bu konuda önlem almamak cinayete göz yummakla eş değerdir. Bu durumun failleri vicdanlarda mahkûm edilecektir.

Bu intiharlar nedeniyle ülkeyi yönetenler ve Milli Eğitim Bakanı rahat bir uyku uyuyabiliyor mu?

Kısıtlı imkânlarla okuyup, mezun olan ancak daha sonra işsizlik gerçeğiyle yüz yüze gelen, ailelerine karşı boyunları bükük kalan atama bekleyen öğretmenlerin dramı hiç mi vicdanınızı kanatmıyor?

İntiharlar karşısında sessiz kalan, bu konuda Başbakan'ı ve Bakanlar Kurulu'nu harekete geçirmeyen Sayın Milli Eğitim Bakanı, merak ediyoruz kendisini ne zaman bu gençlerin ve ailelerinin yerine koyacak?

Atama bekleyen öğretmenler bu ülkenin Milli Eğitim Bakanları tarafından sürekli aldatılmaktadır. Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'in göreve geldiğinde öğretmen atamaları sorununa eğileceğini, doğru bir öğretmen istihdam politikası oluşturacağını düşünmüştük. Düşüncelerimizde ne kadar yanıldığımızı artık çok iyi anlıyoruz. Maalesef Bakan Dinçer görevi süresince öğretmenleri aşağılamaktan, onları hor görmekten başka bir iş yapmamıştır.

Öğretmenlerin çalışma saatleri ile ilgili yaptığı gerçek dışı açıklamalarla insanların zihnini bulandıran Bakan Dinçer; öğretmenlerin hakkını bir gram savunmamış, eşit işe eşit ücret düzenlemesinde öğretmenler yok sayılırken sesini çıkarmamış, atama bekleyen öğretmenlere 'başka iş bulsunlar' şeklinde gülünç bir öneri getirmiş, öğretmenleri fazla tatil yapan kişiler olarak lanse etmiş, özür grubu atamalarının büyük kısmını yapmayarak adalet duygusuna sahip olmadığını ortaya koymuştur. Öte yandan Bakan Dincer göreve geldiği günden bugüne kadar; 2011 Ağustos ayında 11 bin 475, 2012 Şubat ayında da 15 bin 934 öğretmen ataması gerçekleştirmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmen ihtiyacını 126 bin 706 olarak açıkladığı göz önüne alındığında; bu kadar az sayıda öğretmen ataması beklentileri hiçbir şekilde karşılamamıştır.

Üstelik eski Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu'nun 55 bin atama sözünü unutmadık, unutmayacağız. Devletin öğretmenlere hala 28 bin atama borcu bulunmaktadır. **Devletin verdiği sözün altında kalması, borcunu ödememesi devlet ciddiyetiyle bağdaşan bir durum değildir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti insanlarımızın gözünde sözünü tutmayacak kadar aciz duruma düşürülmemelidir.** Bakan Dinçer'in bu konuda da bir çaba içerisinde olmaması Bakanlık görevini yerine getiremediğini de net olarak ortaya koymaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın hala öğretmenlere atama borcu bulunurken, atamalar bir lütuf gibi sunulurken, gıdım gıdım yapılan atamalarla öğretmenler oyalanırken; Türkiye eğitimde günden güne geri gitmektedir. Ücretli öğretmenler eliyle öğretmen açığını gidermeye çalışan bir anlayışının 2012 yılı Türkiye'sine hâkim olduğunu görmek gerçekten umut kırıcıdır.

Atama bekleyen öğretmenlerin sayısının tedbir alınmadığı takdirde kısa sürede yarım milyonu bulacağı gerçeğine ve Maliye Bakanlığı'nın öğretmen atamaları için az sayıda kadro ayırmasına rağmen, 4+4+4 sistemi hayata geçirilmiştir. Bu sistemi ihdas edenler; 2. kademe eğitiminin 3 yıldan 4 yıla çıkarılmasıyla, daha fazla öğretmen ihtiyacı oluşacağını hesap edememiştir. Türk Eğitim-Sen olarak açıklıyoruz:

Bu sistemle birlikte ikinci kademe eğitimde 50-55 bin civarında branş öğretmeni ihtiyacı daha oluşacaktır. Bakanlık az sayıda kadroya atama yaparken, bu kadar çok öğretmen ihtiyacını nasıl giderecektir?

Gençlerimizin intihar etmesini engellemek için tedbir almayanların ve öğretmen açığını giderecek şekilde öğretmen ataması yapmayanların bu soruna bulduğu dâhiyane(!) çözüm parmak ısırtmaktadır. Çözüm şudur: Özel okullar devlet tarafından desteklenecek, öğrenci başına özel okullara 1500 TL yardım yapılacak, atama bekleyen öğretmenler bu şekilde özel okullarda iş bulacak. Eğitimin asli meselelerine böylesi akıl dışı çözümler üretenleri, öğretmen ataması gibi hayati öneme haiz bir konuyu bu şekilde malzeme yapanları şiddetle kınıyoruz.

Böyle saçma bir çözümün mimarlarına sesleniyorum: Sizler özel okulları destekleyip, öğrenci başına 1500 TL yardım yapacağınıza, kaynaklarınızı atama bekleyen öğretmenler için ayırın. Böylece hem devlet okullarındaki öğretmen açığı giderilir, hem de atama bekleyen öğretmenler istihdam edilir.

Öğretmenler büyük bir hevesle Ağustos ayında yapılacak atamaları beklemektedir. Buradan Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'e çağrıda buluyoruz: Sayın Dinçer bir kere de öğretmenler için hayırlı bir iş yap. Atama bekleyen öğretmenlere kapılarını kapatma. TÜRK EĞİTİM-SEN OLARAK TALEBİMİZ, AĞUSTOS AYINDA EN AZ 100 BİN ATAMA YAPILMASIDIR. Bakan Dinçer bilmelidir ki; 10 bin, 20 bin atama, ne atama bekleyen öğretmenleri tatmin eder, ne de 130 bin öğretmen açığını giderir. Bu nedenle Bakan Dinçer, Sayın Başbakan'a olayın vahametini tüm gerçekliğiyle anlatmalı ve 100 bin öğretmen ataması yapılmasını mutlaka sağlamalıdır.

Özür grubu tayinleri çok sıkıntılı bir konu. Bakan Şubat ayında eş durumu özür tayinlerinin bir kısmını yapıp, eğitim ve özür grubu tayinlerini yapmamıştı. Bakanlık ayrıca öğrenim özrünü özür grubu tayinleri arasından çıkaran bir taslak hazırladı. Öte yandan Bakanlık il emrini de kaldırdı. Tüm bu gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bildiğiniz gibi Milli Eğitim Bakanlığı önünde Şubat ayında özür grubu tayinlerinin yapılması ile ilgili eylem yapmıştık. Teşkilat Kanunuyla özür grubu tayinlerini yılda bir defaya düşüren Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'i protesto etmiş, özür grubu tayinlerinin daha önceden olduğu gibi yılda iki kez yapılmasını istemiştik. Hatta Bakanlık önünde yaptığım konuşmada bu mağduriyetin çözülmemesi durumunda tepkimizin çok daha sert olacağını ilan etmiştim. Bu eylemimizin ardından Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer şahsım ile görüşe-

rek bu yıla mahsus şekilde özür grubu tayinlerini Şubat ayında yapacağının sözünü vermişti. Ancak ne oldu ne bitti anlayamadık. Bu görüşmeden yalnızca bir gün sonra Bakan 'U' dönüşü yaparak sadece eş durumuna bağlı özür grubu tayinlerinin bu yıla mahsus olmak üzere Şubat ayında yapılacağını açıkladı. Buradan Sayın Bakana soruyorum: Görüşmemizden bir gün bile geçmeden düşüncelerinizde ne değişti? Hangi gerekçelerle özür grubu tayinlerini bölüp, parçaladınız, sadece bir kesime tayin hakkı tanıdınız? Kim ya da kimler sizi yanlış yönlendirdi? Niçin başka seslere kulak verdiniz de, öğretmenlerin feryadını es geçtiniz?

Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer, Nimet Çubukçu'dan sonra sözünde durmayan ikinci Milli Eğitim Bakanı'dır. Üstelik eş durumu mağdurlarının tamamı da sevinemedi. Çünkü eşi SGK'nın 506 sayılı Kanunun 20'nci maddesine göre, "bankalar için kurulmuş özel emeklilik sandığı"na tabi olarak çalışan öğretmenler eş durumu özür tayinlerinden yararlandırılmadı. Yani Milli Eğitim Bakanlığı eşi bankacı olan öğretmenlere eş durumu özür tayin hakkı vermedi. Bununla ilgili oluşan tepkilere Bakan Dinçer'in bir televizyon kanalında "Bankacı eşleri zaten kapsam dışıydı. Böyle bir talebi şimdi yapıyor olmalarının çok açık bir izahı vardır, hukuku bilmiyorlar demektir" şeklinde cevap vermesi düşündürücüdür. Bakan Dinçer'in iddiasının aksine bankacı eşleri daha önceden kapsam dışı değildi. Bu durum 2011 Yılı Ocak Dönemi Öğretmenlerin Eş Durumu Özrüne Bağlı Yer Değiştirme Kılavuzunda da görülmektedir. Zira sendikamız üyesi adına açılan davada, Batman İdare Mahkemesinin 2012/102 Esas sayılı ve 07.03.2012 tarihli kararı ile dava konusu işlemin yürütmesi durdurulmuştur. Bu eş durumu atamalarına kısıtlama getiren Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'e ders olmalıdır. Hal böyleyken mevzuattan haberi olmayan Sayın Bakandır. Bugüne kadar Milli Eğitim Bakanlığı'nda yüzlerce yanlış uygulama gördük, binlerce haksızlığa tanık olduk; ancak mesleklere göre yapılan ayrımcılığa ilk kez rastladık. Hâkim eşine, doktor eşine, mühendis eşine tayin hakkı verip, bankacı eşine tayin hakkı vermemek kadar büyük bir adaletsizlik olamaz. Bakan Dinçer'in, bu haksızlığın yükünü nasıl omuzlayacağını merak ediyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Şubat ayında yapılan özür grubu tayinleri ile getirdiği sınırlamalar bunlardan ibaret değil. Bakanlık sadece iller arası eş durumu özrüne bağlı yer değişikliği hakkı tanımış, il içinde yer değiştirmek isteyenlere aynı hakkı tanımayarak, onları mağdur etmiştir. Aynı özrü bulunduğu halde iller arasında bu özür sebebi ile yer değişikliği hakkı verilirken, il içine bu hakkın tanınmaması ne anlama gelmektedir? Öte yandan Bakanlık, eş durumu özür tayinlerinde 31 Aralık mağdurları da yaratmıştır. Eş durumu özür tayinlerinde başvuru süresi için 31 Aralık tarihinin esas alınması, 1 yıllık stajyerlik süresini dolduramayan birçok öğretmenin bu haktan yararlanamamasına yol açmıştır. Görüldüğü üzere Bakanlık özür grubu tayinlerini bölük pörçük etmiş, özür grubu tayinlerinin içini boşaltmış, mağdurlar ordusu yaratmayı başarmıştır. Tüm bunlar yetmezmiş gibi Bakanlık öğrenim durumu özür tayinini kaldıran bir taslak hazırladı. Bu taslak hayata geçerse öğrenim durumu özrü tarihe karışacak. Yüksek lisans ya da doktora yapmak isteyenler öğrenim durumu özrü tayin hakkından hiçbir şekilde yararlanamayacak. Bakan Dinçer bu kadarına da 'pes' dedirtmiş, akademisyen unvanının hakkını veremediğini bir kez daha ortaya koymuştur. Akademisyen bir Bakanın öğretmenlerin eğitimini sürdürmek istemesine engel olması, öğretmenlere karşı öfke seline kapıldığının da açık bir göstergesidir. Sayın Dinçer'i uyarıyoruz: Sakın böyle bir girişimde bulunmayın. Aksi takdirde açılacak davaların önüne geçemezsiniz ve her defasında yargı duvarına toslarsınız. Yönetmelikte yer alan bir hakkı, öğretmenlerin elinden almak gayri ahlakidir. Öğretmenlerle karşı karşıya gelmeyi göze almak yerine, onların takdirini kazanmak için mücadele etmelisiniz.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın böylesine ayrımcı, böylesine ötekileştirici tavrı inanılır gibi değildir. Bakan Dinçer sağlık ve öğrenim özrünü yok sayarak, eşi bankacı olan öğretmenlere tayin hakkı vermeyerek, il içi tayin hakkında bulunmak isteyenlere izin vermeyerek Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı hareket etmiştir. Özür grubunu bir bütün olarak görmeyerek, sadece bir kesime tayin hakkı vererek adaletsiz bir uygulamaya imza atan Bakanlık neyi amaçlamaktadır bilmiyoruz. Ancak bildiğimiz bir şey var ki, o da eğitimcilerin gözüyle baktığımızda, Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'in giderek puan kaybettiği ve kredisini tükettiğidir. Bir Bakan düşünün; özür grubu arasında ayrımcılık yapacak kadar adalet duygusunu kaybetmiş olsun. Bir Bakan düşünün; kanser hastası bir öğretmeni kaderine terk edecek kadar insafsız, eğitimini sürdürmek isteyen bir öğretmene 'sen kendini geliştirme' diyecek kadar eğitimin öneminden bihaber olsun. Bu nasıl bir bakanlık yönetme anlayışıdır anlamak

mümkün değil. Herkes bilmelidir ki, Milli Eğitim Bakanlığı'nda 'ben bilirim' anlayışıyla feryatlara kulak tıkayanlar, eğitimcileri kendi felsefelerine uygun yeniden kalıba dökmeye can atanlar, eğitim çalışanlarını zincirlemeye, hapsetmeye yeltenenler başarılı olamayacaktır.

Bilindiği gibi başta öğretmenler ve akademisyenler olmak üzere 2 milyon memurun ek ödemelerine artış yapılmadı. Hükümet bu konuda geri adım da atmadı. Siz de 6 hafta boyunca eylemler yapmıştınız. Bu konuda gelişme olmazsa yeni eylemler olacak mı?

Eşit işe eşit ücret düzenlemesi haksızlığın bir diğer adıdır. Çünkü bu düzenlemede; öğretmen yok. Profesör, Doçent, Yardımcı Doçent, Araştırma Görevlisi yok. Sağlık Hizmetleri Sınıfından hekim dışı sağlık personeli yok. Din Hizmetleri Sınıfındaki din görevlisi yok. Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İş Kurumu gibi kurumlarda çalışanlar yok. Bu düzenlemede kim var? Müsteşar var. Genel Müdür var. Genel Müdür Yardımcısı var. Daire Başkanı var. Eşit işe eşit ücret düzenlemesinde üst düzey yöneticiler 759 TL ek ödeme alırken, gerçek alın teri sahibi yaklaşık 2 milyon memurun ek ödemelerinde artış yapılmaması inanılır gibi değildir. Öte yandan daha önce unutulan bazı memurlar için yeni ek ödeme oranları belirlenmiştir. Ancak burada yine öğretmenler YOK, akademisyenler YOK, çalışanların büyük bölümü YOK. Memurun bu kadar yok sayıldığı başka bir ülke daha var mıdır bilmiyoruz. Serzenişlerimize, eleştirilerimize, haykırışımıza kulak tıkanması, inatla geri plana atılmamız 'amaçlanan ne?' sorusunu akıllara getirmektedir.

Memurlar bir tiyatro oyununun parçası yapılmaya çalışılmaktadır. Oyunun yönetmenleri; üst düzey yöneticileri ihya ederken, kamu hayatının temel yapı taşlarını ikinci sınıf insan muamelesine tabi tutmaktadır. Tüm bu olan bitene Türkiye Kamu-Sen'den başka hiçbir kuruluş ciddi bir ses çıkarmamaktadır. Ne acıdır ki; Türkiye'de artık görmeyen, duymayan, konuşmayan büyük bir kitle vardır.

Gerçekleri vatandaşa anlatmak için 23 Kasım 2011 tarihinden başlayarak yaklaşık iki ay boyunca her Çarşamba günü Türkiye'nin her yerinde eylem yaptık. Basın açıklamaları ile siyasi erki uyardık. Hükümetin dikkatini kamu çalışanlarının üzerine çekmek için, 14 Ocak 2012 tarihinde 113 Şube Başkanımız ve Şubelerimizin Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte Maliye Bakanlığı önünden Hükümete güvercinlerle mesaj yolladık. Amacımız, gerçekleri milletimize anlatmak ve Hükümetin yaptığı yanlıştan dönmesini sağlamaktı. Ancak Hükümet bu konudaki inadından bir türlü vazgeçmedi. Her türlü feryada, tepkiye kulaklarını tıkayan, gözlerini kapatan iktidar, açtığı bu adaletsizlik çukurunu kapatmaya hiç yanaşmadı.

Eşit işe eşit ücret, yüksek unvanlılara yüksek ücret haline dönüşerek yine kaymak tabakaya yaradı. Öğretmenler, akademisyenler es geçilirken; hizmetli, memur, teknisyen gibi diğer çalışanlara yapılan düşük artışlar da güdük kaldı. Her zaman olduğu gibi cefa çekenler hakkını alamazken; müsteşarlar, daire başkanları, genel müdürler sefa sürmeye devam etti. Kısacası bu düzenlemeyle Hükümetin niyetinin çok farklı olduğunu gördük; belli bir kesimi mutlu etmenin amaçlandığını anladık.

Emekli milletvekillerine zam yapılması söz konusu olunca 15 dakikada kanun çıkaranların, eşit işe eşit ücret düzenlemesinin yeni adaletsizlikler doğurduğunu bas bas bağıran kamu çalışanlarına aynı hassasiyetle yaklaşmaması manidardır.

Bugüne kadar ne öğretmenlerin ne de akademisyenlerin ücretlerinde hiçbir şekilde iyileştirme yapılmamıştır. Bu kesim, gülünç zam oranlarıyla yetinmek zorunda bırakılmıştır. Girdilere zamlar peşi sıra gelirken, enflasyon hedefleri tutturulamazken, 2011 yılında memur maaşlarının yüzde 4,3 oranında erimesi, üstüne üstlük öğretmen, akademisyen ve diğer çalışanların ek ödemele-

rinde artış yapılmaması bardağı taşıran son damla olmuştur.

İşine geldiği konuda jet hızıyla davrananların, işine gelmeyen konularda kafasını nasıl kuma gömdüğüne tanık olmak üzüntü vericidir.

Soruyoruz:

Bugüne kadar öğretmenlerin ve akademisyenlerin ücretlerinde herhangi bir iyileştirme yapılmış mıdır?

İğneden ipliğe her şeye zam gelirken, öğretmenler, akademisyenler ve diğer kamu çalışanları komik zam oranlarına mahkum edilmemiş midir?

Bir müsteşarın ek ödeme miktarında 759 TL, genel müdür yardımcısının ek ödeme miktarında 722 TL artış olması; buna karşılık öğretmenin, akademisyenin ek ödemesinde hiçbir artış olmaması hangi vicdana sığar?

Kendi öğretmenini, akademisyenini onurlandırmayan, yüceltmeyen, maddi haklarını gözetmeyen bir iktidar adaleti sağladığını nasıl düşünebilir?

Gelinen bu noktada Türk Eğitim-Sen olarak iktidarı son kez uyarmak istiyoruz: Bize artık çıkar bir yol bırakmıyorsunuz. Şayet sesimize ses, ek ödeme adaletsizliğine son vermezseniz, hakkımızı çok daha farklı mecralarda aramak zorunda kalacağız. Haksızlığı, adaletsizliği inşa edenlerden demokratik haklarımızı kullanarak hesap soracağız.

Öğretmenler, akademisyenler ve diğer çalışanların eşit işe eşit ücret düzenlemesinden yararlanması için bir an önce harekete geçin. **Bu konuda düzenleme yapmazsanız Ankara, miting alanı olacak ve eğitimcilerin protesto sesleri ile yankılanacaktır. Türk Eğitim-sen, Türkiye'nin dört bir yanından gelecek olan öğretmenler, akademisyenler ve diğer çalışanlarla birlikte cesur, yürekli ve sert adımlarla ankara'yı inletecektir.**

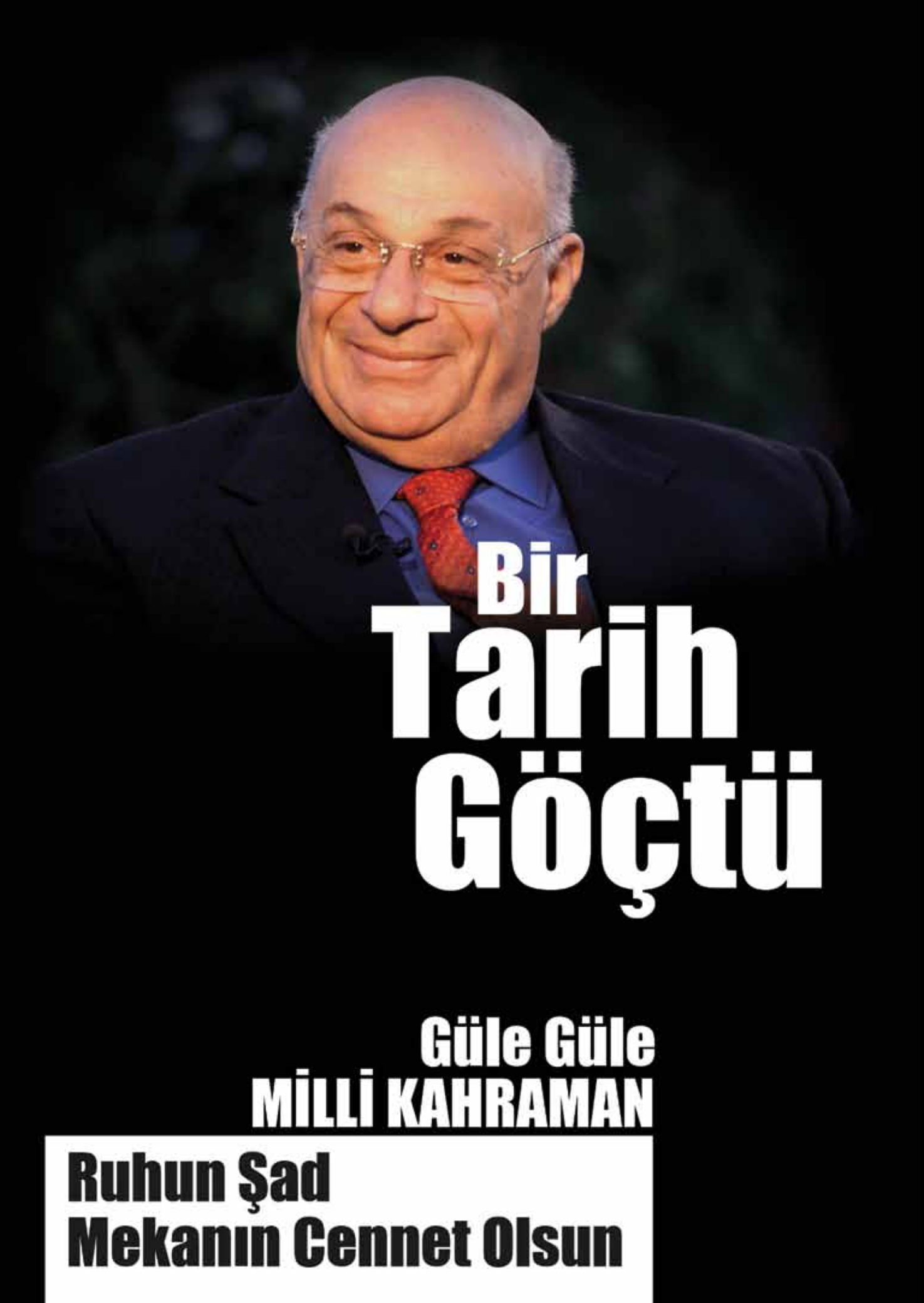

KKTC'nin kurucu Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'ı kısa bir süre önce sonsuzluğa uğurladık. Siz de Sayın Denktaş'ın cenaze törenindeydiniz. Rahmetli Denktaş ile ilgili neler söyleyeceksiniz?

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurucu Cumhurbaşkanı, Kıbrıs Türklüğünün var olma mücadelesinin mimarı, Türk Mukavemet Teşkilatının kurucularından, milli kahraman, Sayın Rauf Denktaş'ın vefatı bizleri çok üzmüştür.

Böylesine büyük bir Türk milliyetçisinin vefatı, yalnız Kuzey Kıbrıs Türklüğü için değil; kuşkusuz tüm Türk milleti için büyük bir kayıp olmuştur. Yürekten inanıyor ve umut ediyoruz ki; Kıbrıslı soydaşlarımız "Rum liderlere söyleyin, burası bağımsız bir Cumhuriyettir" diyerek son nefesinde dahi vatan ve millet mücadelesinden vazgeçmeyen büyük önderlerinin hedef ve fikirlerine bundan önce olduğu gibi bundan sonra da sımsıkı sahip çıkacak ve Kıbrıs Türklüğü ilelebet hür ve bağımsız yaşayacaktır.

Türkiye Kamu-Sen ve Türk Eğitim-Sen camiası olarak Rauf Denktaş'ı, davasını ve ülkülerini asla unutmayacak; Koca Toros'u daima rahmet ve minnetle anacağız. Kıbrıs davasının bu noktaya gelmesi Denktaş'ın ortaya koyduğu sağlam fikirler sonucundadır. Sayın Denktaş, Kıbrıs davasını her zaman aynı heyecanla yaşamış ve hep aynı heyecanla savunmuştur. Sayın Denktaş'ın yaşamını yitirmesi bizler için büyük bir kayıptır. Ama herkes emin olmalıdır ki; Kıbrıs davasında Denktaş'ın ortaya koyduğu fikirler ve öngörüler bundan sonra gelen her siyasetçi tarafından özenle takip edilecektir. Denktaş isminin hafızalardan, yüreklerden silinmesi mümkün değildir. Türk dünyası büyük bir liderini kaybetmiş, Kıbrıs Türk'ü öksüz kalmıştır. Tüm Türk dünyasının, Kıbrıs Türklüğünün ve Denktaş ailesinin bir kez daha başı sağ olsun. Büyük Lider'in ruhu şad; mekânı Cennet olsun. Öte yandan KKTC'nin bağımsız ve müstakil bir devlet olarak ilelebet yaşamasından yanayız. Bu devlet Rumların siyasi emellerine alet olmak için kurulmadı. Şehitler Kıbrıslı soydaşlarımızın huzur ve mutluluk ve barış içinde yaşamaları için verildi. Bizim bu konudaki rehberimiz Rauf Denktaş'tır.

Bir Tarih Göçtü

Güle Güle MİLLİ KAHRAMAN

Ruhun Şad Mekanın Cennet Olsun

KKTC CUMHURBAŞKANI
Derviş EROĞLU :

"Rauf DENKAŞ; inançlı, kararlı, ne istediğini bilen ve bütün engellere rağmen taviz vermeyen bir Liderdi"

Söyleşi Sami ÖZDEMİR

KKTC'nin kurucu Cumhurbaşkanı, hayatını Kıbrıs Türklerinin bağımsızlığına adayan, tarihe iz bırakan çok önemli bir devlet adamı olan Sayın Rauf Denktaş'ı sonsuzluğa uğurladık. Size ve milletimize başsağlığı diliyoruz. Öncelikle neler hissettiğinizi öğrenmek istiyoruz ?

Sayın Denktaş ile 1976 yılından itibaren hep beraber olduk, Kıbrıs davasını beraber savunduk. Dolayısıyla Kıbrıs Türk halkının geleceğine yön vermek için birlikte büyük mücadele verdik. Bu nedenle Sayın Denktaş'ın siyasette hocam olduğunu söyleyebilirim. Dolayısıyla Sayın Denktaş'ın ölümü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için büyük bir eksikliktir. Çünkü çalışan, bir şeyler üreten durumda iken; bu hastalık kendisini aniden yakaladı. Maalesef hastalığın ikinci nüksedişinde kendisini kaybettik.

Sayın Denktaş siyasette birçok insanın hocası pozisyonundadır. Ulusal davalara bağlılığı ve aldığı isabetli kararlar konusunda Denktaş'ın eşi emsali yoktur. Sayın Denktaş aynı zamanda çok iyi bir müzakerecidir. Yaptığı bütün müzakere tutanaklarını okuyabilmiş bir kişi olarak, Sayın Denktaş'ın, çok iyi bir müzakereci olduğunu, karşısındakini istediği şekilde manipüle edebileceğini rahatlıkla söyleyebilirim.

Sayın Rauf Denktaş sizin hem özel, hem de siyasi yaşamınızda nasıl bir iz bıraktı?

Ben siyasete girerken çok partili sisteme yeni geçilmişti. O'nun kurduğu partiyi tercih etmemin nedeni ortaya koyduğu görüşlere inandığım içindir. Sayın Denktaş'ın ölümü, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkı için büyük bir eksikliktir. Çünkü Denktaş gibi liderler her zaman yetişmez. Rauf Denktaş her şeyden önce inançlı, kararlı, ne istediğini bilen ve bütün engellemelere rağmen taviz vermeyen bir liderdi. Sayın Denktaş'ın hayata bakışı enteresandı. Her şeyin güzel yanını görmeyi, sıkıntılı olduğu zamanlarda esprilerle o sıkıntısını geçiştirmesini bilen bir liderdi.

Sayın Denktaş'ın ölümü, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkı için büyük bir eksikliktir. Çünkü Denktaş gibi liderler her zaman yetişmez. Rauf Denktaş her şeyden önce inançlı, kararlı, ne istediğini bilen ve bütün engellemelere rağmen taviz vermeyen bir liderdi.

Zaten Sayın Denktaş'ın iyi bir lider olduğunu bilmeyen yok. Ayrıca kendisinin ikna edici yönü de çok güçlüydü.

Sayın Denktaş'ın nasıl bir lider olduğunu bilmeyen yok. Peki Sayın Denktaş nasıl bir dosttu? Sayın Denktaş ile ilgili aklınızda yer eden anılarınızdan birini bizimle paylaşabilir misiniz? Sayın Denktaş'ın insani yönünden biraz bahsedebilir misiniz?

Ben Parti Başkanı seçilip, Başbakan olduktan sonra haftalık görüşmelerimizi yapıyorduk. Ülkeyi gezen, insanlarla devamlı görüşen bir Başbakan olduğum için güzel sözler söylemişti. Hasta olmadan önceki gün kendisiyle bir sorunla ilgili görüşmek üzere bir araya gelmiştik. Bu toplantıda bana görüşmelerle ilgili dikkat etmem gereken hususlar konusunda bazı nasihatlerde bulunmuştu. Daha sonra beraber bir sergi açılışına gittik. Ertesi gün hasta olduğunu duydum ve hemen eşimle birlikte hastaneye gittim. Ancak kendinde değildi. Hastalığı zamanında da hep yanında oldum. Biraz iyileşmeye başladığında hemşirelere espri yapardı. Kendisine "İyi yoldasın" dedim.

> Annan Planı ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ortadan kaldıran, Türkiye'nin garantisini sulandıran bir anlaşmaydı. Bu nedenle Sayın Denktaş yıllarca müzakere sürdürmüştür; ama maalesef adı Mr. No'ya çıkmıştır. Hâlbuki karşısındaki Rum liderler hiçbir zaman anlaşma niyetinde olmamıştır.

Tabi ters düştüğümüz zamanlarda oldu. Ben parti Başkanı idim. Serdar Denktaş benim kontenjanımdan milletvekili olmuştu. Serdar Denktaş'ı Bakan yapmıştım. Ama sonra bir terslik oldu. Sayın Rauf Denktaş, oğlu Serdar Denktaş parti kurarken partimizden bazı milletvekillerini oraya yönlendirdi. Bu nedenle kendisiyle bir müddet ayrılığımız oldu. Ancak Cumhurbaşkanı-Başbakan ilişkimiz hiçbir zaman zedelenmemiştir. Olağan görüşlerimizde birbirimize gerekli saygıyı hep gösterdik. Hatta seçimlerde birinci parti çıkmış olmamıza rağmen Sayın Denktaş Hükümeti kurma görevini oğlunun partisine vermişti. O sıkıntının geçmesinin ardından bir gün dedi ki; "Seni affetmeyeceğim. O milletvekillerini bana düşman ettin." Ben de "Siz benim yerimde olsaydınız ne yapardınız? Partimi böldünüz. Yüzde 55 oy alan partimi erken seçime zorladınız. Birinci parti çıkmama rağmen, Hükümeti kurma görevini bana vermediniz. Dolayısı ile benim yapmam gereken size karşı savaş açıp, tabanımı tekrar toplamaktı" dedim. Partimizi yeniden iktidara taşıdık tabi bu ayrı konu; ama bunlar hiçbir zaman birbirimize olan sevgi ve saygıyı azaltmadı. Yaşananlar, tamamen siyasi konulardı. Sayın Denktaş ile yaşadığım bir anımı daha paylaşmak istiyorum. Cumhurbaşkanlığı seçimlerini bizim bölgede ben yürütürdüm. Kale burnu diye bir köyde Karpaz'ı dolaşıyorduk. Karpaz son duraktı. Sayın Denktaş yorgundu. Sumada diye bir içecek var. Badem ezmesinden yapılıyor. Ancak rengi rakı gibidir. Eşim, Denktaş Bey'in boğazı rahatlasın dile sıcak sumadayı masaya koydu. Köylünün biri "Denktaş'a bak, hem miting yapıyor, hem rakı içiyor" diye bağırmaya başladı. Biz bu içeceğin rakı olmadığı, sumada olduğunu söyledik. Neyse ki ikna edebildik. Bu olay bazen Denktaş Bey'in aklına gelir, gülerdi. Kendisiyle çok güzel günlerimiz oldu. Son

senelerinde hep yanında oldum. Cumhurbaşkanı olduktan sonra da bütün görüşmelerde ya ben, ya da özel temsilcim gidip, kendisine görüşmelerle ilgili sürekli bilgi verdik. Kendisiyle müzakerelerle ilgili fikir alışverişinde bulunduk.

Sayın Denktaş zaman zaman bir takım çevreler tarafından çözümsüzlüğün savunucusu ve hatta neredeyse yıllardır yaşanan sorunun kaynağı olarak gösteriliyordu. Özellikle Annan Planı referandumu sürecinde bu saldırılar daha da yoğunlaştı. Bu konuda neler söyleyeceksiniz? Sayın Denktaş'ın bu yaşananlardan dolayı kırgınlıkları var mıydı?

Siyasiler inançlarıyla vardır veya yoktur. Sayın Denktaş; görevini tamamlamış, hayal ettiği bağımsız Türk Devleti'ni kurmuş olmanın huzuru içindeydi. Annan Planı'na ben de karşı çıktım. 'Hayır' kampanyasını yürütenlerden biriydim. Hatta Sayın Denktaş'tan daha ağır bir kampanya yürüttüm. Çünkü Rauf Denktaş da, ben de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne, Türk milleti'nin varlığının devamına inanmış insanlarız. Annan Planı ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ortadan kaldıran, Türkiye'nin garantisini sulandıran bir anlaşmaydı. Bu nedenle Sayın Denktaş yıllarca müzakere sürdürmüştür; ama maalesef adı Mr. No'ya çıkmıştır. Hâlbuki karşısındaki Rum liderler hiçbir zaman anlaşma niyetinde olmamıştır. Bugün hatıralarını okuduğunuz zaman ortaya çıkıyor, ama çözümsüzlüğün sebebi olarak Denktaş Bey gösteriliyor. Cumhurbaşkanlığı seçimlerine aday olduğum zaman Avrupa'da "EROĞLU gelirse müzakereler 3 günde çöker" diye yazılar ya-

Yeniden bir müzakere masası kuracaksak, -örneğin Cumhurbaşkanı seçiminden sonra- o zaman müzakere masasında şartları biz koyacağız. Bugünkü gibi liderlerin bir araya gelmesi şeklinde değil; yeni bir masada yeni müzakere koşulları olacak.

zılmıştır; ama öyle olmadı. Tüm müzakereler bugüne kadar devam etti.

O dönemde Annan Planı'na karşı olduğu için Rauf Denktaş ile Türkiye'deki mevcut iktidar arasında bir takım ters düşmeler olmuştu. Şu anda gelinen noktada Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasındaki ilişkiyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kıbrıs Türk'ü Annan Planı öncesindeki Kıbrıs Türk'ü değildir, Türkiye de o günkü Türkiye değildir.

Kıbrıs Rum yönetiminin Doğu Akdeniz'de doğalgaz ve petrol arama girişimleri, müzakerelerin sürdüğü bir dönemde ortaya çıktı. Bu konuyu değerlendirir misiniz?

Bu konuda Kıbrıs Rum Yönetimi Başkanı Dimitris Hristofyas'a dedim ki; "Kazının başlaması görüşmelere sekte vuracaktır. Dolayısıyla bunu ertelemen gerekir. Eğer ertelemezsen bizim de atacağımız adımlar var." Hristofyas "Ertelemeyiz. Sen beni tehdit ediyorsun. Tehdit edeceksen ben buradan kalkayım" dedi. Ben de "Kalkacaksan beni ilgilendirmez; ama benimki tehdit değil. Müzakerelerin selameti bakımından bu olayın ertelenmesi lazım. Bir anlaşma olacaksa zaten birlikte karar vereceğiz. Anlaşma olmayacaksa herkes yolunda gidecek" dedim. Ama tabi ki Hristofyas bunu kabul etmedi ve kazıyı başlattı. Bu kazı başladığında New York'taydım. Türkiye Dışişleri Bakanlığıyla bir çalışma yapmış; 'Rumlar kazıya başlarsa, biz de Türkiye hükümetiyle kıta sahasını sınırlama anlaşması yapacağız' diye bir karar almıştık. BM Genel Kurulu toplantıları için Başbakan Tayip Erdoğan ile New York'ta bulunduğumuz zaman kazıya başlandı. Türkiye ile KKTC arasında Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Anlaşması imzalandı. Bu anlaşmanın New York'ta imzalanmasının şu faydası vardı: Türkiye'nin Kıbrıs'a ilgisi Birleşmiş Milletler Genel Kurul toplantılarının yapıldığı zamandı. Tüm dünya devletleri orada olduğu için bu anlaşmanın imzalanması çok ses getirmişti. Eylül'de Rumlarla görüştüğümüzde beş maddelik bir öneri sunduk. "Ya bu kazıdan vazgeçin, ya da kazıya devam edecekseniz oturalım, konuşalım, anlaşalım. Hristofyas'ın başkanlığında bir Türk, bir Rum üyeden oluşacak

bir komite bu paranın koruyucusu olsun. Bu parayı anlaşma olduktan sonra ortaya çıkan sorunları aşmak için kullanalım." Hristofyas, bunu reddetti ve yeni bir öneriyi de mektup şeklinde bize iade etti. Yani anlaşamadık. Bu noktada Türkiye'de tabi ki araştırmalara başlar. Bizim topraklarımızda önümüzdeki günlerde kazı başlayacak. Bu olay Rumların İsrail'i olaya katması ile Akdeniz'deki suları ısındıracağa benziyor. Hristofyas'ın bu konuda ısrar etmesinin bir diğer nedeni, sanki Türkiye karşı çıkarmış gibi bir sahte kahramanlık havası yaratmaya çalışmasıdır. Çünkü bir gemide olan patlama ve 11 kişinin ölümünden sonra prestiji sıfırlanmıştır.

Sayın Denktaş'ın ardından KKTC'de neler yaşanabilir? 2012 yılında Rum Yönetimi ile ilişkilerde nasıl bir gidişat öngörüyorsunuz? Son gelişmeler çerçevesinde KKTC'nin önündeki muhtemel siyasi gelişmeleri değerlendirir misiniz?

Federal Kıbrıs Cumhuriyeti'ni korumak için yaptığımız görüşmelerde sona geldik. Maalesef bugüne kadar yapılan görüşmelerde bir anlaşma sağlanamadı. Liderlerin son toplantısı da yapıldı. BM Genel Sekreteri'nin önümüzdeki günlerde bir karar vermesi lazım. Çoklu konferans yapılmalıdır. Ben beşli toplantı yapılmak koşuluyla, müzakereleri iyi niyetle sürdürmeye ve mümkün olduğunca anlaşmaya varmaya hazırım. Hristofyas tabi bunu kabul etmeyecek. Ama onun kabul etmemesi beni ilgilendirmez. Şimdi bu olmazsa, yeniden bir müzakere masası kuracaksak, -örneğin Cumhurbaşkanı seçiminden sonra- o zaman müzakere masasında şartları biz koyacağız. Bugünkü gibi liderlerin bir araya gelmesi şeklinde değil; yeni bir masada yeni müzakere koşulları olacak.

Sayın Cumhurbaşkanım, Türkiye'den Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne 2014 yılında su ve elektrik enerjisi gitmiş olacak. Bu durum Kıbrıs davasına nasıl bir katkı sağlayacak? Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti daha güçlü olacak mı?

Suyun ve elektrik enerjisinin gelecek olması elimizi güçlendiriyor. Çünkü daha temiz su içeceğiz, daha fazla sulu ziraat yapılabilecek, daha fazla gelir elde edilecek. Su sorununun ortadan kalkmasının rahatlığı içinde olacağız ve Rum tarafı bize muhtaç olacak. Rumlarda da su sorunu vardır. 'Rumlar bizden su almaz' diyorlar. Rumlar bizden elektrikte almazdı; ama biz, onlara elektrik verdik. Mecbur olunca su da alacaklar. Herhalde Rumların suyu İsrail'den getirecek hali yok. İsrail de suyu başka yerden alıyor. O zaman da fiyatını koyacağız. Bu nedenle 'bu aynı zamanda barış suyudur' dedim. Anlaşma sağlanırsa daha rahat alırlar. Ama anlaşma olmazsa da biz yine elimizi uzatır, suyu veririz.,

Yürekten inanıyor ve umut ediyoruz ki;
bundan sonra da Kıbrıs davası,
solunum cihazına bağlanmadan önce

**“Rum liderlere söyleyin,
burası bağımsız bir cumhuriyettir...”**

diyerek son nefesini dahi
davasına vakfeden
büyük lider RAUF DENKTAŞ'ın
hedef ve fikirlerinden
feyz alarak varlığını sürdürecektir.
Ruhu şad, mekanı cennet olsun.

DEMOKRAT PARTİ GENEL BAŞKANI
Serdar DENKTAŞ :

"Rauf DENKAŞ; Annan Planı ile Devlet seviyesinden eyalet seviyesine indirileceğimizi gördü ve bununla mücadele etti."

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

KKTC'nin kurucu Cumhurbaşkanı, hayatını Kıbrıs Türklerinin bağımsızlığına adayan, tarihe iz bırakan çok önemli bir devlet adamı olan siyasetçi olan babanız Sayın Rauf Denktaş'ı sonsuzluğa uğurladık. Size ve milletimize başsağlığı diliyoruz. Öncelikle duygularınızı öğrenebilir miyiz?

Bir evladın babasını kaybetmesi elbette onu son derece etkiler ve o üzüntü o boşluk hiçbir zaman doldurulamaz. Kaybedilen aynı zamanda bir "Lider" ise, o boşluğu doldurmak bir o kadar daha imkânsızlaşır.

Bu hissettiğim boşluk ve özlem bir kenara, böylesine bir devlet adamının oğlu olmak, son yolculuğunda görülen ve hissedilen saygıya bizzat şahit olmak üzüntümüzü hafifletmese de en azından ailesi olarak bizleri onurlandırmış ve bize bir teselli olmuştur. Törene katılarak veya mesaj göndererek bize bu onuru yaşatan herkese teşekkür ederiz.

Rauf Denktaş gibi büyük bir liderin oğlu olmak size neler kattı? Hayatınızı ne yönde etkiledi? Siyasete atılmanızda babanızın rolü muhakkak vardır. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Genel kanaatin aksine, babam aktif siyasete atılmama hiç sıcak bakmamıştı. Kendisine bu kararımı aktardığımda bana " ben seni evlatlarım içinde en akıllı olanı zannederdim, meğer sen en akılsızıymışsın" demişti. Neden diye sorduğumda "Oğlum, ağabeyin Raif benim hayatımı görmesine rağmen siyasete girdi. Sen hem onu hem beni görmüş olmana rağmen siyasete giriyorsan aklından bir zorun" var demişti. İşin doğrusu benim siyasete girme kararım ağabeyim Raif'e son nefesinde verdiğim bir söz nedeniyle ortaya çıkmıştır. Bunu babamla uzun zaman paylaşmadım. Onun yaşadıklarını bilerek, babamın dava uğruna çektiği sıkıntıyı görerek verilen bir karardı bu. Ağabeyimden en önemli farkım, siyasete girerken ömrümün sonuna kadar "Denktaş'ın oğlu" olmaktan kurtulamayacağım gerçeğini kabul etmiş olmamdı. Biliyordum ki ne yaparsam yapayım mutlaka babam ile ilişkilendirilecekti.

Siyasete ilk girişimde taşıdığım soyadının etkisi çok büyük olmuştur. Aradan geçen 20 yıllık sürede zaman zaman olumlu, zaman zaman olumsuz etkilerini yaşadım ama olumsuzluklardan asla şikâyetçi olmadım. Babamın yakın çevresi beni onunla kıyaslayarak yetersiz buldu ancak bundan hiç rahatsız olmadım. Onun gibi olmak mümkün olmayandı bunun farkındaydım. Sabırla o olumsuz etkilerin ortadan kalkmasını bekledim. Belki babamdan bana genetik olarak geçen sabretme gücünün önemini bu süre içerisinde yaşayarak öğrendim.

"Vatandaşlarımız, haksızlığa uğradığını düşündüğünde, gelişmelerden ürktüğünde, "Nasıl olsa Denktaş var. O bizi korur, O bize hakkımızı teslim ettirtir" düşüncesi ile hareket etmekteydi. Şimdi birçok insan bu eksikliği ortaya koyarak" şimdi ne yapacağız, kime gideceğiz" diye bize dert yanıyor. Demek ki evde biz evlatlarına verdiği o "güvenilir liman" hissini aynı şekilde halkımıza da hissettirmiş."

İlginçtir ama şimdi görüyorum ki, "Denktaş'ın oğlu" onu kaybettikten sonra çok daha fazla kullanılır oldu. Normal şartlarda 20 yıllık bir siyasetçi, bir Siyasi Parti başkanı olarak buna üzülmem gerekirken, şimdi bundan onur duyuyorum. Belki hayatımda ilk kez onun milyonlarca evladından biri değil de onun en yakını olduğumu hissetmek beni onurlandırıyor..

Zorluklara direnmek, yılmamak, başımı dik tutmak onu izleyerek öğrenip uyguladıklarım olmuştu. Bu hasletleri bana kazandırdığı için çok mutluyum.

Bir devlet adamı ve siyasetçi olarak Rauf Denktaş'ı herkes tanıyor. Peki Sayın Cumhurbaşkanı, bir ebeveyn olarak nasıl bir insandı, baba-oğul ilişkiniz nasıldı? Rahmetli Rauf Denktaş nasıl bir babaydı? Babanızla yaşadığınız ve ömrünüzün sonuna kadar unutamayacağınız bir anınızı anlatır mısınız?

Çocukluğumuz boyunca babamı evde görmemeye alıştık. Normal ailelerde baba-oğul ilişkilerinden farklıydı ilişkilerimiz. Onun binlerce evladından biriydik sanki. Ağabeyim onun yokluğunda evdeki baba gibiydi daha fazla. Bizim sorunlarımızla ilgili yük annem üzerine kalmıştı. Ve tüm bunlar bize doğal gelmekteydi. İlginçtir ama bende şimdi kendi çocuklarımla aynı türden bir ilişki yaşıyorum. Büyürken normal olduğunu sandığımız bir ilişki türüdür bu.

Tüm bunlara rağmen babamı evde "sığınılacak liman" olara gördük hep..Evin diğer büyükleri ile zaman zaman yaşadığımız sorunların çözümünü üreten, haklı ve haksız olanı ortaya koyan güvenilir liman..Onu kaybettiğimiz günden beridir, halkımızın da kendisine ayni gözle baktığını gördük.**Vatandaşlarımız, haksızlığa uğradığını düşündüğünde, gelişmelerden ürktüğünde, "Nasıl olsa Denktaş var. O bizi korur, O bize hakkımızı teslim ettirtir" düşüncesi ile hareket etmekteydi. Şimdi birçok insan bu eksikliği ortaya koyarak" şimdi ne yapacağız, kime gideceğiz" diye bize dert yanıyor. Demek ki evde biz evlatlarına verdiği o "güvenilir liman" hissini ayni şekilde halkımıza da hissettirmiş.**

Babam bize hiçbir zaman kendi istediklerini empoze etmedi. Kendi kararımızı üretmemizi bekledi hep. Herhangi bir konuda verdiğimiz karar için hayır duasını almaya gittiğimizde, önce sorguladı, verdiğimiz kararda emin olduğumuzu gördüğünde "hayırlısı" diyerek bizi kendimizle baş başa bıraktı. Yanlış bir karar verdiğimize inandığında kendi yaşamından kesitler aktararak tecrübesinden faydalanmamızı bekledi. Ama hiç bir zaman engellemedi. "Başın duvara vurduğunda inşallah benimki kadar acımaz" diyerek uyarısını yaptı ama engellemedi. Bizim özgür yetişmemizi sağladı. Bireyler kendini bağımsız, özgür hissederse, Devletimiz de o kadar bağımsız ve özgür olur düşüncesini sık sık tekrarlardı.

Birçok anı şimdi hayatımızın geri kalan kısmını aydınlatacak bir öğreti gibi aklımıza kazılmış durumda. Ama herhalde ömrümün sonuna kadar hatırlayacağım tavsiyesini son dönemde yaptı.

Ankara'da rehabilitasyon merkezinde olduğu günlerdi. Ben arada Kıbrıs'a gelip geri yanına dönmekteydim. Bir gelişimde

"Memleket nasıl?" diye sordu. Kendisine işlerin iyi gitmediğini, her gün yeni bir sorunla karşı karşıya kaldığımızı söyledim. Ne yapmayı düşünüyorsun diye sorunca kendisine "bakacağız" diye cevap verdim.

Kaşlarını çattı. "Oğlum, bakmak için gezmek gerek. Gezerken görmek, dinlemek ve insanların halini anlamak gerek.. Başka türlü hiçbir şeye bakamazsın" dedi..Haklıydı. Kıbrıs'a dönünce bu sözler ışığında gelişmeleri irdelediğimde farkettim ki, bizim gündemimiz ile halkın gündemi arasında uçurumlar var. Bu nedenle vatandaş ümitsizliğe kapılmakta ve siyasetçiye yönelik güveninde erozyon yaşamakta. O günden beridir köy gezilerinde,vatandaşla temaslarda insanımızı kendimi onların yerine koyarak dinlemeye başladım. Aradaki fark müthiş... Şimdi daha çok anlıyorum, Denktaş'ın neden Denktaş olduğunu. Umarım sadece Kıbrıs'ta değil ama Anavatan Türkiye'de ki siyasiler de bu yayınınızı okuyarak bu söylemden kendisine pay çıkarır. Bu tavsiyesi herhalde benim ömür boyu ışığım olacak.

Sayın Rauf Denktaş'ın ardından Kıbrıs'ta nelerin değişeceğini düşünüyorsunuz? Babanızın Kıbrıs Türkleri için verdiği mücadelenin başarıya ulaşması için neler yapılması gerekmektedir?

Bizi bir "cemaat" iken teslim alıp Devlet kuran bir "Halk" seviyesine çıkardı. KKTC'yi kurdu, ebedi istirahatgahına giderken de KKTC'yi tescil etti. Uzun zamandır unuttuğumuz, bir halk olduğumuz hissini bize o gün yine yaşattı. Onun çizdiği yolda yürümemiz gerektiğini de açıkça dillendirenler çoğalmış durumda. Elbette eksikliği hissedilecek.

Görmekteyiz ki, halen devam

etmekte olan görüşmeler bir sonuç vermeyecek. Haziran ayına kadar bu süreçde artık son bulur herhalde. O noktadan sonra yapmamız gereken yıllardan beridir devam etmekte olan belirsizlik ortamına bir son vermekti. KKTC'de bu nedenle bir referanduma giderek,mevcut zemin içerisinde görüşmelerin devam ettirilip ettirilmemesi konusunda halkın kararı istenmelidir. Halkımızın vereceği karara da her kesim saygı duymalıdır. Bizim geleceğe yönelik en önemli güvencemiz KKTC'dir. Bu ana kadar iyi yönetmediğimiz, zayıflattığımız devleti yeniden güçlendirmek bizim elimizdedir. Halkımızı buna inandırmak ve bu doğrultuda yeni bir mücadele dönemini başlatmak zorundayız.. Başarırsak geleceğimiz açısından rahatlarız. Sanırım bunu başarmak Denktaş'ın rahat uyumasını sağlayacaktır.

Sayın Denktaş zaman zaman bir takım çevreler tarafından çözümsüzlüğün savunucusu ve hatta neredeyse yıllardır yaşanan sorunun kaynağı olarak gösteriliyordu. Özellikle Annan Planı referandumu sürecinde bu saldırılar daha da yoğunlaştı. Bu konuda neler söyleyeceksiniz? Sayın Denktaş'ın bu yaşananlardan dolayı kırgınlıkları var mıydı?

Denktaş müzakerelere 1968 yılında başladı. Yıllar boyu değişik muhataplarla karşı karşıya geldi. Çözüm için çok uğraştı ancak Rum tarafına dünya ülkeleri tarafından verilen ayrıcalıklar çözümün önünde en büyük engeldi.. Yıllarca dünyadan tutumunu değiştirme talebinde bulundu.

Bir noktadan sonra eşitliğimizi hatırlatmanın tek yolunun-ta başından itibaren savunduğu gibi- kendi devletimizi kurmak olduğuna karar verdi ve KKTC'yi ilan ederek, siyasal eşitliğe dayalı çözüm çağrısını devam ettirdi. 1960 Cumhuriyeti'nden Kıbrıslı Türklerin dışlanması ile insanımızın "evsiz" bırakıldığını söylemekteydi. KKTC, açıkta bırakılan Kıbrıslı Türklerin yeni evi idi.

Bu evi kurduktan sonra da "İki toplumlu, iki kesimli federasyon" görüşmelerini devam ettirdi. Ancak Rum'un hiçbir şekilde mevcut koşullarda bizimle bir çözüme var olmadığına kesin kanaat getirince "görüşmelerin kesilmesi gereği" üzerinde durmaya başladı.

1996 yılından itibaren başlatılan bir kampanya ile ve muhalif odaklar kullanılarak Denktaş "uzlaşmaz" ilan edildi. Annan Planı içerisinde devlet noktasında eyalet seviyesine indirileceğimizi gördü ve bunu anlatmaya çalıştı. İnanmadığı bir belgeye imza atmamakta kararlıydı. Ancak Anavatan Türkiye hükümetinin bu plana olumlu baktığını da görüyordu. Kendisi geri çekilerek Dönemin Başbakanı olarak Mehmetali Talat'ı ve Başbakan Yardımcısı olarak beni eş görüşmeci olarak atamak suretiyle bir adım geri çekildi ve inandığı davayı savunmaya devam etti.

Bu dönemde kimseye kırılmadı ama üzüldü. Devletin önemini genç nesle aktaramamış olmaktı üzüntüsü. Ameliyattan yeni çık-

mış olmasına rağmen, sağlığını tehlikeye atmak pahasına yollara düştü taraftar toplamaya çalıştı. Duruşundan asla taviz vermedi.. Aradan geçen 8 yıl onun haklılığını ortaya çıkardı. Haklı çıktı diye sevinmedi. O dönemde yaşananların bir kez daha yaşanmaması için düşüncelerini aktarmaya devam etti.

Kıbrıs meselesindeki son gelişmeler üzerine yapılan yorumlardan final noktasına gelindiği anlaşılıyor. Bundan sonraki süreçte, hem Türkiye hem de KKTC'nin, Kıbrıs'ın geleceği ilgili nasıl bir yol haritası izlemesi gerektiğini düşünüyorsunuz? Yakın ve orta vadede nasıl bir Kıbrıs görebileceğiz?

Biraz önce de söylediğim gibi bu sürecin de sonuna gelmiş durumdayız. Bu nedenle şimdi bir takım çevreler ne yapılması gerektiğini düşünmeye başladılar. Ne acıdır ki, Kıbrıslı Türkler haricinde herkesin bir yeni yol çizme çalışması var. Ancak burada esas karar vermesi gereken Kıbrıslı Türklerin kendileridir. Referandum düşüncemiz bu nedenle oluştu.

Gidilecek bir referandumda halk görüşmelerin durdurulması kararını verirse, o andan itibaren artık Rum ile müşterek bir yönetim oluşturma çabaları geride kalır. Kurduğumuz evimizin yıkılıp yıklmayacağı tartışmaları sona erer. Eve bakmamız, temizlememiz, düzenlememiz gereği ortaya çıkar. İşte ancak o zaman Kıbrıslı Türk geleceğe yönelik plan yapmaya başlayabilir.

Bu noktada elbette Anavatan Türkiye'nin desteğine ihtiyaç olacaktır. Ancak bu kez desteğin içeriği değişmelidir. Devletten devlete maddi destek yerine, bizi yeniden üretime geçirecek fırsatların önümüze açılması gerekir.

KKTC, kendi ayakları üzerinde duracak bir yola girerse, Türkiye üzerindeki Kıbrıs baskısından kurtulacaktır.

300 bin kişilik bir nüfusa bütün dünya ambargo uygulasa da, 40 mil ötemizdeki Anavatan Türkiye'nin 75 milyonluk pazarı bizim ayakta kalmamızı sağlayacak büyüklüğe ve güce sahiptir. İmkanların açılması halinde başarısızlık bizim olur..Başaracağımızdan en ufak şüphem yoktur. Biz başardığımızı ispat ettikçe dünya ülkelerinin bize yönelik yaklaşımı da farklılaşacak ve hatta işte o zaman Rum tarafı da bizimle sağlıklı bir işbirliği oluşturmaya yanaşacaktır.

Biliyorsunuz Kıbrıs Rum yönetiminin Doğu Akdeniz'de doğalgaz ve petrol arama girişimleriyle bölgede baş gösteren krizin ardından Rumlar'dan yeni bir hamle geldi. Kıbrıs Rum Kesimi, hak iddia ettiği 12 parselde petrol-doğalgaz aramak üzere uluslararası şirketlerle ihaleye çıktı. Hatta Türkiye'nin son zamanlarda sorun yaşadığı bazı devletlerle de işbirliği arayışlarında bulundu. Bu gelişmeleri değerlendirir misiniz?

Rum tarafı bu konuya da yine ekonomik değil siyasi nedenlerle el atmıştır. 2003 yılından beridir bu konudaki uyarılarımızı gerek kendi içimizde gerekse Türkiye yetkilileri nezdinde devam ettirmekteyiz. GKRY, bu girişim ile Türkiye'yi "Kıbrıs Sorunu" dışında bir gerekçe ile karşısına muhatap olarak almaya çalışmaktadır.

Ada etrafında var olan bu kaynağın Kıbrıs Antlaşmaları ile direk bir bağı bu aşamada yoktur. Akdeniz, "Münhasır Bölge Antlaşmaları"nın olmadığı bir denizdir. Kıbrıs adası üzerinde bir Türk-Yunan sorunu olmasa bile Türkiye Akdeniz'e en geniş sahile sahip bir ülke olarak o bölgede söz hakkına sahiptir. Uluslararası Deniz Hukuku, kıyıdaş ülkeler arasında sorun olan bölgelerde bu tür antlaşmaların yapılamayacağını öngörmektedir. Ancak Rum tarafı, her zamanki şımarıklıkları içerisinde bu antlaşmaları imzalayarak bir oldu-bitti yaratma girişimi içerisindedir. Türkiye bu duruma sessiz kalırsa kısa süre sonra Ege denizinde var olan sorun aynen Akdeniz'de de ortaya çıkacak ve Türkiye karasuları içerisine hapsedilecektir. Rum, boyundan büyük bir işe kalkışarak bu hedefe doğru yürümeye çalışmaktadır.

2003 yılında Rum tarafının AB ile birlikte bu doğrultuda hareket ederek Türkiye'yi bölgede yalnızlaştırmaya çalışacağı uyarısında bulunmuştum. Şu an görmekteyiz ki, Rum tarafı bu doğal zenginlikleri kullanmak sureti ile Amerikan, İsrail, Rus ve Çin menşeli uluslararası şirketler vasıtası ile bu hedefine ulaşmaya çalışmaktadır. Oynanmaya çalışılan çok tehlikeli bir oyundur. Türkiye'nin bu oyuna dur diyecek gücü çok şükür vardır. Her türlü diplomatik ve hukuksal girişimle bu oyun bozulmalıdır.

MÜCAHİT DENKTAŞ

Kıbrıs'tan acı haber, Türk bahtının karası,
Hıçkırık, gözyaşları, yüreklerin yarası.
Kahraman Rauf Denktaş, dünyadan göçtü bugün
Güzel yurt bağlarından, bir şahin uçtu bugün.
Rahmete çağırıyor, Âmin diyen yürekler,
Kanat çırpar Kıbrıs'ta, gökte uçan melekler.
Bağımsızlık yolunda nice engeller açtı,
Onun cesur silahı; kalemiyle savaştı.
Kıbrıs'ı vatan yapan, davasında yarıştı,
Diplomat sıfatıyla tarih yazıp, barıştı.
Kucakladı toprağı, yandı korlu yürekler,
Dalgalanan Albayrak, çelikleşen bilekler.
Ünüdür cumhuriyet, Kuzey Kıbrıs Yurdu,
Türk mukavemet gücü, O'nda sembol Bozkurt'tu.
Mücahit Rauf Denktaş, devlet kuran kahraman,
Türk'ün büyük atası, kalpte ışık her zaman.
Bağımsız Türk Kıbrıs, göklerde Ayyıldız'ı,
Hürriyete baş koydu, vatanın oğlu kızı.
Kurucu Cumhurbaşkan, bilgedir Rauf Denktaş,
Diyordu Anavatan, bizi kurtaran gardaş.
Allah Türk'ü vatansız, bayraksız ve devletsiz,
Etmesin hürriyetsiz, bırakmasın sahipsiz.
Senin sesin Kıbrıs'ta, yankısı dağlar taşlar,
Bu matemli bulutlar, rahmet için gözyaşlar.
Katil Enosislerin, ateşini söndüren,
Ayyıldızlı Bayrağı, gök kubbede güldüren.
Efsane lider Denktaş, Ada'yı şenlendiren,
Şehit kanı toprağı, vatanı ünlendiren.
Ada'yı vatan yapan şehitlerle beraber,
Kürşat, Çağrı, Alparslan yiğitlerle beraber.
Türk'e vatan kavgası, şanlı düğün gibidir,
Şehitlik can gıdası, tatlı öğün gibidir.
Kutsal dava uğrunda hedefine ulaştı,
Lala Mustafa Paşa, ruhları kucaklaştı.
Nikos Sampson, Girivas o cehennem ateşi,
Rauf Denktaş denince, gönül bahar güneşi.
Enosis, EOKA'dan alındı Türk'ün öcü,
Anavatan Kıbrıs'ta, kahraman Türk'ün gücü.
"Ne Mutlu Türk'üm" dedi, Atatürk'ün izinde,
Şehitler şahadeti, ışıklar saçar gözünde.
Doysun kara topraklar, koynundaki canlara,
Ne acı bu hasretin, ecel koştu yollara.
Kurduğun cumhuriyet, ebedi yaşayacak,
Kutsal emaneti Bozkurtlar koruyacak.
Kıbrıs Türk Mücahidi, makamın cennet olsun,
Unutmaz Türk Milleti, toprağın nurla dolsun.

Nafiz AĞCA
Emekli Öğretmen

KKTC ESKİ BAŞBAKANI ve DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ BAŞKANI Hakkı ATUN ile Söyleşi

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

Gençlik yıllarınızdan itibaren, Kıbrıs Milli Davası içerisinde yer aldınız, siyaset yaşamınızda Rauf Denktaş'ın bulunduğu yer neresiydi?

Siyasete atılmadan önce Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Raif Denktaş'la 1959 yılından itibaren, önce serbest çalışan bir mimar, daha sonra Kıbrıs Ortaklık Cumhuriyeti'nin bir memuru ve nihayet 21 aralık 1963'ten sonraki dönemde, başkanı olduğu Türk Cemaat Meclisi çatısı altında çalışan bir teknokrat olarak temas ve ilişki içinde oldum.

1963 sonunda katıldığı Londra Konferansı'ndan sonra Ada'ya dönüşü Makarios tarafından yasaklanınca, dört yıl Ankara'da bir nevi sürgün hayatı yaşamak zorunda bırakılmıştı. Önce gizli yoldan, sonra da resmi yoldan Ada'ya bir kahraman gibi dönüp Türk Cemaat Meclisi Başkanlığı görevini tekrar üstlendikten sonra bu kez 1968'de kurulmuş olan ve idari örgütlenmesini tamamlayan Kıbrıs Türk Yönetimi'nin Planlama ve İnşaat Dairesi Müdürü olarak fiilen maiyetinde çalışmaya başladım. Dairemiz gerek sivil gerekse askeri idarenin bina ve inşaat işlerini yürütmekten sorumlu olduğu için çok stratejik bir konuma sahipti. 103 köyden atılmış yirmi 25.000 göçmenimizin yeniden iskan edilmesi en acil ve öncelikli bir görevdi. Bu nedenle Sayın Denktaş'la çok daha temas etme ve dolayısıyla O'nu yakından tanıma şansına sahip oldum. Sorunları kavrayışı, çok süratli karar verme yeteneği, dakik ve disiplinli oluşu, hiç zaman zayetmeden toplantı yönetmesi, daha toplantı devam ederken tutanağı bizzat yazması, müsteşar ve müdürlerini muntazam aralıklarla toplanıp sorunları tartışması, bizleri kendisine daha politikaya girmeden hayran bırakıyordu. O'nun heyecanı, gayreti, dava ve görev aşkı üzerimizde müthiş bir motivasyon yaratıyordu. Genel olarak insanı etkileyen ve adeta kendine tabi kılan bir karizması vardı. Yalnız yönetici ve memurlarını değil, tüm Kıbrıs Türk halkı üzerinde tam bir güven ve bağlılık yaratıyordu. Rum Lideri Klerides'le 1968'den itibaren yürüttüğü görüşmelerle Toplum Liderliği pekişmiş oluyordu. Bunun yanında yürüttüğü usta diplomasi ile Türkiye Hükümetleri'nin ve Genel Kurmay'ın da tam güven ve desteğini kazanmıştı. 20 Temmuz 1974 Barış Harekatı'na gelindiğinde Türkiye ile ilişkiler en mükemmel düzeydeydi ki koca bir Türkiye Devleti günü gelince Kıbrıs'a müdahale yetkisini de kullanarak en radikal biçimde soruna neşter vurup Kıbrıs Türk halkını bağımsızlığına ve özgürlüğüne kavuşturdu. Bu noktaya gelinceye kadar Sayın Denktaş'ın rolü çok büyüktü.

Politikaya girmeden önce 1975 başında üstlendiğim görev dolayısıyla muhatap olduğum siyasi

kişi Bakanım kadar belki daha çok Merhum Cumhurbaşkanı idi. Bu görevim özel yetkilerle donatılmış İskan Müsteşarlığı idi. Sayın Denktaş Güney'den gelen 60,000 ve Türkiye'den tarım işgücü altında getirilen 30 bin göçmenin yerleştirilmesine azami ilgi gösteriyor ve onların bir an önce rahata ve huzura kavuşturulması yönünde son derece duyarlı davranıyordu. Rumlardan boşalan köyler bir an önce doldurulmalıydı. Müsteşarlık dönemimde ortaya koyduğum iyi niyet ve çaba Sayın Denktaş ve Büyükelçi Asaf İnhan üzerinde çok önemli izlenim bırakmış olmalı ki 1976'da politikaya girip milletvekili seçildikten sonra ilk kabinede İmar, İskan ve Rehabilitasyon Bakanlığı'na atandım. Sayın Denktaş'ın ve ilk Başbakan Nejat Konuk'un takdir ve güvenine mazhar olmak ve ilk hükümette görev almak şahsım için çok önemli bir aşamaydı. Şimdi artık siyasi görevimle Sayın Denktaş'la içiçe idim.

100 bine yakın göçmeni sıfırdan alıp sosyo-ekonomik yapıyı yeniden kurmak büyük ve özverili bir çabayı gerektiriyordu. Merhum Denktaş'ın en çok ilgilendiği alan da yine göçmenlerin iskanı idi. Onun heyecanı ve bitmez tükenmez enerjisi bize örnek oluyordu. En küçük bir hatayı affetmiyor, bizleri eleştirmekten çekinmiyordu.

Geriye dönüp baktığımda bu görev adeta ateşten bir gömlekti. Ancak Sayın Cumhurbaşkanı ile çalışmak bir onur ve zevkti. Takdir etmesini de bilirdi. Milli Eğitim Bakanı olduğum dönemde (Yıl 1981) Merhum Başbakan Cağatay'la Bakanlar Kurulu'na bir mesaj gönderip beni tebrik etmesini istedi. Sebebi Lefkoşa Türk Lisesi Talebe Yurdu'nu ziyaret etmem ve oturup onlarla öğle yemeği yemiş olmamdı. 1985'e kadar çeşitli Bakanlıklarda görev yaptıktan sonra Meclis Başkanlığı'na seçilmemden büyük memnuniyet duymuş, bana gönül rahatlığı içinde vekalet verebileceğini söylemiş ve bir çok törensel ve temsiliyet görevlerini bana delege etmişti.

O'nun heyecanı, gayreti, dava ve görev aşkı üzerimizde müthiş bir motivasyon yaratıyordu. Genel olarak insanı etkileyen ve adeta kendine tabi kılan bir karizması vardı. Yalnız yönetici ve memurlarını değil, tüm Kıbrıs Türk halkı üzerinde tam bir güven ve bağlılık yaratıyordu. Rum Lideri Klerides'le 1968'den itibaren yürüttüğü görüşmelerle Toplum Liderliği pekişmiş oluyordu. Bunun yanında yürüttüğü usta diplomasi ile Türkiye Hükümetleri'nin ve Genel Kurmay'ın da tam güven ve desteğini kazanmıştı.

Onunla bir araya gelişimde neşelenmemek olanaksızdı. Şakaları hiç eksik olmazdı. Ben de hoşuna gidecek şeyler söylemeye, merakları ile ilgili kendisine bir şeyler göndermeye özen gösterirdim. Gönderilen her şeye bir notla teşekkür etmeden olamazdı. Hayatımda bu konuda bu kadar duyarlı bir başka kişiye rastlamadım.

1990 seçimlerine gelindiğinde Sayın Denktaş bizzat seçim meydanlarına inerek UBP ve Başkanı Sayın Eroğlu'na destek vermiş, biriken sorunların çözüleceğine dair Sayın Eroğlu'na kendi deyişiyle kefil olmuştu. Ancak UBP yeniden iktidara geldikten sonra Cumhurbaşkanı Denktaş beklentilerine yanıt alamıyordu. Üstüne üstlük muhalefet partileri de seçimlere Türkiye'den müdahale edildiği gerekçesiyle Meclis'i boykot etmiş, Meclis tek parti Meclisi haline gelmişti. Bu durum, TC Dışişleri'ni ve Sayın Denktaş'ı çok rahatsız etmeye başladı. Dış dünyaya karşı en büyük kozumuz halkımızın iradesini yansıtan demokratik yapımızdı. Yapılan ara seçimden sonra durum daha vahim bir hal aldı. 50 kişilik Meclis 45 UBP milletvekilinden oluşuyordu. Yani Meclis'in yüzde 90'ı UBP'li idi.

Söz konusu bu dönem 3. Kez Meclis Başkanı olduğum dönemdi. Cumhurbaşkanı Denktaş Başbakan Eroğlu'na dağıtımını Meclis'e de yaptığı bir mektup göndererek, erken seçime gidilmesini önerdi. Sayın Eroğlu konuyu Meclis Grubu'na getirip geçiştirmeye çalıştı. Bendeniz ise grup toplantısında bundan kaçınamayacağımızı savundum. İşte bu bir kırılma noktası oldu. Böylece Merhum Denktaş'la aramda daha yakın bir temas ve işbirliği ortaya çıktı. 1993 seçimlerinde Başkanlığımda kurulan ve Serdar Denktaş'ın da içinde bulunduğu Demokrat Parti, Cumhuriyetçi

Merhum Kurucu Cumhurbaşkanı Denktaş'ın Anavatan Türkiye'ye bu denli sevgisi, güveni, inancı, bağlılığı ve Kıbrıs'ta Türk varlığını koruma ve sürdürme aşkı ve ideali olmasa hiç kuşkusuz mesleği, ailesi ve hatta canı pahasına ve son nefesine kadar bıkmadan usanmadan Kıbrıs Milli Davası için bu kadar özveri ile uğraşamazdı. İnanılmaz bir kapasite, sabır, enerji, önsezi ve bilinç ortaya koyarak, adeta mukaddes kabul ettiği bir inatla Kıbrıs Türk halkını arkasından sürükleyen büyük bir lider olarak Devlet sahibi yaptı:

Türk Partisi ile iktidar oldu. Erken seçimde Sayın Denktaş tavrını bizden yana koydu ve böylece kader beni O'nun onayı ile Başbakanlığa getirdi. İki kez bozup kurduğum koalisyonu üç yıl götürebildim. 1993-96 yıllarına denk gelen bu üç yıllık Başbakanlık dönemim çok sıkıntılı geçti. Merhum Cumhurbaşkanı ile adeta bir kader birliği yaşadım. 1996 yılında UBP-DP Koalisyonu kurulması kaçınılmaz oldu ve bendeniz de Başbakanlığı Sayın Eroğlu'na bırakarak yeniden Meclis Başkanlığı'na seçildim.

Merhum Kurucu Cumhurbaşkanı ile hemen hemen her kapasitede çalışmak benim için büyük bir zevk ve onurdu. Evlatlarıma ve aileme bırakacağım en büyük zenginliktir. En sıkıntılı anlarımızda bile ondan gülmeyi öğrendik. Mizahın (sense of humour) yaşamın çok önemli bir parçası olduğunu öğrendik; General MC. Arthur'un 9 yaşındaki oğluna gönderdiği mektupta tavsiye ettiği gibi. Bu mektubun bir suretini bana da göndermişti. "Başını dik tut, gönlünü serin" derdi hep! Nur içinde yatsın.

Sayın Atun, Denktaş Bey'in Kıbrıs Türklüğüne ve Anavatan Türkiye'ye duyduğu sevgi hepimizin malumudur, bu konuda bizlerle paylaşabileceğiniz anılarınız var mı?

Merhum Kurucu Cumhurbaşkanı Denktaş'ın Anavatan Türkiye'ye bu denli sevgisi, güveni, inancı, bağlılığı ve Kıbrıs'ta Türk varlığını koruma ve sürdürme aşkı ve ideali olmasa hiç kuşkusuz mesleği, ailesi ve hatta canı pahasına ve son nefesine kadar bıkmadan usanmadan Kıbrıs Milli Davası için bu kadar özveri ile uğraşamazdı. İnanılmaz bir kapasite, sabır, enerji, önsezi ve bilinç ortaya koyarak, adeta mukaddes kabul ettiği bir inatla Kıbrıs Türk halkını arkasından sürükleyen büyük bir lider olarak Devlet sahibi yaptı: ebediyen sürecek bağımsızlığına ve özgürlüğüne kavuşturdu. İlk kıvılcımı yakan mücadele lideri Dr. Fazıl Küçük'ün arkasından yürüdü. Ancak bütün bu süreçte Türkiye'nin çıkarlarını korumak en önde giden hedefiydi. Dava uzayıp gittikçe, Türkiye baskı altına alındıkça, siyasi sıkıntıları arttıkça bizlere hep "yahu hep Türkiye yöneticilerine söylüyorum; bizim yüzümüzden Türkiye'nin zarara uğraması söz konusu ise Türkiye bunun altından kalkamayacaksa, bize söyleyin daha farklı hareket edelim" derdi.

1878 yılında Kıbrıs Osmanlı'dan İngilizlere devredildikten sonra Anadolu ile organik bağımız hiç kopmamıştır. Bu durum Sayın Denktaş ve şahsım için de geçerlidir. İlköğreniminin bir kısmını İstanbul'da yapmış, ablası ve ağabeyi Türkiye'ye yerleşmiştir.

Bendenize gelince Ağabeyim Ali Fikret Atun, Lefkoşa'da liseyi 1953 yılında bitirdikten sonra Ankara'da Kara Harp Okulu'na girmiş ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin şerefli bir mensubu olarak Türkiye'ye hizmet etmiş emekli bir Tümgeneraldir. Merhum Dr. Küçük'e ve Denktaş'a olan derin sevgisi ve inancı ile onların izinden hiç ayrılmamıştır. Üsteğmen olarak Erenköy'de, Yeşilırmak'ta, Lefkoşa'da mücahit olarak hizmet etmiştir. İşte Anadolu insanı ile biz böyleyiz. Et ve tırnak gibiyiz.

Sayın Denktaş ile ilk karşılaşmamız İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Yüksek Mühendis Mimar olarak mezun olup geldikten sonra 1959 yazında oldu. Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Başkanı idi. Kıbrıs'a ilk gelen mimarlardandım. Ortağım Ayer Kâşif'le bize Lefkoşa Türk Lisesi Erkek Yurdu projesini vermişti. Ta o zamandan Kıbrıs Türkü'nün geleceğinin hesabını yapıyordu. Okuyup Kıbrıs'a dönen genç mezunları Kıbrıs'ta tutmak gerekiyordu. Geniş bir vizyona dayalı bir bilinçle yola çıkmıştı.

1960 yılında gönderilen ilk Kıbrıs Cumhuriyeti Büyükelçisi Emin Dırvana ile zaman zaman ters düşmekten dolayı yaşanan sıkıntıları çok acı biçimde yaşadıktan sonra Türkiye ile olan ilişkilerde çok dikkatli davranıyor, ilişkilerin en uyumlu biçimde yürütülmesine özen gösteriyordu. Dr. Küçük gibi Türkiyesiz bir şey yapamayacağımıza inanıyordu.

Merhum Ecevit Hükümeti döneminde Sn. Denktaş Başkanlığında Başbakan Çağatay'la birlikte Ekonomi ve Maliye Bakanı olarak Ankara'yı ziyaret ediyoruz. Bizlere ilgi, saygı en üst düzeyde; sorunların çözümünde hiçbir zorluk yok. Ancak Ziraat Bankası'nın Federe Devlete rehabilitasyon amaçlı açtığı krediler arttıkça artıyor. Toplantının sonuna doğru Sn. Denktaş konuyu Ecevit'e açıyor ve şöyle diyor " Sn. Başbakan, Ziraat Bankası'na olan borçlarımızın üstüne Kıbrıs lisanıyla bir çizik (çizgi) çekebilirmiyiz?"

Her Zaman nazik ve olumlu Ecevit :

"Dert etmeyin Sn. Denktaş gün gelir o da olur" der.

Bakanlar ile şakalaşmaya özellikle nazının geçtiklerine takılmaya bayılırdı. Örneğin bana

Denktaş kurduğu Devletin başı olarak yoğun dış temaslar ve görüşmeler yanında oluşmakta olan Devletin yapılanma sorunları ile de yakından ilgileniyordu. Klerides'le Viyana görüşmelerinde nüfus mübadelesi konusunda Anlaşmayı imzaladıktan hemen sonra Kıbrıs'a telefon ederek Güney'de kalan göçmenlerin derhal Kuzey'e taşınması için talimat verdi.

"Hakiiii" diye hitap etmek hoşuna giderdi! Bu nazının geçtiklerinden biri de Sanayi ve Ticaret Bakanı merhum Nail Asafhan'dı. Vakıflar Genel Müdürü iken dıştan Kabineye alınmıştı. Nail Bey bir süre çalıştıktan sonra politikadan sıkıldı ve ayrılmak istedi. Birkaç kez ayrılmayı denedi fakat Denktaş tarafından reddedildi. Çok hassas ve dürüst bir ağabeyimizdi. Bir gün bana gelerek Denktaş Bey'e beraber gitmemizi rica etti. Yine ayrılmak istiyordu. Gülerek Denktaş Bey'in odasına girdik, her zamanki gibi başı masaya eğilmiş yazı yazıyordu. Bitirip bize döndü "hoş geldiniz, hayırdır" dedi. Ben söz alarak "Efendim Nail Bey Bakanlığı daha fazla sürdüremeyecekmiş, ayrılmasına müsaade ediniz, bence daha fazla zorlamayalım" dedim. "Olur" dedi, sonrada Nail'e dönerek, "Yalnız şimdi anladın mı? Bu işleri yürütmek bekka istiyor" dedi. Hep beraber kahkahayı bastık.

Daha önce de anlattığım gibi merhum Denktaş kurduğu Devletin başı olarak yoğun dış temaslar ve görüşmeler yanında oluşmakta olan Devletin yapılanma sorunları ile de yakından ilgileniyordu. Klerides'le Viyana görüşmelerinde nüfus mübadelesi konusunda Anlaşmayı imzaladıktan hemen sonra Kıbrıs'a telefon ederek Güney'de kalan göçmenlerin derhal Kuzey'e taşınması için talimat verdi. Müsteşarı olduğum çalışma Rehabilitasyon ve Sosyal İşler Bakanlığı merhum Bakan İsmet Kotak yönetiminde bir hafta içinde BM aracılığı ile ara bölgede kalan Lefkoşa Hava Alanından binlerce göçmeni 50–60 kamyonluk konvoylarla kuzeye taşıyıp boş köylere yerleştirdi.

Yurt dışı toplantılarından döner dönmez Sn. Denktaş hemen iç meselelere eğilirdi. Göçmenleri yerleştirme süreci devam ederken Mağusa Göçmen Yurdu'nda kalan Limasol göçmenlerine yeterli ilginin gösterilmediğini, sularının akmadığını öğrendi. Gece yarısına doğru, İskân Müsteşarı olarak beni ofisine çağırdı. Masasının başında harıl harıl bir şeyler yazmaktaydı. Tüm müdürleri etrafında toplanmış vaziyetteydi. Sessizce odasına girip oturduğumda, müdürlerden biri bana parmağını dudağına götürerek sessiz kalmamı işaret etti. Hallerinden Sn. Başkanın kızgın olduğu anlaşılıyordu. Susup bekledim. Yazısını bitirdikten sonra başını kaldırıp bana döndü ve Mağusa Göçmen Yurdu'na en son ne zaman gittiğimi sor-

du. Ve devam ederek; 'mühendis olarak bu işleri herkesten iyi bilmen gerekir. Yurdun suları akmıyor, duşları çalışmıyormuş, bu nasıl olur? Bakan ile temas kurulamadı, şimdi O'nu görevden alabilirdim, ancak gel gör ki vefa duygularım üstün geliyor' dedi. Ancak her zaman olduğu gibi, kızgınlığını yumuşatma yönüne gitti; 'sizler çok iyi yetişmiş insanlarsınız. Bu sorunları çok iyi değerlendirebilirsiniz bu acılı insanları usandırmamamız gerekir' diye dönüp gönlümü aldı. O çok sıkıntılı ve acılı günlerde dava ve özgürlük uğruna her şeyini bırakıp Kuzey'e koşan Kıbrıs Türk Halkı'na böylesine şefkat ve duyarlılık gösteriyordu. Gerçek liderlik buydu. İdari sorunlara eğilmeyi ihmal etmiyordu. İnanılmaz bir kapasite ve dayanma gücü vardı. Bir gün bana İdari Müdürü sınıf arkadaşım Ahmet Çağman, gece geç saatlere kadar çalıştığında onbinlerce göçmenin derdini dinleyen Denktaş'ın istim boşaltmak için koridora çıkıp avazının çıktığı kadar bağırdığını nakletti.

Devlet kurmuş bir Lider ve etkili bir müzakereci olarak Rauf Denktaş'ın siyasi kişiliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Bugün gelmiş olduğumuz aşama göstermiştir ki Rum ve Yunan tarafının defalarca tıkayıp devam ettirdiği toplumlar arası görüşmeler zamana oynama yönünde sürdürdüğü bir süreçtir. Kurucu Cumhurbaşkanı Denktaş 1968'de Klerides ile başlayan ve 2005 yılında Papadopulos'a kadar azim, sabır ve inançla sürdürdüğü görüşmelerde Rum tarafı BM ve diğer ilgili taraflarca hep uzlaşmacı olmayan katı bir görüşmeci olarak takdim edilmiştir. Her zaman Hristiyan Rum-Yunan tarafına meyilli olan Dünya da buna inanmıştır. Hiç kuşkusuz işlerine öyle geldiği için. Ne yazık ki 2003'te iktidara gelen AK Parti de ilk dönemlerinde buna inanmış, gidişatı böyle algılamıştı ki Sayın Denktaş'ı dışlama yoluna gitti. Sayın Erdoğan Annan Planı'na evet demiş ve seçimlerde Talat'ı desteklemişti. Gelin görün ki, ideolojik kardeşler sayılan CTP ve AKEL başkanları Sayın Talat ile Sayın Hristofyas da beş yıl görüştükleri halde bana göre bir arpa boyu yol alamamışlar ve zaman zaman bunalan Sayın Talat "ellerinden gelse nefes almamızı bile engellemeye çalışacaklar" deme noktasına gelmiş ve Rum tarafınca Talat da "Denktaşlaştı" damgasını yemişti. 4 Nisan 2004 Referandumun'da bir çözüm olur ümidiyle ve Talat'a bir şans verelim yaklaşımıyla yüzde 65 evet diyen halkımız" (Evet demesinde Başbakan Sn. Erdoğan'ın telkinleri olduğu bizzat kendisi tarafından açıklanmıştır) AB'nin yalanlarını, Rum tarafının tutumunu gördükten sonra büyük bir değişim ve dönüşüm geçirmiş ve Cumhurbaşkanını alaşağı ederek Sayın Eroğlu'nu göreve getirmiştir. Aynı noktadan, aynı ekiple görüşmeleri sürdüreceğini söyleyen Cumhurbaşkanı Sayın Eroğlu da BM gözetiminde yapılan dört zirve toplantısına rağmen bugün "Rumların anlaşmaya niyetleri yok" demektedir. Elbette yoktur. Adamlar yeni binasını da inşa ederek AB Başkanlığı'na hazırlanmakta, İsrail'le ekonomik, siyasi hatta askeri anlaşma yapma yoluna gitmektedir. Türkiye'nin AB sürecini tamamıyla tıkamış bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanı Denktaş 1968'de Klerides ile başlayan ve 2005 yılında Papadopulos'a kadar azim, sabır ve inançla sürdürdüğü görüşmelerde Rum tarafı BM ve diğer ilgili taraflarca hep uzlaşmacı olmayan katı bir görüşmeci olarak takdim edilmiştir. Her zaman Hristiyan Rum-Yunan tarafına meyilli olan Dünya da buna inanmıştır. Hiç kuşkusuz işlerine öyle geldiği için. Ne yazık ki 2003'te iktidara gelen AK Parti de ilk dönemlerinde buna inanmış, gidişatı böyle algılamıştı ki Sayın Denktaş'ı dışlama yoluna gitti.

Bütün bunları anlatmaktan muradım Sayın Denktaş'ın bunu yıllar öncesinden teşhis etmiş ve bütün söylediklerinde haklı çıkmış olmasıdır. Bütün temennim gerek dışımızdaki Dünya ile bilhassa içimizdekiler bu gerçeği görüp anlamış olsunlar!.

Bu girişten sonra sorunuzun yanıtına gelmek istiyorum:

1968'de Kıbrıs'a dönüp tekrar Dr. Küçük'le birlikte toplumunun başına geçen Denktaş Klerides'le görüşmelere başlarken ta o zamandan işi en doğru mecrasına oturtmayı bilmiştir. Şöyle ki masa başında taraflar eşit düzeyde olmalıdır.

Bu konuyla ilgili somut tutumunu anlatan ek bir anım vardır. Bir gün Müdürü olduğum Planlama ve İnşaat Dairesi'ne Cumhurbaşkanlığı'ndan yuvarlak bir toplantı masası yapılması konusunda bir talimat gelir. Konunun çok acil olduğu söylenir. Başlangıçta niye yuvarlak olması gerektiğini o günkü bilgimizle anlamıyoruz. Meğer oturma

düzeninde protokol sorununun ortaya çıkmaması ve masada eşitliğin sağlanması için masanın yuvarlak olması gerekir.

Ondan sonraki görüşmeler sürecinde çözümün bulunamamasında kurban keçisi olarak gösterilen görüşmeci Denktaş halbuki altı yıl devam eden ilk görüşmelerden sonra Klerides'le anlaşmaya varır. Çözüm Kantonal bir Federasyon'dur. Ancak Klerides'in Makarios'a sunduğu bu çözüm şekli Türklere azınlık haklarından fazlası verildi gerekçesiyle Makarios tarafından reddedilir ve böylece görüşmeler sonuçsuz kalır.

Merhum Denktaş'ın siyasi kişiliği ile ilgili bu ilk denemeyi bilhassa anlatmak istedim. Bu durumu kendi ağzından defalarca dinlemiştik. Bilahare O'nunla Bakanı, Meclis Başkanı ve Başbakan olarak çalışırken ne kadar makul, anlayışlı ve uzlaşıcı olduğuna şahit oldum. Bir konuyu kendilerine izah ettikten sonra kolayca ikna olduğunu ve kararının arkasında durduğunu gördüm.

Elbette çok usta bir görüşmeciydi. Bir hukukçu olmasının avantajını her zaman kullanmasını bilmişti. Bakanlar Kurulu'nda bir gün yapılmasını rica ettiği bir konunun sonucunu sormuş, savcıdan yanıt beklendiği cevabını alınca o ince zekasıyla "Benden iyi savcı mı bulacaksınız" diyerek, esprisini yapmıştır. Sıkıntılı, kararsızlık ve gerginlik anlarında espri yapmak, havayı yumuşatmak en hoş özelliklerinden biriydi. O'nun yönettiği toplantılarda bulunmak bizleri hiçbir zaman sıkmazdı. Makarios, Kipriyanu ve Vasiliu ile kıran kırana yapılan görüşmelerde bile hicivle karışık şakalar, sataşmalar yaptığını kendi ağzından dinlerdik. Makarios bir gün kendisine yaşını sormuş, O da 30 deyince "Nasıl olur" demiş. Denktaş da "seninle geçirdiğim seneleri saymıyorum. Onları yaşamadım sayıyorum" demiş.

Görüşmelerdeki bu mizahla karışık şakalarına, anlattığı anekdotlara BM Temsilcileri büyük bir hayranlık duyuyorlar, ne kadar usta ve zeki olduğunu teslim ediyorlardı. Gerek idari, gerekse siyasi alanda iş bitirici ve uzlaşmacı idi. Nitekim Barış Harekatı'ndan sonra Makarios ve Kipriyanu ile 1977 ve 1979 Doruk Anlaşmalarını imzalamıştı. 1983'te Kipriyanu ile devam eden görüşmelerin sonunda %29+ Toprağa razı olmuş ve çözüme giden yol açılmıştı. Ancak Kipriyanu'nun dizleri titremiş, istişareler yapacağım gerekçesiyle adeta kaçarak Kıbrıs'a dönmüş, bir daha geri dönmemişti.

Vasiliu ile yürüttüğü görüşmelerde gündeme Gali Fikirler Dizisi gelmiş, başlangıçta ihtiyatlı davranılmış ve bir ayın sonunda Butros Gali önerilerine de evet demişti. Kabul etmeyen Rum tarafıydı yine.

Yıllarca süren görüşmeleri hep Türkiye ile büyük bir istişare ve uyum içinde götürdü. Türkiye'nin Denktaş'a tam bir güveni vardı. Bir gün bana Ankara ve İstanbul Valiliklerinden sonra KKTC'ye Büyükelçi olarak atanan Sayın Cahit Bayar şöyle demişti:

"Hakkı Bey, kapalı kapılar arkasında Sayın Denktaş yalnız sizlerin haklarını değil, Türkiye'nin de hayati çıkarlarını görüşmektedir. Türkiye'nin de böylesine zor bir görevi yerine getirirken Sayın Denktaş'a tam bir güveni olması gerekir ki bu işi götürebilsin."

Elbette Türkiye'nin de her zaman Denktaş'a güveni tamdı. Kararlar hep beraber alınmıştır, hazırlıklar, görüşmeler Türkiye ile beraber yürütülmüştür. Türkiye ne büyük bir vatansever, dava adamı olduğunu çok iyi biliyordu. Türk Milleti de O'nu her zaman sevmiş ve takdir etmişti. Türkiye'yi ziyaretlerimizde en yetkili ağızlardan hep "Keşke Türkiye'nin başında da böyle bir Lider olsa" denildiğini işitirdik. Bu sevgi ve güven dolu izlenimleri dönüşte kendisine aktarır, "Bir de onu çıkarmayın, biz buranın hakkından gelebilelim bize yeter" derdi.

Kıbrıs coğrafi ve ekonomik öneme haiz bir konumda, Ortadoğu'da gelişen son olaylar çerçevesinde, KKTC'nin önün-

deki muhtemel siyasi gelişmeleri değerlendirir misiniz?

Merhum Rauf Denktaş gibi Anavatan ve Kıbrıs aşığı Emekli Tümgeneral Ali Fikret Atun, Türkiye Emekli Subayları Derneği Stratejik Araştırmalar Merkezi Ocak 2008 tarihli kültür yayınında "Kıbrıs'ın Jeostratejik ve Jeopolotik Önemi" konusunu işlemekte ve şöyle demektedir.

"Avrupa, Asya, Afrika Kıtalarının düğüm noktasını oluşturan Türkiye haritasına baktığımızda Anadolu'nun Güney sahillerinden sade 70 km uzakta bulunan, etle tırnak misali Anadolu'nun ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen Kıbrıs'ın Türkiye için taşıdığı jeopolitik ve jeostratejik önemini açık olarak görmek mümkündür. Bu nedenle Kıbrıs'ı Türkiye'nin ulusal güvenliğinin dışında mütalaa etmek çok büyük stratejik hata olarak değerlendirilmektedir."

Tarihteki olaylar Fikret Paşa'nın değerlendirmesini teyit etmektedir. Kıbrıs her zaman Anadolu'ya hakim olan gücün kontrolü altına girmiştir. Nitekim en son Osmanlı İmparatorluğu hakimiyetine geçmiştir. Osmanlılar'ın İngilizlere kiraladığı ada Lozan'da elimizden çıkmış olmakla birlikte Londra ve Zürih Anlaşmaları ile Kıbrıs'ta ortaya çıkan Ortaklık Cumhuriyeti yine üç garantöründen biri olarak Türkiye'nin denetimine girmiş ve Türkiye adaya tam teşkilatlı bir Alay göndermiştir. Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alayı'nın 1960'tan itibaren adada konuşlanmış olması 1974'teki müdahaleyi kolaylaştırmış ve meşru kılmıştır.

1963 olaylarından sonra ortaya çıkan ve hala çözülemeyen Kıbrıs sorununda Türkiye garantör devlet olarak fiilen taraf olmuştur. Bugün Rum tarafı Türkiye'nin garantörlük haklarından kurtulmak için adeta çırpınmaktadır. Görüşmelerde konuyu kırmızı çizgisi olarak sunmaktadır. Öte yandan da Türkiye Kıbrıs'a haksız müdahale etmiş, Kıbrıs'ı işgal etmiştir demekten geri durmamakta, çelişkisinin farkına varmak istememektedir.

Kanaatimce gelişen olaylar ışığında Kıbrıs'ın jeostratejik önemi Türkiye için daha da artmıştır. Rum-Yunan tarafının ortak askeri savunma antlaşması yapması Yunanistan'ın Ege'deki tutumu Bakü-Ceyhan hattının devreye girmesi, Rum İdaresi'nin İsrail ile işbirliği içinde adım atmaya başlaması, Kıbrıs'ın Güney ve Güneydoğusu'nda Petrol-Gaz araştırmaları, Türkiye'nin buna fiilen karşılık vermesi, Kıbrıs'ın önemine yepyeni bir boyut kazandırmıştır. Soruna artık bunları dikkate almadan bakmak olanaksızdır. Bu gelişme Kıbrıs sorununu daha da çapraşık hale getirmektedir. Başka Orta Doğu ülkeleri de soruna methaldar olmaktadır.

Sonuç olarak muhtemel siyasi gelişmelere gelince; BM'nin çabaları yanında AB'nin Rum Yönetimi'ne gösterdiği muzaharet ışığında Rum tarafının kendi düşündükleri ve istekleri dışında bir anlaşmaya evet diyebileceklerini sanmak safdillik olur. AB koca Türkiye'yi dışlayacak kadar varlığı elli yıldan beri tartışmalı olan sahte Rum Yönetimi'ne kulak veriyor ve koca AB'nin Yönetimi'ni ona vermeye hazırlanıyorsa; Türkiye'ye Kıbrıs Cumhuriyeti'ni tanı, limanlarını ona da aç diyorsa" Rum tarafı bizimle eşit statüde ve iki devlet esasına dayalı bir ortaklığa razı olur mu? Merhum Denktaş Ortaklık Devletinin gasbedilip tek taraflı olarak Rum'un meşru devlet haline gelemiyeceğini bütün ömrünü harcayarak anlatmaya çalıştı. Ne yazık ki çıkarcı, adalet yoksunu dünya bunu anlamak istemedi (yoksa acaba Müslüman olduğumuz için mi) ve dönüp uzlaşmaz diye Denktaş'ı suçladı. Ama işte bu nedenle taviz vermeyen, bütün dünyayı karşısına alan Denktaş, bütün Türk Dünyasının kahramanı ve özgürlük sembolü haline geldi.

Kanaatimce Eroğlu-Hristofyas görüşmelerinden bir olumlu sonuç çıkma olasılığı hiç denecek kadar azdır. Türkiye Rum tarafına AB Başkanlığı verildiği takdirde, AB ile görüşmeleri donduracağını söylüyor; KKTC'yi AB'ye tercih edeceğini vurguluyor. Bu gelişmeler ışığında makas değiştirme zamanı gelmiştir. Kıbrıs Türkü ambargolara rağmen en barışçı biçimde görüşmeler yaparak yeterince üzerine düşeni yapmıştır. Eksiksiz bir Devlete Türkiye gibi bir garantöre sahiptir. Bundan sonra iki taraf kendi yoluna gitmelidir.

TÜRKLÜK MEŞALESİ RAUF DENKTAŞ

Barış hareketine, kutlu şeref müjdesin,
Kıbrıs'ı vatan yapan, cihanda ünlü sesin.
Hurilerin sembolü, "Ayşe tatile çıksın".
Turana doğan güneş, ayyıldız bayraktasın.
Dağların yüce başı, Bozkurtların Torosu,
Tuzağından kurtardın, zincirli Makarios'u.
Göğe yükselen bayrak, inmez dedin aşağı,
Şehit kanı toprağın, fikrin altın başağı.
Bağımsızlık simgesi, iman, can vatandır,
Damarlarda dolaşan, bayrak rengi alkandır.
Türk İslam Alemine, efsane örnek lider,
Atasının yolunda davası, büyük önder.
İmzalanmaz diyordu; Annan teslim planı,
Kan verdik bu toprağa, Kıbrıs Türk'ün vatanı.
Yavruvatan Kıbrıs'ım, Türk'ün candan soydaşı,
Kıbrıs'ta doğan güneş anar, Rauf Denktaş'ı.
Yeşil Ada Devletin, selam Kahraman Denktaş,
Sana hasret acısı, sel oldu gözlerde yaş.
Albayrak Tekbir aşkı, nur ışığı semalar,
Atatürk karşılıyor, şehitlerden selamlar.
İnsanlık barışında, Türk gücü diplomasi,
Kurulan devletinde, yaşasın demokrasi.
İnsanlık sevgisini, nutkunda buluyoruz,
Bağımsızlık gıdasını, gönlünde duyuyoruz.
Cumhuriyet aşığı, rahmetin nur ışığı,
Sana cennet müjdesi, Lefkoşa gökkuşağı.
Doğmuştu gecesine, ay ışığı serinliği,
Dalgasında çarpışan, Akdeniz derinliği.
Hain kahpe düşmana, zulmünü soruyorsun,
Kurtuluş Savaşında, Türklüğü koruyorsun.
İzinde yürüyecek, Kıbrıs'ta Türk Gençliği,
Dalgasıyla Akdeniz, koruyacak benliği.
Tarih yazan hayatın, ülküsü yaşayacak,
Sevdası vatan Kıbrıs, seni unutmayacak.
Selimiye Camisi, dualar el bağladı,
Bütün dünya Türklüğü, mateminle ağladı.
Eller üstünde tabut, sonsuza uğurlandın,
Türk'e gönül aşığı, iman aşkı nurlandın.
Bu gözyaşı duygumu, şiirle sunuyorum,
Kahraman Türk sesini, yürekten duyuyorum.
Sen cansın, canandasın, yaşatan gönüldesin,
Efsane Şanlı Lider, Mevla Rahmet Eylesin!

Nafiz AĞCA
Emekli Öğretmen

MİLLİ KAHRAMAN
RAUF DENKTAŞ

Tugay ULUÇEVİK Emekli Büyükelçi

İkinci Dünya Savaşının hemen ertesinde Kıbrıs'ta Rumların yeniden canlandırdıkları ENOSIS yönündeki faaliyetler karşısında Dr. Fazıl Küçük önderliğindeki bir avuç Türk "aman Kıbrıs Girit olmasın" diye haykırarak seslerini Anavatanları Türkiye'ye duyurmağa çalışmışlardır. Bu gür sesli kahramanlardan biri de o zaman yirmili yaşlardaki Rauf R. Denktaş olmuştur. Kıbrıs'tan yükselen bu ses Torosları aşarak Anadolu'da yankı yapmıştır. Türkiye'de Kıbrıs konusu gençliğin ve basının öncülüğünde 1954'den itibaren millî dava olarak benimsenmiştir. Türkiye Kıbrıslı soydaşlarıyla ortak millî davanın etrafında kenetlenmiştir.

Denktaş millî davanın yürütülmesinde her aşamada etkili rol oynamıştır. 1973'de davanın bayraktarlığını Dr. Küçük'ten resmen devralmıştır. Millî Dava'nın kahramanı olmuştur. "Dava'nın" gelişmeleri içinde Sayın Denktaş'ın halkının desteğiyle oynadığı önderlik rolü ve ifa ettiği tarihî görevler, kendisinin tarihe devlet kuran Türk "Millî Kahramanı" olarak geçmesine haklılık kazandırmıştır.

Denktaş'ı "millî kahraman" yapan sırf siyaset hayatında sahip olduğu üst makamlar ve bunlara ilişkin olarak taşıdığı "Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi Başkanı", "Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı", "Otonom Kıbrıs Türk Yönetimi Başkanı", Kıbrıs Türk Federe Devleti Başkanı" ve "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kurucu Cumhurbaşkanı" gibi seçkin istisnai sıfatlar değildir.

O'nu "millî kahraman" yapan, halkına ve Türk ulusuna olan sevgisidir.

Halkıyla iç içe yaşamasıdır.

Halkının korkudan, kaygıdan uzak biçimde hür, bağımsız ve egemen olarak yaşaması yönündeki emeli ve kuvvetli arzusudur.

Bu amaçla göze aldığı ve kararlılıkla giriştiği mücadeledir.

Bu mücadelede halkının iradesini ön plânda tutması ve demokrasiyi özümsemiş olmasıdır.

Halkının davasının yüceliğine ve haklılığına olan inancıdır.

Sadece siyasetçi değil, dava adamı olmasıdır. Davasının hedeflerine ulaşabilmek için siyaseti ustalıkla kullanabilmesidir.

Belirlediği hedefler doğrultusunda ortaya koyduğu büyük somut işlerdir.

Bu işleri başarmak için yüklenmekten kaçınmadığı sorumluluklardır.

Davasının uğruna macera peşinde koşmadan aldığı hesaplı risklerdir.

Yeri geldiğinde hayatını tehlikeye atmaktan kaçınmamış olmasıdır.

Yüreğinde taşıdığı Anavatan Türkiye sevdasıdır. Anavatan'ına olan bağlılığıdır.

Atatürk'ün ilkelerini ve inkılâplarını kendisine rehber edinmiş bulunmasıdır.

Türkiye olmadan Kıbrıs Türk halkının varlığını huzur, güvenlik ve refah içinde sürdüremeyeceğini görmüş ve bunun şuuruna varmış olmasıdır.

Halkına 1960 Antlaşmalarıyla tanınan eşit kurucu ortaklık hakkının sonradan Rumlar tarafından reddedilmesi ve halkının azınlık haklarıyla yetinmeğe zorlanması karşısında başlattığı mücadeleyi aşama aşama Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile taçlandırmasıdır.

Mücadelesini müzakereler yoluyla Kıbrıs'ta iki ayrı halkın, devletin ve demokrasinin varlığı gibi olgulardan oluşan gerçeklere dayalı kalıcı bir çözüm şekli bulunması hedefi doğrultusunda sürdürmüş olmasıdır.

Taşıdığı üstün devlet adamlığı vasıflarıdır.

Denktaş, Devleti'nin kurulu-

şunu ilân etmeden önce müzakereler yoluyla Rumlarla siyasî eşitlik temelinde yeni bir ortaklık kurma imkânlarını iyi niyetle araştırmıştır.

Müzakerelerde, Rumların gerçek hedefinin 20 Temmuz 1974 Barış Harekâtımızın Ada'da meydana getirdiği iki kesimli coğrafyayı tamamen ortadan kaldırmak olduğunun bilinciyle hareket etmiştir.

Denktaş, Rum liderlerle yürüttüğü müzakerenin temel konusunun, aslında Lozan'da Türkiye ile Yunanistan arasında Kıbrıs bakımından kurulan ve daha sonra 1959 Zürih ve Londra mutabakatlarıyla ve 1960 Antlaşmalarıyla da gözetilen ve teyit edilen stratejik denge olduğunu her zaman dikkate almıştır. Unutanlara veya farkında olmayanlara bu tarihi gerçeği daima hatırlatmıştır.

Kıbrıs müzakere sürecinde 20 sene kadar Sayın Denktaş'ın yakınında ve yanında bulunduk. Bundan büyük şeref duyduk. Kıbrıs konusunu yürütürken kendi halkının ve KKTC'nin çıkarlarıyla Türkiye'nin çıkarlarının eş değerde ve ortak olduğunun bilinciyle hareket ettiğini açık biçimde gördük. Denktaş, önce KTFD'de ve sonra da KKTC'de mükemmel işleyen canlı bir demokrasi-de önde gelen siyasetçi kimliğine sahip olmasına rağmen, Millî Dava'nın yürütülmesinde kendi siyasî geleceğinin kaygılarıyla değil, Türkiye'nin çıkarlarını ön plânda tutarak hareket etmiştir. Bunun somut örneklerine şahit olmuşuzdur.

KTFD Yasama Meclisi 18 Haziran 1983 tarihinde kabul ettiği tarihî kararla Kıbrıs Türk halkının kendi kaderini kendisinin tayin etmesini öngörmüş bulunmasına rağmen, Denktaş bu yönde Türkiye'yi zor durumda bırakacak bir adımı derhal atmaktan kaçınmış ve KKTC'nin kuruluşunun ilânı için Türkiye bakımından en uygun iç ve dış şartların oluşmasını beklemiştir.

Rauf Denktaş öngörü ve önsezi sahibiydi. 1960 Antlaşmalarının yürümeyeceğini önceden görmüş ve ifade etmiştir. Eski Başbakanlardan merhum Nihat Erim "Kıbrıs" isimli kitabında "ben Denktaş'ın daha Kıbrıs Cumhuriyeti ilân edilmeden Zürih ve Londra Antlaşmalarıyla bulunan çözüm hakkında endişeli olduğunu; bu işin Rumların kötü niyeti dolayısıyla yürüyemeyeceğini birkaç defa bana, o zamanki Başbakan'a ve Dışişleri Bakanı'na söylediğini hatırlıyorum" şeklinde tarihe bir kayıt düşmüştür.

Gelişmeler Rauf Denktaş'ın endişe etmekte haklı olduğunu ortaya koymuştur. "Kıbrıs Cumhuriyeti" kuruluşundan 3 yıl 4 ay sonra Rum saldırıları sonucunda yıkılmıştır.

Rauf Denktaş, Rumlar 21 Aralık 1963 gecesi Kıbrıslı soydaşlarımıza karşı etnik temizlik hareketine giriştikleri dönemde Kıbrıs'ta Türk Cemaat Meclisi Başkanı olarak görev ifa ediyordu. Kıbrıs'taki buhran başlayınca girişilen diplomatik çabalarda Kıbrıs Türk Tarafı'nın tezlerini önce Londra'da toplanan Kıbrıs Konferansında ve sonra da Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde anlatmak üzere 7 Ocak 1964 günü Ada'dan ayrılmıştır.

Rauf Denktaş Güvenlik Konsey'in 28 Şubat 1964 Cuma günkü 1099. oturumunda uluslararası topluma hitap etmiştir. Denktaş'ın bu konuşması tarihî önem taşımaktadır. Kıbrıs Türk Tarafı'nın görüşleri, Kıbrıslı Rumların gerçek niyetleri ve Kıbrıs Rum Tarafı'nın saldırıları sonucunda Kıbrıs Türk halkının uğradığı can ve mal kayıpları ve çektiği çileler Rauf Denktaş'ın bu konuşmasıyla ilk defa olarak Güvenlik Konseyi'nin zabıtlarına geçmiştir.

Bu konuşması sebebiyle, "Kıbrıs Rum Yönetimi", Rauf Denktaş'ın Ada'ya girişini ya-

saklamıştır. Denktaş 1968 Nisan ayına kadar Ankara'da yaşamıştır. Davasıyla ilgili çalışmalarını Ankara'da sürdürmüştür.

Yunanistan'daki 21 Nisan 1967 askerî darbesinden sonra Rum-Yunan ortaklığının ENOSIS yönünde Ada'da oldubittiler peşinde olduğu belirginlik kazanmıştır. Bu ortamda Denktaş halkından, vatanından uzakta kalmayı içine sindirememiş ve 31 Ekim 1967 günü, İskenderun'dan kiraladığı küçük bir balıkçı motoru ile Ada'ya gizlice girmeğe teşebbüs etmiştir. Ancak, Rum güvenlik güçleri tarafından yakalanmış ve tutuklanmıştır. Türkiye'nin yoğun diplomatik teşebbüslerinden sonra 12 Kasım 1967 günü uçakla Türkiye'ye iade edilmiştir.

Denktaş'ın Türkiye'ye iade edilmesinden 3 gün sonra Rumlar Geçitkale ve Boğaziçi köylerine ağır silâhlarla saldırarak 29 soydaşımızı şehit etmişlerdir.

Bu krizden sonra 1968'de başlayan Kıbrıs müzakere sürecinin her aşamasında, görüşmeler Denktaş'ın çağrısı ve attığı olumlu somut adımlarla başlamış; Rumların baltalamasıyla son bulmuştur.

Eski BM Genel Sekreterlerinden Perez de Cuellar hatıratında 17-20 Ocak 1985 tarihinde Denktaş ile Kyprianou arasında New York'da yapılan Zirve toplantısında Denktaş'ın BM'nın ortaya koyduğu belgenin tamamını anlaşmaya temel olarak kabul ettiğini, oysa Kyprianou'nun takındığı olumsuz tutumla her şeyi "mahvettiğini" yazmaktadır. Bu örneklerden sadece biridir. Benzer değerlendirmeler Denktaş'ın "dirayet" ve "devlet adamlığı" vasıfları da vurgulanarak dünya basınında da yer almıştır.

Uluslararası toplumun Denktaş'a özür borçlu olduğunu düşünüyoruz. Çünkü, 1980'den bu yana müzakere sürecini baltalamış ve 2004'de de açıkça çözümü reddetmiş olan Rumları siyaseten ödüllendiren kararlar almışlardır. Ada'daki çözümsüzlüğün sorumluluğunu haksız olarak Denktaş'a yüklemişlerdir. O'nun siyasî hayatını sona erdirmek için KKTC'nin iç siyasetine müdahalelerde bulunmuşlar ve bunu gizleme ihtiyacını dahi duymamışlardır. Annan Plânı'nın 2004'de Rumlar tarafından reddedilmesinden bu yana 8 yıl geçmiştir. Bu zaman zarfında Denktaş siyaset sahnesinde aktif rol almamıştır. Yine de Ada'da çözüme ulaşılamamıştır.

2002–2004 döneminde Denktaş'ı Türkiye'nin AB sürecine zarar vermekle itham etmiş olan çevreler, Türkiye'nin çözüm için gösterdiği büyük gayretler sayesinde Kıbrıs Türk Halkının 24 Nisan 2004 referandumlarında çözüme "evet" demiş ve Rumların reddetmiş olması tarihî gerçeğinin ertesindeki ve Denktaş'ın sahnede olmadığı son 8 yıllık dönemde, Türkiye'nin AB yolunun iyice tıkanmış ve sürecin âdeta durmuş olması olgusunu nasıl izah edeceklerdir?

Rauf Denktaş, keskin zekâsı, yorulmak bilmez çalışkanlığı, güzel ve etkileyici konuşması, İngilizceye akıcı biçimde vukufu, en karmaşık konuları sade bir dille anlatma yeteneği, nüktedanlığı, cömertliği, liderlik vasıfları ve etrafa sevgi saçması, aynı zamanda saygı uyandırması, ince ruhu, hayvanseverliği, hobi sahibi olmasıyla çevresindekileri – muhalifleri dahil - kendisine hayran bırakmıştır.

Dışişleri Bakanlığına gönderdiği görüşme notlarını okurken hem Kıbrıs konusunu en ince ayrıntılarına kadar öğrenir, hem de büyük keyif alırdık. Notlarını sık sık güzel nüktelerle, zarif ve anlamlı ifadelerle süslerdi.

1977'deki 4-Nokta Anlaması için Makarios ile buluşmasına dair notunda yer alan şu ifadeyi hâlâ hatırlamaktayız: "…tokalaştık. Makarios dişlerini gösterdi: Tebessümmüş!"

Perez de Cuellar, hatıratında Denktaş'tan söz ederken "görüşlerini izah ederken fikir silsilesi daima mantıklı ve berraktı…. Zaman zaman iyi niyet görevimi ifa ediş tarzım hakkında beni eleştirdiği de olmuştur. Ancak, bazen anlattıklarının özü hakkında sıkılmış olmama rağmen ifadelerindeki berraklığa hayran olmaktan kendimi alamamışımdır" ifadelerine yer vermektedir.

Rauf Denktaş dünya çapında ilgi ve itibar görmüş mümtaz bir kişiydi. Uluslararası top-

lumun Kıbrıs Türk halkıyla ve özellikle KKTC ile ilgili bilinen çekincelerine ve uyguladıkları kısıtlamalara rağmen Denktaş dünyanın önde gelen devlet adamları tarafından kabul edilmiştir. Makamlarında görüştüğü yabancı devlet adamları arasında ABD eski Dışişleri Bakanlarından Dr. Kissinger, Baker, Albright; İngiltere Başbakanlarından Callaghan ve Thatcher vardır. İrlanda Savunma Bakanı Denktaş'ı Lefkoşa'da makamında ziyaret etmiştir. Denktaş Almanya Dışişleri Bakanı Fischer'in resmî daveti üzerine beraberinde bir heyet olduğu halde 2000 Şubat ayında Almanya'ya ziyarette bulunmuştur. Fischer ile heyetler halinde görüşmüş ve yemek yemişlerdir. Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin kurulmasından sonra Malezya, Endonezya, Mısır, Libya, Lübnan, Ürdün, Pakistan ve Bangladeş'te Cumhurbaşkanları ve/veya Başbakanları, İran Şahı Rıza Pahlevi ve Ürdün Kralı Hüseyin tarafından kabul edilmiştir.

Kurucu Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş Millî Dava'yı anlatmak ve benimsetmek için her fırsatı değerlendirirdi. Bunun için her türlü fizikî zahmeti göze alır, sağlığından ve özel hayatından büyük fedakârlıklar yapardı. Davayı anlatmak için Türkiye'deki ve dışarıdaki çeşitli çevrelere, kişilere kendi kaleme aldığı mektuplar, belgeler, kitaplar gönderirdi. Aldığı bir mektuba derhal cevap verir; cevabı bir hafta kadar gecikmişse, mektuba gecikme için özür dileyerek başlardı.

Bize göndermek lûtfunda bulundukları son mektuplarından birinde şunları ifade buyurmuştur:

"Kıbrıs'ta 'biz Türküz; Türkiye Anavatanımızdır' diyen insanlar var oldukça Rum-Yunan ikilisi bu davaya son noktayı kalıcı bir

anlaşma yaparak koymayacaktır. Her yeni anlaşmayı, 1960'daki gibi esas millî hedefine bir sıçrama tahtası yapmak için uğraşacaktır. Yeni anlaşmanın temelinde bağımsız devletimiz yoksa "sıçrama tahtası" maceralarından kurtulamayız. Annan Plânı ve benzeri bağımsızlık temelinden yoksun anlaşmalar Kıbrıs'ı Girit misali Türk'ten arındıracaktır. Kıbrıs'ın Türkiyesiz bir AB'ne girişine izin verilmiş olması Kıbrıs'tan yok oluşumuzun kapılarını açmıştır. Bu hatadan dönülmesi için sonuna kadar uğraşmak boynumuzun borcu olmuştur."

KKTC'nin Sayın Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş hayata veda ederken de millî Kıbrıs davamıza bir kere daha tarihi hizmetlerde bulunmuştur.

Kendisi için düzenlenen veda töreni O'nun halkını toparlayıcı, birleştirici ve barıştırıcı rolünü oynamasına vesile olmuştur.

KKTC halkı millî bir heyecan içinde ortak duygularla birlik ve beraberlik ruhuna bürünmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti'nin en üst makam sahiplerinin, bütün siyasî parti liderlerinin Denktaş'ı ebediyete uğurlamak üzere Kıbrıslı soydaşlarımızla Lefkoşa'da kucaklaşmaları, sadece KKTC ile Türkiye arasındaki bağların ne denli kuvvetli olduğunu değil, Ulus olarak Denktaş ile iftihar ettiğimizi de ortaya koymuştur. KKTC ve Türkiye, Devlet ve Ulus olarak Millî Dava zemininde daha da kuvvetli biçimde kenetlenmiştir.

Devlet büyüklerimiz ve siyasî partilerin Liderleri Rauf R. Denktaş'ın bizleri acılara garkeden vefatı üzerine yayınladıkları mesajlarda Denktaş'ın bilinen ve takdir edilen üstün vasıflarını vurgulamışlar ve O'nun en büyük mirasının "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" olduğunu ifade etmişlerdir.

Sayın Cumhurbaşkanı Gül'ün mesajında yer alan "…Rauf Denktaş'ın…..geriye bıraktığı en büyük miras şüphesiz Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'dir. Kıbrıs Türk halkının bu mirasa sahip çıkarak, Kıbrıs'ta âdil ve kalıcı barışın tesisine yönelik yarım asırlık mücadelesinde başarıya ulaşması, Merhum Denktaş'ın aziz hatırasını yaşatacak en önemli kazanım olacaktır" şeklindeki ifadenin anlam ve önemi, çözüm şekline bakış açımızı yeniden ortaya koyması bakımından tarihî değer taşımaktadır.

KKTC'nin Kurucu Cumhurbaşkanı büyük insan "Millî Kahraman" Rauf R. Denktaş'a Allah'tan rahmet diliyor, aziz hatırası önünde tazimle eğiliyoruz. KKTC halkıyla beraber tüm Ulusumuzun başı sağ olsun!

CHP Genel Başkan Yardımcısı Adana Milletvekili ve Emekli Büyükelçi Faruk LOĞOĞLU :

"Dünyada çok az kişiye nasip olan şey Sayın Denktaş'a nasip olmuştu: Bir devlet kurmak "

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

KKTC'nin kurucu Cumhurbaşkanı, tarihe damga vuran çok değerli siyasetçi, dava adamı Sayın Rauf Denktaş'ı sonsuzluğa uğurladık. Siz de Sayın Denktaş'ın cenaze töreninde hazır bulundunuz. Sayın Denktaş'ın hayata gözlerini yumduğunu öğrendiğinizde aklınızdan ilk ne geçti? Cenaze töreninde ne hissettiniz? Oradaki atmosferden biraz söz eder misiniz?

Haberi duyduğumda birçok insan gibi çok üzüldüm. Rahmetlinin uzun süredir devam eden rahatsızlığı vardı. Ben, merhum Denktaş'ı 1980 yılından itibaren tanımaya başladım. Çünkü o tarihte Dışişleri mensubu olarak Birleşmiş Milletler nezdinde daimi temsilciliğe tayin olmuştum ve bana verilen görevlerin başında Kıbrıs konusu vardı. Kıbrıs konusunu Genel Kurulda ve Güvenlik Konseyi'nde takip etmek görevi bana verilmişti. Sayın Denktaş ile ilişkimiz 1980 yılından, kendisini kaybedene kadar hep devam etti. **Denktaş'ın kaybıyla koskoca bir dönem kapanmış oldu.** Bitmiş anlamında değil. Sadece kapanmış oldu. Çünkü **dünyada çok az kişiye nasip olan bir şey Sayın Denktaş'a nasip olmuştu.** Bir devlet kurmak… Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni, Sayın Denktaş kurmuştu. Bu nedenle davasını belki istediği gibi sonuçlandıramamış; ama davasını en ileri noktaya getirmiş biri olarak huzur içinde aramızdan ayrılmıştır diye düşünüyorum. Tabi cenaze töreni, devletlerimize yakışacak bir biçimde cereyan etti. Defalarca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gittiğim için bütün o mekânları tanıyorum. Bu

kadar çok kalabalık olacağını doğrusu düşünmemiştim. Kıbrıs'taki Türklerin, Kıbrıslı Türklerin son yolculuğunda O'na sahip çıkması çok duygulandırıcı ve etkileyici bir olaydı. Bu nedenle Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun başkanlığında ve eski genel başkanlar ile birlikte eski bir diplomat olarak gitme şansını bulduğum için mutlu oldum.

Sayın Denktaş zaman zaman malum çevreler tarafından çözümsüzlüğün savunucusu ve hatta neredeyse yıllardır yaşanan sorunun kaynağı olarak gösteriliyordu. Bizzat Başbakan tarafından Sayın Rauf Denktaş'a dönük büyük eleştiriler yapıldı. Özellikle Annan Planı referandumu sürecinde bu saldırılar daha da yoğunlaştı. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Bu konu Kıbrıs'ın gerçeklerine, tarihi gerçeklerle ve Denktaş'ın yaptıklarına hiçbir şekilde uymamakta ve bunlara ters düşmektedir. Çünkü Kıbrıs konusunu yakından takip edenler bilirler ki; Sayın Denktaş Kıbrıs konusunda sadece bütün yapıcı önerileri üretmekle kalmamış, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği tarafından oluşturulmuş çözüm önerilerine de en fazla 'evet' diyen kişi olmuştur. Denktaş'ın çözüm önerileri ve kararlarının yapıcı olmadığı söylenir. Tamamı yanlıştır. **Denktaş ne yapmıştır? Kalıcı, adil ve Kıbrıs Türk'ünün onuruna yakışan, Türkiye'nin çıkarlarına uygun bir çözüm bulmak için bütün maharetini, bütün vasıflarını kullanmıştır. Aklını kullanmıştır, bilgisini kullanmıştır, iş gücünü kullanmıştır. Ama tüm bunlara rağmen Kıbrıs meselesini çözememiştir. Kıbrıs meselesi bugün de çözümsüz bir halde devam etmektedir. Bunun sorumlusu galiba her zaman olduğu gibi yine Kıbrıs Rum tarafıdır.**

Sayın Denktaş hayatını Kıbrıs davasına adadı, Kıbrıs Türklerinin bağımsızlığını her şeyden önde tuttu.

Şimdi dikkat ederseniz AKP hükümeti tarafından Kıbrıs konusu biraz geri plana itildi. Bu arada Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin gözetimi altında adadaki iki taraf arasında görüşmeler yapıldı. O görüşme için Amerika Birleşik Devletleri'nde zirve yapıldı, ancak istenilen sonuç alınamadı. Burada şunu görmemiz lazım: Merhum Denktaş Kıbrıs Türkünün ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bağımsızlığından bahsederken; Onun

bu yaklaşımı, adada çözüm istemediğini ve Rumlarla tek çatı altında birleşmek istemediği anlamına da hiçbir zaman gelmemiştir. O bakımdan yeni çözümlere biraz önce dediğim gibi taraf olmuş; ama 2004 yılında yapılan referandumla alınan kararları yetersiz gördüğü için buna karşı çıkmıştır.

Kıbrıs Rum kesimi 12 parselde doğal gaz aramak üzere uluslararası şirketlerle ihaleye çıktı. Hatta Rum kesimi bu son zamanlarda sorun yaşadığı bazı devletlerle ilgili gelişmelerde çözüm aranma arayışında bulundu. Hatta ülkemizin son zamanlarda sorun yaşadığı bazı devletlerle de işbirliği arayışlarında bulundu. Bu gelişmeleri ve iktidarın dış politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bugün gelinen noktada, AKP hükümetinin Kıbrıs konusundaki ilgisi azalmıştır. O kadar azalmıştır ki, Güney Kıbrıs'ta Rum yönetiminin Akdeniz'de başlattığı doğalgaz arama faaliyetleri kapsamında tamamen etkisiz kalmıştır. Hamaset yaparak, yüksek tahripli konuşmalarla bu işin içinden çıkabileceğini sanmış; ama gerçekler tamamen başka bir yönde ilerlemektedir. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, diğer ülkelerle iş birliği yaparak bu araştırmalarını sürdürmektedir. Bu itibarla bugünkü Hükümetin Kıbrıs politikasına verdiği ağırlığı yetersiz buluyorum. Kıbrıs konusunda ne istediklerine dair en ufak bir şey dahi söylemiyorlar. Kıbrıslı Rumlar, bütün o bölgedeki kaynaklara el koymadan bu sorunun çözülmesi umudunu taşıyorum; ama bu gidişle bu Hükümet bunu yapabilecek konumda değildir.

İktidarın dış politikası da en azından kendi ürettikleri hedefler açısından iflas etmiştir. Bütün komşularımızla eskiden var olan sorunlar devam ettiği gibi bunların üstüne yeni sorunlar eklenmiştir. Öyle ki komşularına karşı yumuşak güç yerine sert güç, yani askeri güç kullanımından bahseden bir Türkiye haline dönüştük. En büyük komşularımızdan Irak iç işlerine karıştığımızdan bahsediyor. Suriye'yle bir çatışma noktasına geldik. Kıbrıs Rum Yönetimiyle geldiğimiz nokta ortada. Doğu Akdeniz'deki arama faaliyetlerine devam ediyorlar. Yunanistan'la olan sorunlarımız -ister Batı Trakya bağlamında, ister Ege bağlamında- olduğu gibi durmaktadır. Bugün Türkiye istikrar üreten, çözüm üreten bir ülke olmaktan çıkmıştır. 'İsrail'le gerekirse savaşırız', 'gerekirse ambargo uygularız', 'askerimizi göndeririz' gibi söylemlerle savaşmaya hazır olduğunu beyan eden bir Türkiye var. Suriye'ye müdahale etmek için var gücüyle kılıf arayan bir Türkiye var. Oysa Suriye'de yapılması gereken müdahale değil, Suriye'deki rejimle muhalefet arasında zor da olsa, mümkün görülmese de diyalog sürecini başlatmayı hedeflemek olmalıdır. Bütün bunlara baktığımızda her tarafa koşuşan, hiçbir komşusuyla sorununu halledemeyen bir Türkiye'den bahsediyoruz. Ermenistan açılımı dahi bir sonuç vermemiş, geri tepmiştir. Üstelik Azerbaycan'la dahi ilişkilerimizi bu nedenle bozulma tehlikesiyle karşı karşıyadır. **Türk dış politikasının son on yılda vardığı sonuçlara baktığımızda hiçbir dış politika açılımı başarıya ulaşmamıştır, istenilen sonuç alınamamıştır ve Türkiye bugün nerede olduğu belli olmayan bir ülke konumundadır.** Avrupa Birliği'ne katılım müzakereleri durmuştur. Sadece Amerika Birleşik Devletleri'yle şu anda bir böyle balayı yaşıyor gibiyiz; ama o da sona ermek üzere. Bir gün gelecek bu beraberlikte sona erecektir. Daha sonra Türkiye yalnız bir ülke haline gelecektir.

Kıbrıs meselesi üzerine son aylarda yapılan değerlendirmelerden ve hatta Sayın Cumhurbaşkanı Derviş Eroğlu'nun demeçlerinden anlaşıldığı kadarıyla sürecin finaline yaklaşılmış durumda. Size göre önümüzdeki süreçte Kıbrıs sorunu çerçevesinde ne gibi gelişmeler olabilir? Radikal değişmeleri beklemeli miyiz?

Radikal bir değişim beklemeyin. Çünkü Kıbrıs meselesi 1960'tan beri devam etmektedir. Neredeyse yarım asır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ciddi bir devlettir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yavaş yavaş resmen tanınmaya başlanacak, Birleşmiş Milletlere üye olacak şeklinde radikal bir değişiklik bekliyorsak, bu olmayacaktır. Bu değişikliklerin 10-15 yıl gibi kısa bir sürede gerçekleşmesi mümkün değildir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti buna layık olmadığı için değil, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi buna müstahak olmadığı için. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin yanı sıra, KKTC'nin ayrı bir devlet olarak tanıma şıkkı pek gündemde olmayan bir konu. Ama önümüzdeki dönemde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin uluslararası toplumla ilişkilerde, ticari konularda, sportif temaslarda kendi yeteneklerini kullanma bağlamında daha da rahatlayacağını, daha fazla ülkeyle ilişkisi olacağını düşünebiliriz. KKTC ile Avrupa Birliği arasında olumlu gelişmeler görebiliriz. Ama bunun ötesinde radikal değişiklik beklemiyorum.

MHP Genel Sekreteri ve Bursa Milletvekili İsmet BÜYÜKATAMAN:

"Rauf DENKAŞ'ın aziz hatırası bütün Türk Dünyası'nın kalbinde sonsuza dek yaşayacaktır."

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

KKTC'nin bağımsız bir devlet olarak kurulması ve Kıbrıs Türklerinin varlık mücadelesi açısından rahmetli Rauf Denktaş neyi ifade etmektedir?

Bozkurt, Türk milleti için hangi anlamları ihtiva ediyorsa Kıbrıs Türklüğü içinde merhum Denktaş o anlamları taşımaktadır.

Örneğin; Ergenekon Destanı'nda ve Kut Dağı efsanesinde Bozkurt millî bir kılavuz rolünü üstlenmekte; Türk milletine zor zamanlarda yol göstererek; rehberlik etmektedir.

Türklüğün başının darda kaldığı, neslinin yok edilmeye çalışıldığı zaman, onu kurtaran daima Bozkurt olmuştur.

Rahmetli Denktaş, Kıbrıs Türklerinin meseleleriyle genç yaştan itibaren ilgilenmeye başlamış ve dönemin Türk cemaati ileri gelenlerinden Fazıl Küçük Bey'in sahibi olduğu Halkın Sesi Gazetesi'nde yazdığı yazılar ile fikri mücadelesine başlamıştır.

Daha sonra ise tıpkı bir bozkurt gibi, Enosis (yani Kıbrıs adasının Yunanistan'a bağlanması) amacını güden EOKA terör örgütüne karşı, Türk Mukavemet Teşkilatını kurarak bağımsızlık fikrine, aksiyoner bir yapı kazandırmakla kalmamış; hürriyet, diye çarpan kalplere de yön ve şekil vermiştir.

Merhum Denktaş **"Kim demiş"** isimli şiirinde kaleme aldığı;

Kim demiş ki benim için bu beldede âti yok,

Kim demiş ki bu toprakta Türk oğlunun hakkı yok...

Bu diyarlar sizin için etmez diyen cahil kim?

Haykırırım cevap versin bizi fazla gören kim?

duyguları kendisine rehber edinip, türlü meşakkatlerden geçerek yürüttüğü onurlu mücadele neticesinde, haklı davasında zafere ulaşmış ve Kıbrıs Türklüğünü bağımsızlığına kavuşturmuştur.

Tüm bunlardan yola çıkarak özetlememiz gerekirse; rahmetli Rauf Denktaş için, KKTC'nin esaretten hürriyete uzanan serüvenindeki efsane kahraman, bağımsızlık mücadelesinin mihenk taşıdır, diyebiliriz. Onun aziz hatırası, yalnızca Kıbrıs Türklüğünün değil; bütün Türk Dünyası'nın kalbinde sonsuza dek yaşayacaktır.

"Rahmetli Rauf Denktaş için, KKTC'nin esaretten hürriyete uzanan serüvenindeki efsane kahraman, bağımsızlık mücadelesinin mihenk taşıdır, diyebiliriz. Onun aziz hatırası, yalnızca Kıbrıs Türklüğünün değil; bütün Türk Dünyası'nın kalbinde sonsuza dek yaşayacaktır."

Bir politikacı olarak Sayın Denktaş sizin hayatınızda nasıl bir iz bıraktı?

Merhum Denktaş hiçbir güçlüğün, baskının, yasağın yıldıramadığı azimli, kararlı ve inançlı bir dava adamı olmakla beraber; her ne pahasına olursa olsun, hayatının hiçbir döneminde Kıbrıs Türklüğünün kaderini, küresel güçlerle pazarlık masalarında aramayacak kadar da asil, şahsiyetli ve milli bir devlet adamıydı. Bu anlamda her Türk milliyetçisinin kendisinden alacağı en büyük ders yılmamak ve inandığı dava uğruna hayatını harcamak olmalıdır.

Ayrıca "Türk" kelimesine karşı alerjisi bulunan Sayın Başbakan'a yayınladığı taziye mesajında "Türk milleti" söz öbeğini kullandıracak kadar da Türk kelimesi ile hemhâl olmuş olması takdire şayan bir başka yönüdür.

Sayın Rauf Denktaş'ın mücadelesinin Türk Dünyası açısından önemini değerlendirir misiniz?

Rahmetli Denktaş Bey, Türk milletinin zor zamanlarında bir kahraman beklediğini bir kez daha ispatlayan gerçek bir kahramandır. Türklerin dünyadaki son bağımsız ülkesi olan Osmanlı'dan Cumhuriyete geçişimizde Anadolu coğrafyası için Gazi Mustafa Kemal Atatürk ne ise Kuzey Kıbrıs için de Denktaş bu idi.

Denktaş'ın, bağımsızlık için tüm dünyayı karşısına alarak mücadele vermesi, gerektiğinde Türkiye'yi devreye sokarak bu hakkını alması ve böylece Türk Dünyasının ikinci bağımsız devletini kurması, inanıyorum ki o dönemde esir olan Türkistan Türklerine, Azerbaycan Türkleri'ne bir örnek teşkil etmiş ve onların bağımsızlığa olan inançlarını artırmış ve mücadele azimlerini kuvvetlendirmiştir.

Sayın Denktaş'ın ölümünün ardından size göre Kıbrıs'ta bir değişim söz konusu olacak mı? Yürütülen müzakereler bağlamında Kıbrıs sorununda ne gibi gelişmeler yaşanabilir?

Kıbrıs Türklüğünün önemli bir kısmının Avrupa Birliği'ne girme hayaliyle tüm milli değerleriyle birlikte milli kahramanlarını da reddettiği gerçeği önümüzde dururken Kıbrıs politikalarında Kıbrıs'ı yönetenlerin olumlu manada bir değişiklik göstereceğini zannetmiyorum. Denktaş gibi bir mücadele adamının dahi tecrübeleri oy avcılığı yapılmak adına değerlendirilmediği, yok sayıldığı düşünüldüğünde, "Yes be annem" diyenlerin yanlışlarında devam etmekteki kararlılıkları önümüzde dururken, her millete nasip olmayacak bu kahramanın yokluğu bölgedeki acıları çoğaltacak, milli güçleri zayıflatacaktır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bir devlet olarak yaşaması Kıbrıs Türklüğünün tek çaresidir. Birlikte sürülecek bir yaşamın olmayacağı geçmişte acı bir tecrübeyle ispatlanmıştır. Rum ve Yunan silahlarıyla şehit edilmiş Türklerin aziz hatıraları daha unutulmamışken bu birlikteliği yeniden aramanın bir anlamı yoktur. Kaldı ki Avrupa Birliği'ne kabul edilen Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Kuzey'deki yöneticilerin tüm tavizlerine rağmen masaya oturmayı kabul etmemektedir. Çünkü AB güvencesini arkasında hissetmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinin değerli yöneticilerine ve yönetici adaylarına en büyük tavsiyem Türkiye'nin yanaşmadığı bir çözüm ortaklığına asla ama asla taraf olmamalarıdır. Türkiye'nin içerisinde yer almadığı hiçbir garantörlük anlaşmasına imza atmamalarıdır. Ne AB ne de BM, Türklerin, Müslümanların uğradığı hiçbir saldırıda bizden taraf olmamış ve müdahale seçeneğini gündemine dahi almamıştır. Buna Balkanlardan, Türk Dünyasından pek çok örnek verilebileceği gibi maalesef en acı örnek yine Kıbrıs Türklerinin çektiği acılara sessiz kalınması değil midir?

Hükümetin Kıbrıs politikasını nasıl buluyorsunuz? Sayın Denktaş'ın Kıbrıs politikası ile Hükümetin Kıbrıs politikası zaman zaman çatışıyordu. Başbakan, Sayın Denktaş'a yönelik eleştirilerde bulunuyordu. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Ne yazık ki Sayın Başbakan, Türkiye ve Türk Dünyası açısından hayati önem arz eden diğer tüm meselelerde olduğu gibi Türklüğün KKTC davasında da milli bir duruş gösterememiştir.

Zaten iktidara geldiği günden bu yana "Ver kurtul, sat kurtul" zihniyetini şiar edinmiş Başbakan'ın; son nefesinde dahi "KKTC bağımsızdır" diyen, Kıbrıs Türklüğünün yılmaz savunucusu merhum Denktaş ile aynı eksende düşünmesini beklemek; boş hayalden başka bir şey olmayacaktır.

AKP hükümeti döneminde, Kıbrıs Türklüğü yalnızlığa itilmiş, kendi kaderine terk edilmiş, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin garantörlüğü ise kâğıt üzerinde kalmıştır.

AKP hükümetinin yürüttüğü gayri milli politikalar Rum yönetimini iyice şımartmış ve Türk askerinin adadan çekilmesini isteyecek kadar da küstahlaştırmıştır.

21. YÜZYIL TÜRKİYE ENSTİTÜSÜ, KIBRIS VE BALKANLAR UZMANI

Dr. Gözde KILIÇ YAŞIN :

" DENKTAŞ'ın en büyük mirası KKTC'dir "

Söyleşi Sinan DEMİRTÜRK

Türkiye bir milli kahramanını yitirdi. Denktaş, ömrünü Kıbrıs'ın Giritleştirilmesini engellemeye ve Türkiye'nin çıkarlarıyla birlikte Ada'daki Türk varlığını korumaya vakfetti. Kıbrıs Türkü'nün kaderini Rumların belirlemesine izin vermedi; kurduğu TMT ve ilan ettiği KKTC ile yok edilme sürecinden halkına bağımsız bir devlet kazandırarak çıktı. Türkiye'ye de geçtiğimiz yüzyılın başında kaybettiğine inandırıldığı Kıbrıs'ı ve Doğu Akdeniz'de kendi karasularına hapsedilme girişimlerinde kullanabileceği bir karşı-stratejiyi miras bıraktı. Vasiyeti Akritas Planı'nın iyi okunması ve Kıbrıs Sorunu'nu Rum-Yunan siyasetini anlamadan çözmeye çalışanların durdurulmasıydı.

KKTC'nin bağımsız bir devlet olarak kurulması ve Kıbrıs Türk'lerinin varlık mücadelesi açısından, Rauf Denktaş neyi ifade ediyor? Bu konuda görüşlerinizi alabilir miyiz?

"Denktaş", "Kıbrıs Türkü" demektir ve aynı direniş Kıbrıs Türk'ünde de olduğu için Denktaş mücadelesini başarıya ulaştırmıştır. Giderken ardında bağımsız bir Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, güçlü bir Türk varlığı ve 50 yıllık müzakerelerden de zekası ve ikna kabiliyetiyle Türk lehine çok önemli kriterleri müzakere zemini olarak bırakmıştır. Denktaş'ı farklı kılan da önüne konulan metinlerde kurulan oyunları görüp, müzakereyi zedelemeden karşı oyununu başarıyla kurabilen dehası ve suyun yönünü değiştirebilecek ikna kabiliyetiyle Türklük lehine yeniden yoğurduğu metinleri karşı tarafa ve BM'ye kabul ettirebilmesiydi. Denktaş'ın çabaları Türklüğün Kıbrıs'ta yok edilişinin önüne geçerken Türkiye'ye de "Kıbrıs'ın hiçbir stratejik önemi yoktur" diyenlerin de bugün Doğu Akdeniz'de yaşanan krizle anladığı, Türkiye'nin Akdeniz'e çıkışını engelleyebilecek oyunlara karşı bir karşı-oyun bırakmıştır. Ne var ki bunu çoğu zaman Türkiye'ye rağmen yapabilmiştir. Mesele cesareti aşıp, farklı bir rota çizilmesine dönünce de Türkiye'nin önünde durmamış, geri çekilmiştir.

"Devletsiz olmak demek aciz kalmak demektir. Başkalarının desteğine ihtiyaç duyarak yaşayan toplumlar "Devlet" olamazlar. Dünyada üzerinde Devletsiz yaşayan bir halk olamaz…" diyen Denktaş'ın en büyük zaferi 20 Temmuz 1974 idi. En büyük mirası da Kıbrıs'ta korunmuş Türk varlığı değil, bu Türk varlığını "kaderini tayin edebilecek" halk haline getirerek kurduğu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'dir.

Denktaş, Kıbrıs denilince rahmetli **Dr. Fazıl Küçük**'le birlikte akla ilk gelen isimdi. 15 Ocak 1984'de hayatını kaybeden Dr. Fazıl Küçük, İngiliz Sömürge Hükümeti'ne karşı Türk okulları ile Evkaf İdaresi'nin Türk halkına devredilmesi için mücadele etmiş; 1943'te Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu'nu (KATAK), 1944'de ana hedefi Enosis'i önlemek olan ve 1949'da KATAK ile birleşerek Milli Türk Birliği Partisi'ne dönüşen Kıbrıs Milli Türk Halk Partisi'ni (KMTHP) kurmuştu. 1955'de partinin ismi kongre kararı ile "**Kıbrıs Türktür** Partisi" olarak değiştirildi. 27 Kasım 1948'de Kıbrıs Türklerinin Evkaf İdaresi'nin Türk halkına devredilmesini sağlamak amacıyla düzenlediği ilk mitingle

Denktaş da tıpkı Atatürk gibi Türk'e, kendine biçilmiş, dışarıdan öngörülmüş kaderi mücadele ile değiştirebileceğini göstermiş ve ispatlamış bir liderdir. Denktaş'ın en temel doğrusu: "Türkiye için doğru olan Kıbrıs için de doğrudur" idi. Ama inatçıydı ve Türkiye'yi Türkiye için doğru olduğuna inandığı adımlar için ikna etmeye çalışmaktan vazgeçmedi.

Türklerin var oluş mücadelesi, kim bilir kaçıncı turunun kaçıncı dönemecine, Dr. Fazıl Küçük, **Faiz Kaymak** ve Rauf Raif Denktaş'la birlikte yeniden başladı. Küçük 42, Denktaş 24 yaşındaydı. Bir kahramanın bıraktığı yerden diğer kahraman sürdürdü mücadeleyi, sancak hiçbir zaman yere düşürülmedi. Küçük, Volkan'ın mimarı oldu; Denktaş Türk Mukavemet Teşkilatı'nın. Her bir adım diğerinin adımını sağladı, mücadeleyi ileriye taşıdı.

Türkiye bir milli kahramanını yitirdi. Denktaş, ömrünü Kıbrıs'ın Giritleştirilmesini engellemeye ve Türkiye'nin çıkarlarıyla birlikte Ada'daki Türk varlığını korumaya vakfetti.

Rauf Denktaş beyin mücadelesinin Türk dünyası açısından önemini değerlendirir misiniz?

Denktaş da tıpkı Atatürk gibi Türk'e, kendine biçilmiş, dışarıdan öngörülmüş kaderi mücadele ile değiştirebileceğini göstermiş ve ispatlamış bir liderdir. Denktaş'ın en temel doğrusu: "**Türkiye için doğru olan Kıbrıs için de doğrudur**" idi. Ama inatçıydı ve Türkiye'yi Türkiye için doğru olduğuna inandığı adımlar için ikna etmeye çalışmaktan vazgeçmedi.

Denktaş, sadece Ada'da değil, Türkiye'de de büyük mücadele vermişti. Türkiye, geçtiğimiz yüzyılın başında artık üzerinde söz hakkı kalmayacak şekilde kaybettiğine inandığı Kıbrıs ve Kıbrıs Türkü için açık bir siyaset belirlemek konusunda çekingen davranıyordu. Denktaş ise etkili adımlar atılmazsa Kıbrıs'ın tıpkı Girit gibi Türksüzleşeceğine ve yine Girit gibi bir zamanlar Türk adası olduğunun unutulacağını düşünüyordu. 1950'lerde **Faiz Kaymak**'ın başlattığı Türk varlığı için Türkiye'nin ikna edilmesi turlarını, Dr. Fazıl Küçük ve Denktaş sürdürdü. Türkiye'nin 1959-1960 Londra ve Zürih Anlaşmaları'yla Garantörlük Hakkı'nı kazanması ve bu hakkın gerektiğinde gerçekten kullanılabilmesi için Ada'ya belirli sayıda Türk askerinin getirilmesi Denktaş'ın Türkiye'yi, Türkiye'nin diğer tarafları ikna etmesiyle gerçekleşti. Esasen bugün bir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti varsa, bu devlette Türkler yaşıyorsa bunda Türk askerinin Garantörlük Hakkı ile Ada'ya çıkışı en önemli gelişmedir. Bugün hala Kıbrıs Sorunu denildiğinde Rum tarafı açısından tek ve esas sorun Garantörlük Hakkı'nın varlığıdır.

Denktaş'ı ve Denktaşları birer kahraman yapan, yaşadıkları kayıplar nedeniyle neye sahip çıkmaları gerektiğini iyi bilmeleridir. Denktaş, anılarında Türk askerinin neredeyse bir asır sonra ilk kez Ada'ya tekrar gelişini anlatmaktadır. 16 Ağustos 1960'da 650 kişilik Türk Alayı Magosa Limanı'nda coşkuyla karşılanırken 12 Temmuz 1878'de Osmanlı askerinin gözyaşlarıyla uğurlanışı hatırlanıyordu. Rauf Denktaş da İngilizlerin Türk bayrağını gönderden indirip yerine İngiliz bayrağı çekişini izleyen dedesi Mehmet Efendi'nin Osmanlı için "Gittiler ama yine gelecekler… Ben göremeyeceğim ama sen göreceksin…"[1] sözlerini anımsıyordu. İşte, başta Kıbrıs Türkü ve Balkan Türkü olmak üzere Anadolu dışında kalmışların Anadolu'daki Türk varlığının önemini ve vazgeçilmezliğini Anadolu'dakilerden daha iyi anlamalarının ve önemsemesinin sebebi aslında budur. Devletsiz, bayraksız, ezansız kalışın acısını yaşamak, Türk varlığının ve devletinin önemini kültürel kodlarına işlemiştir. Denktaş'a "Mr. No" lakabının ta-

1 Nur Batur, Rauf Denktaş: Yeniden Yaşasaydım, Doğan Kitap, 2007 İstanbul, s.30-35

kılmasının sebebi de budur. Türk askerinin bir kez daha gidişini, Türklüğü yok etmek isteyenlerin yeniden atağa geçmesi ile eşdeğer algılamaktadır ve kendi deyimiyle her Türk askerinde Atatürk'ü görmektedir.

Denktaş'ın neredeyse her bir adımı, Türk dünyası için zaten önemlidir. Ama az önce söylediğim gibi bize biçilen kadere razı olmak zorunda değiliz, tükendiğimizi zannettiğimiz zamanlarda dahi çıkış yolu vardır ve uğruna mücadele verilince yurt hak edilir, toprak vatan olur gerçeğini yaşamıyla, uğraşısıyla, mücadelesiyle, tüm dünya ona sırt çevirdiğinde dahi vazgeçmeyişiyle ve halkına duyduğu güvenle bizlere, tüm Türklere bir kez daha ispat etmiştir. Denktaş'ın yolunu Atatürk'ün yoluna benzetmem de bu nedenledir. Öte yandan kuşkusuz ki dünyaya yeni bir Türk devleti kazandırmıştır. Umalım ki günü geldiğinde –ki aslında gelmiştir- diğer tüm Türk devletleri tanıma prosedürlerini yerine getirmede acele ederler ve bu konuda önceliği ve öncülüğü kaptırmazlar…

İnsani yönüyle, tanıdığınız Denktaş hakkında görüşleriniz nelerdir?

Rauf Denktaş, halkın içindeydi, halkından hiçbir zaman kopmadı, her zaman sokaktaydı. KKTC'den kimi görseniz mutlaka her birinin evinde Denktaş'la çekilmiş bir fotoğrafı ve Denktaş'la ilgili pek çok vardır. Halkıyla bütünleşmiş olduğunun, direnme cesaretini kendi insanından aldığının en önemli ispatıdır. Emekli olduktan sonra da çalışma ofisinin kapısını çalıp, kendisiyle herhangi bir şeyi görüşmeniz, müzakereler hakkında fikrini almanız, Türkiye'nin politikalarını konuşmanız mümkündü, kapısı

herkese açıktı. Güler yüzle karşılar, esprileriyle sohbetleri güzelleştirirdi.

Stratejik ve ekonomik konumu itibariyle, "Kıbrıs Meselesi" dünya siyaseti açısından önemini koruyor, yürütülen müzakereler bağlamında; KKTC'nin geleceği hakkında neler söyleyebilirsiniz ?

Öncelikle şunu söylemek gerekir, Kıbrıs'ta bir sonuca ulaşılamamasının ve kalıcı, kabul görmüş bir çözüm planının uygulanamamasının nedeni, herhangi birinin ya da kesimin beceriksizliği veya sorunun çok çetrefilli olup çözümün imkansız olması değildir. Öte yandan Türkiye uluslararası hukuk açısından Kıbrıs meselesinde haklıdır; hatta tüm dış meseleleri dikkate alındığında haklılığımıza ilişkin en güçlü hukuki verilerle donatıldığımız mesele Kıbrıs'tır. Uluslararası konjonktür, Rumlarla iyi komşuluk ilişkileri yürüten, ayrı bir devlet olarak varlığını sürdüren KKTC'ye hazır durumda. Soğuk Savaş döneminde değiliz, bu dönemde yeni bir devlet örneği iki istisna dışında bulunmuyor ancak Soğuk Savaş'ın bitimiyle birden bire ortaya çıkan mikro devletlerin sayısı malum, üstelik burada da durmayacak. Belki sonda söylemem gerekeni başta söyleyeyim; Annan Planı referanduma sunulurken de plan iki kesimin birleşmesi değildi. Uluslararası siyaseti belirleyen ve dünyayı yöneten güçler, Annan Planı'nın yürümeyeceğini ve kısa süre sonra yeni bir savaşın gündeme geleceğini biliyorlardı. Rum tarafında referandumdan "evet" çıkması için hiçbir girişimin bulunmadığı, hiçbir Rum yazara, Rum gazetelerine ya da Rum sendikalarına veya sivil toplum örgütlerine kesekağıtlarıyla para gönderilmediği, Rumlara özel ve cezp edici teklifler sunulmadığı, vaatlerde bulunulmadığı biliniyor. Ancak Türk tarafında durum tam tersiydi. Kısacası Annan Planı referanduma sunulurken Rumların "hayır" diyeceği biliniyordu ancak Türklerin "evet" demesi gerekiyordu ki demin bahsettiğimiz uluslararası konjonktür Kıbrıs'ı teğet geçsin. Çünkü normal şartlarda, dış müdahalenin bulunmadığı bir ortamda iki taraftan da güçlü bir "hayır" çıkardı. Bu da iki ayrı devlet formülünü devreye sokardı. Ancak taraflardan biri "evet" dediğinde bu birleşme arzusu var, iki halk aslında birlikte yaşamak istiyor, yeni bir plan oluşturalım denmesini kolaylaştırdı ve dünyayı yöneten güçlerin istediği zaman dek sorun ötelendi. Nitekim Kofi Annan'ın referandum sonrasında yazdığı raporun bir maddesi çok önemlidir ve şunu söyler: Kıbrıslı Türkler ayrı bir devlet kurma iradesinden vazgeçmiştir. Yani ne Ada'nın tamamı Rumlaştırılıyor, ne de Türkiye'nin çok daha güçlenmesi anlamına gelecek olan KKTC'nin tanınmasına gidiliyor. Kıbrıs, daha uygun bir zamanda istenildiği gibi kullanılmak üzere mevcut halinde tutuluyor. Açıkçası Kıbrıs'ın geleceği, müzakerelerle ilgili değildir, Kıbrıs'taki tarafların nasıl bir gelecek tahayyül ettikleri ile de ilgili değildir, Türkiye'nin ne yapmak istediği ile hiç ilgili değildir. Türkiye'nin bu çarkın içinden çıkması imkansız değil, bunun istenmediğini de söylemek mümkün değil ancak bilmediğimiz bu gündeme gel-

Annan Planı referanduma sunulurken Rumların "hayır" diyeceği biliniyordu ancak Türklerin "evet" demesi gerekiyordu ki demin bahsettiğimiz uluslararası konjonktür Kıbrıs'ı teğet geçsin. Çünkü normal şartlarda, dış müdahalenin bulunmadığı bir ortamda iki taraftan da güçlü bir "hayır" çıkardı. Bu da iki ayrı devlet formülünü devreye sokardı. Ancak taraflardan biri "evet" dediğinde bu birleşme arzusu var, iki halk aslında birlikte yaşamak istiyor, yeni bir plan oluşturalım denmesini kolaylaştırdı. Nitekim Kofi Annan'ın referandum sonrasında yazdığı raporun bir maddesi çok önemlidir ve şunu söyler: Kıbrıslı Türkler ayrı bir devlet kurma iradesinden vazgeçmiştir.

diğinde masaya hangi dosyaların konulduğudur…

Tarafların beklentileri açısından bakarsak: 50 yıl önce başlayan müzakerelerin bugün hala sürmesinin ve bugün durumun umutsuz olmasının nedeni Rum Yönetimi'nin öncelikli niteleme-siyle öne sürdüğü şu talepleridir:

1- Türk askeri çekilmeli,

2- Rumlar kuzeydeki evlerine ve taşınmaz mallarına geri dönmeli,

3- Türkiye'den gelen göçmenler geri gitmeli.

Aslında Rumların ne istediği, sekiz yıl öncesine bakıldığında açıkça anlaşılmaktadır. Nitekim 24 Nisan 2004 referandumunda, Rumlar da çoğunlukla "evet" demiş olsalardı bugün iki bölgeli, iki toplumlu, federasyona dayalı Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti'nin sekizinci yılı da kutlanacaktı. Kabaca belirtmek gerekirse Maraş, Güzelyurt, Türklere ait toprakların 682.56 kilometrekaresi Rumlara verilmiş, Rumlar kuzeydeki taşınmazlarına dönmüş, yerleşiklerin 45.000'i geri dönmüş, 40 bin Türk askerinin 34 bini daha Ekim 2006'da çekilmiş ve askersizleşme süreci sürüyor olacaktı. Hatta plana göre Türk askerinin Ada'daki varlığının devamına gerek olup olmadığına dair üç yılda bir gerçekleştirilecek toplantının üçüncüsü de önümüzdeki yıl yapılacaktı, tabi ilk toplantıda "gereksizliğine" ilişkin bir karar alınmadıysa… Ne var ki, Rumlar AKEL'in de desteklediği bir çoğunlukla referandumda "hayır" diyerek gerçekte istediklerinin, gündeme getirdiklerinden ibaret olmadığını gösterdiler.

Nitekim bugün de "Annan Planı" çerçevesinde bir çözüm istemediklerini beyan eden Hristofyas, "Latinler ve Maruniler'e verilenden daha fazla hakkın Türklere verilmesinin söz konusu olmadığı" yönündeki açıklamalarıyla da Türklerin azınlık olduğuna ilişkin tezlerini 1960'dan bu yana sürdürdüklerini açıkça söylüyorlar. Bunun anlamı, her vatandaşın tek bir oy hakkının bulunacağı, dolayısıyla parlamento ya da hükümet yapılanmasında 1960 Anayasa'sında hükme bağlanan yüzde 70 Rum - yüzde 30 Türk şeklindeki dengenin yer almasının da mümkün görünmediğidir. Dolayısıyla "iki eşit statüdeki devletin eşit politik haklara sahip halkları arasında Federal bir devlet kurulması" söz konusu

olmadığı gibi 1959-1960 Anlaşmaları ile ortaya çıkan "**iki kurucu eşit toplum**" kriteri de "siyasal eşitlik", "egemenliğin paylaşımı", "iki kesimlilik", "iki kurucu halk" kriterleri de reddedilmektedir. Tıpkı Akritas Planı'nın öngördüğü gibi…

Hristofyas, 28 Şubat 2008'de devlet başkanlığı görevini devralırken "Kıbrıs Sorunu"nu açık ve net bir şekilde tanımlamıştı: Sorun, Türkiye'nin Ada'yı işgal ve istila etmesinin bir sonucuydu. Papadopulos gibi Hristofyas da Türk askeri çekilmeden, Türkiye liman ve havaalanları Rum bandıralı gemi ve uçaklara açılmadan ve Türk yerleşiklerin geri dönüşü kabul edilmeden herhangi bir çözümün söz konusu olamayacağını ilerleyen günlerde de dilinden düşürmedi. Çözüm ancak Türkiye'nin garantörlüğü ortadan kalktığında kalıcı olacaktır aksi takdirde tehdit baki kalacaktır. Çözüm ile kastedilen de "Kıbrıs Cumhuriyeti" çatısı altında toprak, egemenlik ve bağımsızlık birliğinin yeniden tesis edilmesidir. Ancak onlara göre bu, 1960 Anayasası'nın canlandırılması anlamına gelemez zira işleyebilir bir formül yaratmış olsaydı bölünme gerçekleşmezdi. Buna göre iddiaların ve Rum istencinin temelini şunlar oluşturuyor: 1- Yüzde 20 nüfusa sahip azınlık Türkler, yüzde 80 nüfusa sahip Rum çoğunluk ile eşit politik haklara sahip değillerdir. 2- Kıbrıs'ta üniter bir devlet olmalı ve kim fazla oy alırsa devleti o idare etmelidir.

Türklerin gerçekte ne istediği ise esasen açıktır: Rumlarla yeniden birleşmek istemiyorlar, ayrı bir devlet olarak varlıklarını korumak, başta Türkiye olmak üzere tüm dünya devletleri tarafından eşit bir devlet olarak tanınmak istiyorlar. Bu kadar açık.

Günümüz dünyasında savaşların gerçek nedeni enerji iken ve Kıbrıs Adası açıklarında bulunan petrol ve doğal gaz rezervlerinin potansiyeli ortadayken Kıbrıs Sorunu'nun iki halkın anlaşmasına bırakılacağına inanmak komik olur. Anlaşma sağlanmasının imkansızlığı da ortadayken bana göre kim ne istediğini gür bir sesle söylemeli. Kıbrıs Türklerini kastediyorum, müzakereler sürdükçe birlikte yaşama irademiz var mesajı vermiş sayılıyorlar. Orta Doğu'nun durumu malum, haritaların yeniden çizildiği bir dönemden geçiyoruz, kuşkusuz ki bu bir takım riskler getirdiği gibi fırsatlar da sunacaktır.

Ancak mesela Annan Planı'nda sorulan tek soru, planı kabul edip, etmedikleriydi. KKTC'nin bir önceki Cumhurbaşkanı ve "evet"çilerin lideri Mehmet Ali Talat'ın da ifade ettiği gibi Kıbrıs Türkü'ne Annan Planı döneminde de eğer bağımsızlık seçeneği sunulmuş olsaydı, referandum sonucu yüzde 100 bağımsızlık olurdu. Aslında olması gereken Türkiye ile birleşmek dahil tüm ihtimallerin yani Rumlarla tek devlet çatısı altında birleşmek, konfederasyon ve bağımsız ayrı bir devlet sorularının tamamının bulunduğu bir referandumun yapılmasıdır. Nitekim 1950'lerdeki BM Genel Kurulu toplantılarına ve kararlarına baktığımızda self-determinasyon hakkının Türkler için mümkün görüldüğünü, Rumların tüm taleplerine rağmen Türklerin azınlık sayılması fikrinin tamamen reddedildiğini görüyoruz. İlla birleşilecekse de Türkler uluslararası hukukun kendilerine tanıdığı "eşit kurucu toplum" kriteri başta olmak üzere ayrı bir halk olarak varlıklarını sürdürecekleri ve mülklerini ve canlarını garantide görecekleri koşullar çerçevesinde bir planın hazırlanmasını istiyorlar. Ancak realist yaklaşan herkes bu iki toplumun illa birleşmesi gibi bir koşulun söz konusu olmaması gerektiğini görmektedir. Burada iş biraz Kıbrıslı Türklere düşer. Türkiye'nin uluslararası ilişkiler çerçevesinde yükümlülükleri ve zorunlulukları, içinden çıkamadığı birbirine bağdaştırılmış sorunları olabilir. Bence artık "Türkiye ne istiyor, Türkiye için hangisi uygundur?" demekten vazgeçerek kendi geleceklerini çizmeliler. Gerekiyorsa Türkiye'yi onlar attıkları adımla kendilerini takip etmeye zorlamalılar. Tıpkı Kosovalı Arnavutlar gibi. Arnavutluk'tan siyasi, askeri ya da finansal destek beklemeden, Arnavutluk'un uluslararası siyasetteki konumunu ve yükümlülüklerini dikkate almadan sadece kendi bağımsızlıklarına odaklanarak bunu gerçekleştirdiler. Kolay bir yol değildi, rutin

hayatlarından, alışkanlıklarından vazgeçmek zorunda kaldılar ama çocuklarına hiç değilse Sırbistan'dan kurtulmuş bir devlet bıraktılar.

Öte yandan Ada'daki İngiliz Üsleri'ni dikkate aldığımızda işin içinde başka meseleler olduğu anlaşılıyor, bu üslerin varlık sebebi Garantörlük Hakkı'nın da verildiği Londra ve Zürih Anlaşmaları. Dolayısıyla Garantörlük kalkarsa İngiliz Üsleri de çekilmeli. Bu olduğunda ise self-determinasyon hakkının yeniden uygulanması için yeni bir ihtimal ortaya çıkacaktır. Üsler, Ada'nın mevcut halinin korunmasındaki isteklerin de bir nedeni aslında. Hatırlarsak Fransa da üs edinmek istedi, aynı şekilde ABD de bir dönem KKTC topraklarında üs ihtimalini yokladı, İsrail'in ilgisi de göz ardı edilemeyecek durumda. Üstelik sadece kumarhaneler bağlamında değil, askeri gemiler için liman edinmek dahil başlamış bir takım girişimler bulunuyor. Günümüz dünyasında savaşların gerçek nedeni enerji iken ve Kıbrıs Adası açıklarında bulunan petrol ve doğal gaz rezervlerinin potansiyeli ortadayken Kıbrıs Sorunu'nun iki halkın anlaşmasına bırakılacağına inanmak komik olur. Anlaşma sağlanmasının imkansızlığı da ortadayken bana göre kim ne istediğini gür bir sesle söylemeli. Kıbrıs Türklerini kastediyorum, müzakereler sürdükçe birlikte yaşama irademiz var mesajı vermiş sayılıyorlar. Orta Doğu'nun durumu malum, haritaların yeniden çizildiği bir dönemden geçiyoruz, kuşkusuz ki bu bir takım riskler getirdiği gibi fırsatlar da sunacaktır. Değerlendirilmesi gerekiyor yoksa başkalarının çizdiği kadere boyun eğmek zorunda kalacağız.

Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN :

"Ermeni meselesinde Milli Politika uygulamalı"

Söyleşi Sinan DEMİRTÜRK

Ermeni Oyları Sarkozy İçin Önemli

İsterseniz öncelikli olarak Fransa Ulusal Meclisi'nde kabul edilen ve bu ay içinde de senatoda oylanacak olan inkâr yasasından başlayalım. Bu yasa nereden çıkmıştır ve neden şimdi?

Fransız Parlamentosu daha önce de denediği, Ulusal Meclis'te kabul edilen ama Senato'da kabul edilmeyen bir yasa tasarını tekrar gündeme getirdi. Buna göre; Fransız Parlamentosu'nda kabul edilmiş olan soykırımları inkâr etmek Fransa'da cezai müeyyide gerektiriyor. Soykırımı inkâr eden şahıslar 45 bin Avro para veya 1 yıl hapis cezasıyla yargılanabiliyorlar. Buna nasıl gelindiğine bakacak olursak. Biliyorsunuz 2001'de Fransa, 1915 olaylarıyla ilgili sözde soykırımı kabul eden bir karar çıkmıştı. Bunları engellemek aslında çok da mümkün değil, çünkü her parlamento kendi çıkarları doğrultusunda böyle kararlar alabilir. Eğer ikili ilişkileriniz iyiyse bu tür kararlar çıkmasını engellersiniz, çok iyi değil ya da o ülke ile siyasî bir çatışma içinde iseniz bunu engelleyemezsiniz. Ülkelerin bilimsel ve hukuksal gerçeklerle çelişen böyle kararlar almaları söz konusu olabilir. Ama 2006'da yılında buna cezai müeyyide getiren yasa tasarısını parlamentoya getirmeleri önemliydi. Türkiye çaba harcadı ve Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy'nin partisinin oylarıyla Senato'da bu yasa tasarısı reddedildi. Şimdi aradan altı yıl geçtikten sonra 2012'de aynı yasa tasarısını Senato'ya geliyor. Tahminim o dur ki, bu tasarı Senato'dan da geçecektir. Çünkü Fransa bu meseleyi hem iç hem dış politika aracı olarak kullanmak istiyor.

2012 yılında Fransa'da cumhurbaşkanlığı seçimleri var ve Sarkozy tekrar cumhurbaşkanlığına aday oldu ve dolayısıyla bir seçim yatırımı olarak bu tasarıyı destekliyor. Fransa'da bilindiği gibi 500 bin civarında olduğu tahmin edilen bir Ermeni diasporası var ve bunların da yarıya yakınının seçmen olduğu ifâde ediliyor. Bu rakam yüzdeye vurulduğunda aşağı yukarı yüzde 5-6'lık bir oy oranına tekabül ediyor ki, bu da Sarkozy için önemli bir oy oranıdır. Sarkozy, bu ihtiyaçtan dolayı 2006'da reddettirdiği tasarıyı şimdi kendi eliyle Fransa Ulusal Meclisi'ne getirdi ve kabul ettirdi şimdi de Senato'da oylatmaya hazırlanıyor. Bu iç politikada kullanılmasıdır meselenin.

Tabiî Ermeni meselesinin ortaya çıkmasında Fransa'nın doğrudan rolünün olduğunu da unutmamak gerekiyor. Çünkü Millî Mücadele sırasında ve daha önceki Ermeni isyânlarında Fransızlar önce Osmanlı içindeki Ermenileri daha sonra da Türkiye Cumhuriyeti'ndeki özellikle Çukurova bölgesindeki Ermenileri mevcut yönetime karşı kışkırtmışlardır. Dolayısıyla Ermeni meselesinin ortaya çıkışında Fransa birinci derecede sorumluluk sahibi ülkelerdendir. Şimdi bu meseleyi sahiplenerek bundan siyasî çıkar elde etmeye çalışıyor.

Fransa, Türkiye'yi Rakip Olarak Görüyor

Bu tasarının bir de dış politika ayağı var. Biliyorsunuz BOP kapsamında Ortadoğu'da yaşananlar olaylar var. Tabiî burada gelişmeleri sâdece BOP kapsamında değerlendirmiyoruz, Arap kardeşlerimizin özgürlük için verdikleri mücadeleyi küçümsemiyoruz. Olaylarda Ortadoğu halklarının on yıllar süren baskı rejimlerinden bunalmış olmasının da payı vardır. Fakat Ortadoğu'da yaşanan isyânlarda BOP'u sahiplenenlerinin parmağı var elbette, bunu da inkâr etmek mümkün değil. Bu bağlamda, Ortadoğu'da yeni bir döneme doğru girildiğini söyleyebiliriz. Bu yaşananlara "bahar" da diyebilirsiniz "sonbahar" da. Diktatörlerin devrilmesi açısından bahardır ama yerine neyin konacağı belli olmadığı; bir kaos ve kargaşa ortamı yarattığı için de sonbahardır. Fransa, Arap Bahar'ının yaşandığı bölgelerde Türkiye ile kendisini bir rekabet içerisinde görüyor. Zaten dikkat edilirse geçmişte Fransa; Suriye ve Lübnan'a yerleşmişti. Daha sonra bağımsızlık verdi bu ülkelere ama elini eteğini çekmedi buralardan. Ayrıca Fransa'nın Kuzey Afrika ile de ilgisinin olduğu tarihi bir gerçektir. Fransa, hem Kuzey Afrika'da, Mağrip ülkelerinde, hem de Ortadoğu'da yeni oluşumlar ortaya çıkmaya başlayınca bu yeni düzende pay sahibi olmak istiyor. Burada kendisine rakip olarak gördüğü ülkelerden birisi de Türkiye'dir.

Fransa Ermeni Meselesinde Birinci Derecede Sorumlu

Hocam, bölgede Türkiye dışında başka ülkeler de etkinlik kurmak istiyor. Neden Türkiye'yi rakip görüyor Fransa?

Diğer ülkeler de rakip olmakla birlikte bir Batılı dayanışması var aralarında. Bunlar aralarında anlaşabiliyorlar, paylaşabiliyorlar. Hâlbuki tarihsel olarak Türkiye'nin bu konulara yaklaşımı paylaşım şeklinde değildir. Türkiye eski hinterlandına hizmet için ve ortak değerleri paylaştığı kardeşleri için bölgeyle ilgilenmektedir ve Batılı anlamda emperyal bir vizyona sahip değildir. Dolayısıyla Türkiye'nin bölgedeki ağırlığı diğer ülkelerden fazla olabilir. Fransa bunu biraz boşa çıkartmak için Türkiye'yi köşeye sıkıştırmak istiyor. Türkiye ne zaman köşeyle sıkıştırılmak istense başvurulan yollardan bir tanesi de Ermeni meselesidir. Amerikalılar da zaman zaman bunu gündeme getirir, Fransızlar da... Son dönemde bu tasarının gündeme gelmesinin sebebi budur.

Tabiî Ermeni meselesinin ortaya çıkmasında Fransa'nın doğrudan rolünün olduğunu da unutmamak gerekiyor. Çünkü Millî Mücadele sırasında ve daha önceki Ermeni isyânlarında Fransızlar önce Osmanlı içindeki Ermenileri daha sonra da Türkiye Cumhuriyeti'ndeki özellikle Çukurova bölgesindeki Ermenileri mevcut yönetime karşı kışkırtmışlardır. Ermeni isyânlarının arkasında Ruslar, İngilizler ve Fransızlar vardır. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bunun belgelerini yayınladı. Bu belgelerde Fransa'nın bu işlerin ne kadar içinde olduğunu, Çukurova'da nüfuz sahibi olabilmek için Ermenileri nasıl kışkırttığını görebiliriz. Dolayısıyla Ermeni meselesinin ortaya çıkışında Fransa birinci derecede sorumluluk sahibi ülkelerdendir. Şimdi bu meseleyi sahiplenerek bundan siyasî çıkar elde etmeye çalışıyor.

İnsan Haklarına Aykırı Yasa

Yasa tekniği açısında da sorunlu bir yasa değil mi?

Böyle bir yasa ifade özgürlüğünün engellenmesi anlamına gelir. Nasıl olur da bir ülke soykırım yapılmıştır-yapılmamıştır gibi tarihe âit bir konuda "yapılmamıştır" demeyi suç sayar. Eğer böyle bir kanunu Türkler çıkartmış olsaydı bugün bütün Avrupa'da büyük tepkiyle karşılanırdı. Ama biz bunu yapamıyoruz. Böylesine bir kanunun çıkması insan haklarına, ifâde özgürlüğüne aykırıdır. Böyle bir yasa olmaz. Ama en önemlisi; bilimsel çalışmayı siyasî iradenin emrine sokar. Şimdi ben Fransa'da çalışan bir tarihçi olsam ve orada Ermeni tehciri ile ilgili önemli bir belge elime geçse ve bu belgeyi yorumladığımda da

Fransızlar bu bölgede tutunamayacaklarını, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının hareketinin başarılı olacağını gördükten sonra Ankara Antlaşması yaparak Ermenileri âdeta kullanılmış bir eşya gibi bir tarafa bırakmışlar ve Çukurova'yı boşaltıp, çekip gitmişlerdir. Emperyalistler için insanın, insanlığın bir önemi yoktur, onların birinci önceliği çıkarlarıdır ve bunun için de insanları, toplulukları kullanmaktan, onları ezmekten, yok etmekten çekinmezler. Ermeniler de emperyalistlerin kullandığı halklardan biridir.

Türklerin Ermenilere soykırım yapmadığını ispatlamam mümkün olsa, bunu yapamayacağım. Çünkü yasa var ve bunun aksini söylemek cezai müeyyide gerektiriyor. Böyle olunca da ben mutlaka geri adım atacağım ya da Fransa'da bulunmayacağım. Dolayısıyla bilimsel çalışmalara da büyük bir engeldir. Bunun ortadan kalkması lâzım.

Bu yasa olarak atalarımıza yapılmış doğrudan bir bühtandır. Tarihle uğraşan, tarihçilik yapan, Ermeni meselesiyle ilgilenen herkes; 1914-15 yıllarında Anadolu'da Ermenilerin isyân ettiğini, Osmanlı'nın bu isyânı bastırmaya kalktığını, bu isyân ve bastırma sırasında "mukatele" dediğimiz karşılıklı öldürme olaylarının yaşandığını bilir. Osmanlı devletinin savaşa girmesiyle önce Sarıkamış, arkasından Kanal Harekâtı, arkasından Çanakkale cephelerinin -ki arka arkayadır 1914 Aralık, 1915 Ocak, Şubat, Mart aylarında- açılması sırasında Ermenilerin Osmanlı ordusundan kaçarak çeteler oluşturduklarını, bir kısmının Rus ordusuna sığındığını, bir kısmının Fransızların yanında gönüllü birlikler oluşturduklarını yine herkes bilir. Bu, tarihi bir hakikattir. Konunun tarihçilere bırakılacak bir tarafı kalmamıştır. Konu tarihî olarak, bilimsel olarak ortadadır. Bu soykırım değildir, 1948'de tanımlanan soykırım tarifinin içine de girmez. Elbette yönlendirilen ve bazı menfaatler için bu tarihsel gerçekleri çarpıtan insanlar olacaktır ama bunlar azınlıktadır. İlmî namusa sahip tarihçiler bu hususta hemfikirdir. Ermeni meselesinin ortaya çıkışında birinci derecede sorumlu olan ülkelerin başında Fransa'yı saymak durumundayız.

Ermeniler Emperyalistler Tarafından Kullanılmıştır

Birinci Dünya Savaşı sırasında hem Rus hem Fransız ordusunun içinde çok sayıda Ermeni, gönüllü olarak görev almıştır. Hatta Osmanlı Devleti'nin milletvekili olan Karakim Pastırmacıyan etrafında topladığı adamlarıyla birlikte Rus tarafına geçmiş, orada Rus ordusuyla birlikte kendi ülkesine karşı savaşmıştır. Ermeniler bu meselede hep kullanılan durumda olmuştur. Aslında bu kullanılmak meselesi sâdece Birinci Dünya Savaşı esnasında da değildir. Daha öncesi de vardır. 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı'ndan sonra Ruslar Ermenileri, Balkanlar'da da Slav ırklarını Osmanlı Devleti'ne karşı kullanmayı planlı ve sistemli bir şekilde uygulamışlardır. 1890'lardan itibaren Anadolu'da ağırlıklı olmak üzere Osmanlı coğrafyasında Ermeni isyânları baş göstermiştir, İstanbul dâhil olmak üzere… Tabiî her toplumun içinde iyiler kadar kötüler de vardır. Biz burada "Ermeniler" derken Osmanlı devletine sâdık kalanları kastetmiyoruz. Kendi ordusunda, yâni Osmanlı ordusunda savaşan, ölen ya da esir düşüp esir kamplarında kalan Ermeniler de var. Bunlar bizim Mehmet'imizden, Ahmet'imizden, Mustafa'mızdan farklı değildirler. Ama Fransızların ve Rusların kullandığı Ermeniler de vardır. Bir daha söylemek gerekirse, Ermeni meselesinin ortaya çıkışında Fransa ve Rusya'nın ve tabiî bunların ar-

kasından da İngiltere'nin birinci dereceden sorumluluğu vardır.

Millî Mücadele sırasında Fransızların Çukurova'da bölgesindeki Ermenilere o bölgenin kendilerine verileceğine dair sözler verdiğini biliyoruz. Onun ötesinde işgal ettikleri Çukurova bölgesindeki polis teşkilatının büyük kısmını Ermenilerden oluşturmuşlardır. Ayrıca Fransız üniforması giyen askerlerin büyük kısmı Ermeni gönüllerdir. Ve bunlar bölgedeki halka karşı kötü muamelede bulunmaya başlamışlardır. Tabiî bu yaşananlar 1915 olaylarından sonradır. Fransızlar bu bölgede tutunamayacaklarını, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının hareketinin başarılı olacağını gördükten sonra Ankara Antlaşması yaparak Ermenileri âdeta kullanılmış bir eşya gibi bir tarafa bırakmışlar ve Çukurova'yı boşaltıp, çekip gitmişlerdir. Emperyalistler için insanın, insanlığın bir önemi yoktur, onların birinci önceliği çıkarlarıdır ve bunun için de insanları, toplulukları kullanmaktan, onları ezmekten, yok etmekten çekinmezler. Ermeniler de emperyalistlerin kullandığı halklardan biridir.

Yumurta Kapıya Dayandığında Tepki Gösteriyoruz

Türkiye haklı olduğu bir konuda nasıl oluyor da bu kadar geriye düşebiliyor?

Bu soruyu şöyle de sorabiliriz: 2-3 milyonluk Ermenistan ve bir o kadar da diasporada yaşayan Ermeni'yi hesaba katarak değerlendirsek; nasıl oluyor da bu 5-6 milyonluk Ermeni Türkiye'nin aleyhine bir hava yaratabiliyorlar? Nasıl oluyor da 143 ülkede anıt dikebiliyor, diktirebiliyorlar? Nasıl oluyor da 20 ülkenin parlamentosunda soykırımı tanıtabiliyor? Bunların gücü nereden geliyor? Tabiî bu konudaki esas

Ermeniler 2015 tarihine göre planlarını 1965'ten itibaren yapmaya başlamışlar. Sovyet rejiminin altında bu meselede nereye varacaklarını, hangi yıl ne mesafe kat edeceklerini planlamışlar, değerlendirmişler ve adım adım bunu uygulamaktırlar. Hedefleri 2015 tarihinde Türkiye'ye soykırımı kabul ettirmektir. Türkiye'yi son zamanlarda sıkıştırmalarının bir sebebi de budur.

mesele bizim sistemli, sürekli ve uzun vadeli çalışmayışımızdan kaynaklanmaktadır. Yoksa Ermenilerin haklılığından ya da güçlü oluşundan kaynaklanmıyor. Türkiye'nin bu meseleyi, halk tabiri ile söyleyecek olursak, yumurta kapıya geldiği zaman, son anda bir öfke patlamasıyla ele almasından Ermeniler bu kadar mesafe alabilmişlerdir. Meselâ Fransa'da bu tasarı oylandıktan sonra bir hafta, on gün kadar "kahrolsun Fransa" dedik, elçiliklerin önüne siyah çelenkler bıraktık, Fransız mallarını boykot ettik. Ama bu dediğimiz gibi en fazla 15 gün sürüyor. 15 gün sonra da hiçbir şey olmamış gibi tekrar eskiye dönüyor. Bunu Fransızlar da çok iyi biliyor, diğer Avrupa ülkeleri de. "Türkler bağırır çağırır ama unutur" diyorlar. Evet, biz unutuyoruz. Meselâ Fransa Ulusal Meclisi'nde bu yasa tasarısı oylandığında ilk tepki olarak büyükelçimizi geri çektik. Ama birkaç gün önce de tekrar gönderdik. Fransız Senatosu'nda oylama yapılacak, "lobi faaliyeti yapmak üzere yeniden gönderdik" deniliyor. O zaman niye çektik? Bunu önceden düşünüp çekmeyebilir ve faaliyetlerini sürdürmesini isteyebilirdik.

Belirlenmiş uzun vadeli bir politikamız yok. Sâdece günlükanlık tepkilerle bu işi yönetmeye ve yürütmeye çalışıyoruz. Bu mesele, günlük-anlık politikalarla yürütülecek bir mesele değildir. 1915 olaylarının 3 yıl sonra 100. yılına gireceğiz. Ermeniler 2015 tarihine göre planlarını 1965'ten itibaren yapmaya başlamışlar. Sovyet rejiminin altında bu meselede nereye varacaklarını, hangi yıl ne mesafe kat edeceklerini planlamışlar, değerlendirmişler ve adım adım bunu uygulamaktırlar. Hedefleri 2015 tarihinde Türkiye'ye soykırımı kabul ettirmektir. Türkiye'yi son zamanlarda sıkıştırmalarının bir sebebi de budur. Önümüzdeki dönemde bu yöndeki faaliyetlerini artıracakları da kesindir: ama bizim böyle bir uzun vadeli planımız yok. Bırakın öyle 50-100 yıllık planları 15 gün önce çağırdığımız büyükelçimizi bugün geri gönderiyoruz. Bu daha çok iç kamuoyuna dönük bir faaliyet yaptığımızı gösteriyor. Bizim planlarımızın mutlaka uzun vadeli, sürekli ve sistemli olması lâzım. Bunu sağlayamadığımız sürece bu meseleden bir sonuç alamayız.

İkinci bir sıkıntımız daha var, içimizde bir bütünlük yok bu konuda. Eskiden bu böyle değildi yalnız, millî bir mesele olarak algılanıyor ve bu konuda bütün siyasî partiler birlikte hareket edebiliyorlardı. Ama özellikle son on yıldır Ermeni meselesi konusunda da bir birlik ve bütünlük olmadığını görüyoruz. Parlamentoda Türkiye Cumhuriyeti'nin milletvekilliğini yapanlar, "Türklerin geleneğinde soykırım vardır" diyebilecek ka-

dar ileri gidebilmişlerdir. Bu ise ileride Türkiye'nin aleyhine kullanılabilecek bir husustur.

Bir başka önemli eksiğimiz ise yaptığımız yayınlar. Aslında az yayın yapmıyoruz, daha çok arşive dayalı yayınlar yapıldığından bunlar hem bilimsel hem de doğru. Ama bunları Türkçe yaptığımız için genellikle dünya kamuoyuna aktarmakta sıkıntı çekiyoruz. Bunun için uluslararası kamuoyunu aydınlatacak ve Ermeni meselesinin ne olduğunu bütün yönleriyle ortaya koyacak bilimsel yayınları mutlaka yabancı dilde basmalı ve bunları Avrupa'da dağıtmalıyız.

Ermenistan'a Karşı Politikamız Yok

Sorunu tarihçilere bırakmak mı gerekir?

Normali budur. Eğer tarihî konuda bir anlaşmazlık varsa, bu konunun çözümü mutlaka tarihî açıdan olmalı ve tarihçiler tarafından yapılmalıdır. Ama tekrar söylüyorum, birkaç tane taraflı ve menfaat grubuna bağlı tarihçinin dışında, Ermeni meselesiyle ilgilenen dünyadaki tarihçilerin hemen hepsi bunun bir soykırım olmadığını söylemektedir. Ama artık bugün başımızı ağrıtan mesele siyasîdir. Nitekim 2001'de Türkler ile Ermeniler arasında bir uzlaşma komisyonu kurulmuştu. Aralık'ta kuruldu, Temmuz ayında bu komisyon dağıldı. Çünkü Ermeniler gördü ki, bilimsel platformda konuşmaya yapıldığında Türkler haklı çıkıyor. Ama onların derdi bilimsel olarak işin doğruluğu ya da yanlışlığı değil, siyasî olarak bu meselenin onlara kazandıracaklarıdır. Şunu da unutmamak lâzım; 1915 olayı diasporadaki Ermenileri bir arada tutan, onların âdeta varlık sebebidir. Eğer bu mesele çözülür, ortadan kalkarsa, Ermenistan diasporasındaki Ermeniler hem birlikteliklerini yitirme hem de maddî kayıplara uğrama ile karşı karşıya kalacaktır. Bunun için de 1915 olayları sürekli olarak gündemde tutulmakta, olmamış olmuş gibi gösterilmeye çalışılmakta, siyaseten Türkiye'nin bu iddiaları kabul etmesi için baskı kurulmaya çalışılmaktadır.

1915 olayı diasporadaki Ermenileri bir arada tutan, onların âdeta varlık sebebidir. Eğer bu mesele çözülür, ortadan kalkarsa, Ermenistan diasporasındaki Ermeniler hem birlikteliklerini yitirme hem de maddî kayıplara uğrama ile karşı karşıya kalacaktır. Bunun için de 1915 olayları sürekli olarak gündemde tutulmakta, olmamış olmuş gibi gösterilmeye çalışılmakta, siyaseten Türkiye'nin bu iddiaları kabul etmesi için baskı kurulmaya çalışılmaktadır.

Ermenistan 2015 tarihini hedef alarak büyük bir kampanya dâhilinde bu meseleyi yürütüyor ama bizim Ermenistan'a yönelik bir politikamız yok. Ülkelerin uzun vadeli politikaları olur, bu uzun vadeli politikalar yetkili kurumların ortak çalışması ile hazırlanır ve ona göre de bir planlama yapılır. Bu planlar sık sık değiştirilmemelidir. Kıbrıs ve Ermeni meselesi gibi millî meselelerde ana hatları sabit kalan, millî planların olması gerekir. Ama son zamanlara bu planlar değiştirilmiştir. Ama yeni planlarda da bir başarı elde edilememiştir. Ermenistan bağımsızlığını kazandığında ilk tanıyan ülkelerden birisi de biziz. Tanımakla da yetinmedik, komşuluk ilişkisi neyi gerektiriyorsa onu da yaptık. Ama buna rağmen Azerbaycan topraklarının yüzde 20'sini işgal ettiler. Karabağ'ın tamamını işgal ettiler, şu anda Karabağ'da bir tek Türk kalmadı. 1994'e kadar açık duran sınır bu olaydan sonra tamamen kapatıldı. Türkiye'nin Ermenistan'dan istediği şu: Soykırım iddialarından vazgeç, Kars Antlaşması'nı tanıyıp toprak talebinden vazgeç, işgal ettiğin Azerbaycan topraklarından çekil. Türkiye'nin Ermenistan ile ilişki kurmamasından kaybedeceği bir şey yok. Çünkü Ermenistan'ın çıkış kapısı Türkiye'dir. Bir taraf Gürcistan'dır öbür taraf İran. İran ile ilişkileri iyi ama Gürcistan ile de sorunlar var. Türkiye'nin ilişkilerin kesilmesinden dolayı bir kaybı yoktur ama Ermenistan'ın büyük kayıpları vardır. Bugün Ermenistan'da halkın büyük çoğunluğu kaçak yolla Türkiye'de olmak üzere birçok ülkede göçmen işçi olarak çalışmaktadır. O hâlde Ermenistan için açılım yapmaya gerek yoktur. Protokollerin imzalanmasına da gerek yoktu. Bu sürece kadar yürütülen politika da yanlıştır. İsviçre, ki biliyorsunuz İsviçre'de soykırım iddialarını parlamentosundan geçirdiği bir yasa ile tanımıştır ve caza uygulaması getirmiştir, gibi bir ülkede yürütülen gizli görüşmelerle protokoller önce paraf edildi, sonra imzalandı. Şimdi Meclis'e getirildi ve bekletiliyor. Meclis'te gündeme getirilmemesinin sebebi de hem kamuoyunun yoğun tepkisi hem de Ermenistan'ın tavizkâr olmayan tutumudur. Onlar hâlen, "Kars Anlaşması'nı tanıyoruz, Türkiye'nin Doğu Anadolu'daki topraklarının bir kısmını Batı Ermenistan olarak

nitelendirmekten vazgeçiyoruz, Azerbaycan topraklarını işgalden vazgeçiyoruz" demiyorlar. Bunu demedikleri için de ilişkiler donuktur.

Karşı taraf bir adım atmadan bizim koşar adım ona yaklaşmamız da fayda etmemiştir ve yanlış bir politika olarak tarihteki yerini almıştır. Tabiî bizim bu politikalarımız Türkiye'nin ABD ve Batı tarafından belirli şartlara zorlanacağı şeklinde hem Ermenistan'da, hem de dünya kamuoyunda bir algı oluşmasına sebebiyet vermiştir. Böyle bir kanaatin doğması da bu meselenin çözümünün önündeki en önemli engeldir. Dolayısıyla Türkiye bu konudaki politikasını mutlaka gözden geçirmelidir.

Fransız Tarihi Katliamlarla, Soykırımlarla Doludur

Fransa'nın tarihine bakacak olursak, katliamlar ve soykırım konusunda nasıl bir tarihe sahiptir Fransa?

Fransa belki de Avrupa'nın en kirli ve şaibeli ülkelerinden biridir; Cezayir, Ruanda ve Çat'ta yaptıkları bunlardan birkaçıdır. Hatta Alman işgali sırasında Nazilerle birlikte ya da yalnız olarak Fransa'daki Yahudileri de katlettikleri gündeme gelmiştir.

Fransa, kendisi söz konusu olduğunda soykırım bir yana, söz konusu ülkelerdeki olaylardaki sorumluluğunu dahi kabul etmemektedir. Oysa Cezayir'de Fransız yönetimi altında 1,5 milyon kişi hayatını kaybetmiş ve çok sayıda kişi de işkence ve kötü muameleye mâruz kalmıştır. Fransa hükümetine göre tüm bu olaylar tarihçilere bırakılmalıdır.

Fransız Gizli Servisi'ne bağlı bir istihbarat subayı olarak 1955'te Cezayir'e gönderilen Fransız Emekli Tuğgeneral Paul

Fransa belki de Avrupa'nın en kirli ve şaibeli ülkelerinden biridir; Cezayir, Ruanda ve Çat'ta yaptıkları bunlardan birkaçıdır. Hatta Alman işgali sırasında Nazilerle birlikte ya da yalnız olarak Fransa'daki Yahudileri de katlettikleri gündeme gelmiştir.

Fransa, kendisi söz konusu olduğunda soykırım bir yana, söz konusu ülkelerdeki olaylardaki sorumluluğunu dahi kabul etmemektedir. Oysa Cezayir'de Fransız yönetimi altında 1,5 milyon kişi hayatını kaybetmiş ve çok sayıda kişi de işkence ve kötü muameleye mâruz kalmıştır. Fransa hükümetine göre tüm bu olaylar tarihçilere bırakılmalıdır.

Aussaresses, 2001 yılında yazdığı "Mon témoignage sur la torture" adlı hatıralarında, Cezayirlilerin bağımsızlık isteklerini bastırmakla görevli Tuğgeneral Jacques Massu komutasındaki özel time komuta ettiğini ve bu görevi sırasında en az 1500 kişiyi yargısız infaz ettiğini açıkça itiraf etmektedir. Bu dönemde Fransızlar bütün Cezayirli erkekleri öldürmek kastı ile hareket ettiler ve Cezayir'de birçok kabileyi toplu ca katlettiler, yok ettiler. 1830'da sömürge olarak işgal ettikleri Cezayir'de bu tarihten itibaren her türlü insanlık suçunu işleyen Fransızlar, 1962'de bağımsızlığını kazanana kadar ülkede çok sayıda katliamlar gerçekleştirdi. 2. Dünya Savaşı'nda yanlarında çarpışan Cezayirlilere savaş sonunda bağımsızlık sözü verdiler. Ama sözlerinde durmadılar. Savaş sırasında Fransız sömürgesi Cezayir, Almanya tarafından işgal edilen Fransa'nın kurtuluşu için Fransızlarla birlikte savaştı. Karşılığında da bağımsızlığını istedi. Fransa teklifi kabul etti. Ama 1945 yılında 8 Mayıs günü, bir günde, Fransa'dan bağımsızlık isteyen 45 bin Cezayirli hunharca katledildi. Daha sonraları da bağımsızlık isteyen yüz binlerce Cezayirliyi katlettiler. Katliam günlerce sürdü. Mâsum insanlar, evlerinden alınarak kurşuna dizildi. Köyler ve kasabalar bombalarla yerle bir edildi. Katledilen Cezayirlilerin bir kısmı şehir dışında açılan çukurlara gömüldü. Bir kısmı ise, kamyonlara doldurularak kireç fırınlarında yakılmaya götürüldü. Cezayirlilerin cesetleri, Alman fırınlarına ben-

zeyen ölüm fırınlarında yakıldı. Tarih sayfalarına insanlık için bir utanç olarak geçen bu katliam, Fransa tarafından görmezden geliniyor.

Ayrıca Fransızlar 2,5 milyon Cezayirliyi tehcire tâbi tuttular. Cezayir' de 100 yılı aşkın süre her türlü insanlık suçunu işleyen Fransızların, bu olaylar sırasında Cezayir'in 8 bin köyünü yok ettiği de çeşitli kaynaklarda var.

Cezayir bu konuları neden gündeme getirmiyor?

Getirmediğini söyleyemeyiz. Cezayir hükümeti, Fransa hükümetinden katliam konusunda defalarca özür talebinde bulunmasına rağmen, Fransa bu ayıbı bu güne kadar kabullenmedi. Siyasî ve ekonomik gücü ile ve "Batılı dayanışması" ile geçiştirdi. Hâlâ da öyle yapıyor.

Fransa, Ruanda'daki Soykırımda da Var.

Cezayir dışında örnekler de veriliyor Fransa için. Bunlardan da bahsedebilir misiniz?

Elbette. Fransız katliamları sâdece Cezayir ile sınırlı değil. Ruanda'da 1994 yılında yaşanan soykırımda, yüz binlerce Tutsi kabilesi mensubunun Hutu kabilesi taraflarınca öldürülmesi insanlık tarihinin en korkunç olaylarından birisi olarak değerlendiriliyor. Yakın tarihin bu korkunç insanlık suçunda Fransızların rolü olduğu da dünya kamuoyu tarafından biliniyor. Ruanda'da görev yapmış emekli bir Fransız subayı, Fransız askerlerinin, 1994'te Ruanda'da soykırım yapmakla suçlanan Hutu milislerine silâh eğitimi verdiğini itiraf etti.

Üstelik bu olay belgelidir. Avrupa Birliği, konuyu araştırmak için bir komisyon kurdu: Ruanda

Araştırma Komisyonu. Bu komisyon hazırladığı 500 sayfalık raporunda, Fransa'nın bu ülkede, 1994'te yapılan soykırıma faal olarak katıldığına yönelik ifâdelere yer verdi. BM verilerine göre 1994 yılının Haziran-Ağustos döneminde Ruanda'da 800 bin Tutsi ve Hutu'nun ölümüyle sonuçlanan soykırımı incelemek için oluşturulan araştırma komisyonu hazırladığı raporda, Fransa'nın Ruanda'da soykırım hazırlıklarından haberdar olduğu, bu hazırlıklara katıldığı, cinayetlerde faal rol oynadığı belirtti. Bölgedeki "insanî yardım operasyonlarına" katılan Fransız askerî birimleri, soykırıma doğrudan destek vermekle suçlandı. Ayrıca raporda Fransa, soykırımcılara istihbarat, strateji, askerî eğitim desteği sağlamakla, "öldürülecek kişilerin listesinin belirlenmesine katkıda bulunmakla", "silâh temin etmekle" suçlanıyordu. Komisyon, raporunda, Ruanda hükümetine, "Fransa devletine karşı uluslararası kurumlarda suç duyurusunda bulunmasını ve dâvâ açmasını" öneriyor. Ama Fransa siyasî ve ekonomik gücünü kullanarak, çeşitli yöntemlerle Ruanda hükümetine baskı yaparak söz konusu soykırım suçlamalarına resmiyet kazandırılmaması için çaba harcıyor.

Emperyalistlerin Önceliği Çıkarlarıdır

Galiba Emperyalist güçlerin tarihlerinde bu tür olaylar daha sık görülüyor.

Doğru. Çünkü onlar için öncelik insan değildir. Çıkarlarıdır. Çıkarları neyi, nasıl gerektiriyorsa veya nasıl yapılması gerektiğini düşünüyorlarsa öyle yaparlar. Etnik, dinî, insanî, vicdanî mülahazaların onların değerlendirmelerinde yeri olmaz. Bugün gündemde olmasa da Fransa'nın Çad'da yaptıkları da bir kültürel soykırım niteliğindedir. Biliyorsunuz, bugünkü Çad toprakları üzerinde 19. yüzyılın ortalarında, Rabih bin Zübeyr adlı bir şahıs bir İslâm devleti kurdu. Onun kurduğu bu devlet kısa zamanda

geniş bir alana yayıldı. Bu devlet bölgedeki kabileleri de kendine bağladı. 1878-1900 yılları arasında saltanatı elinde tutan Rabih bin Zübeyr zamanında Çad, bölgenin en güçlü devleti oldu. Rabih bin Zubeyr'in saltanatının devam ettiği sıralarda Fransız sömürgeciler bölgeye askerî güç göndermeye başladılar. Fransız güçleri girdikleri yerlerdeki yerel yöneticilerin saltanatlarına son veriyorlardı. Sultan Rabih, Fransızlara karşı koydu. 1880 ve 1890'larda Fransız birliklerine karşı verdiği mücadeleleri de kazandı. Bu durum karşısında Fransız sömürgeciler Çad çevresinde bazı yerlere yeni askerî üsler kurdular. 4 Şubat 1894'te de Fransız, İngiliz ve Alman sömürgeciler arasında yapılan anlaşma ile Çad Gölü çevresi paylaşıldı. Bu paylaşmada bugünkü Çad toprakları Fransa'nın payına düştü. Fransızların Çad topraklarını ele geçirmek için saldırıları daha şiddetle devam etti. Müslümanlar uzun süre vatanlarını savundular. Bu kahramanca mücadelenin başını çeken Sultan Rabih 1900'de şehit edildi Ondan sonra oğlu bu mücadeleyi sürdürdü. O da 1909'da şehit edildi. Fransızlar bu arada bölgedeki önemli merkezleri ele geçirdi. 1911'deki savaştan sonra da Fransızlar Çad'ın tamamını ele geçirdiler. Fransızların Çad'ı işgalleriyle birlikte bu ülkede bir kara dönem, bir vahşet dönemi, bir katliam dönemi başladı. İşgalci Fransızlar Çad'da çok sayıda camiyi ve medreseyi yıktılar. İslâmî eğitimi tamamen yasaklayarak Müslümanların dinlerini öğrenmelerine engel oldular. Bütün dinî cemiyetleri kapattılar. Çok sayıda Müslüman bilim adamını zindanlara atarak işkenceyle öldürdüler. Müslüman kadınların namuslarına el uzattılar. Bazı Müslüman bilim adamları Fransız zulmünden kurtulmak için

Ermeniler bütün dünyanın gözleri önünde, bütün yolları kapatarak, Hocalı yerleşim yerine girerek orada kadın, çocuk, yaşlı, genç demeden rastladıkları bütün Türkleri sokaklarda ve evlerinde hunharca katlettiler ve soykırıma tâbi tuttular. Bu bütün dünyanın gözleri önünde oldu, şahitleri hâlen yaşıyor, belgeleri var.

çeşitli yerlere kaçtılar. Fransızlar, Müslüman bilim adamlarının çoğunu öldürdüler. Fransızların cinayetleri ve katliamları sonraki yıllarda da devam etti. Fransızların bilim adamlarını ve dinlerine bağlı Müslümanları yok etmekteki amacı Çadlılara dinlerini öğretecek, İslâm'ı hakkıyla bilenleri hayatta bırakmamaktı. Fransızlar Çad'ın güneyinde yaşayan putperestlerle işbirliği yaparak siyasî ve ekonomik politikalarında sürekli onları kolladılar. Bu yüzden ülkedeki ekonomik denge Müslümanların aleyhine bozuldu. Bu durum sonraki yıllarda istikrarsızlığa ve ciddî problemlere yol açtı. Bu da bir tür kültürel katliamdır. Bir soykırımdır.

Görülüyor ki, bu konuda söz söyleyebilecek belki en son ülke Fransa.

Bence de öyle. Fransa'nın başka ülkelere ders vermek yerine kendi tarihine bakarak ders alması gerekir. Başkalarına âit bilmediği olayları kanun ile tanıyıp cezalandırmak yerine, kendi yapmış oldukları katliamları kabullenmesi daha uygun olacaktır. Ama Fransa böyle bir tavır içinde değil. Tam aksini yapıyor, kendi sömürgeci geçmişine âit soykırıma varan katliamları aklamak ve tarihi yeniden kendi istediği gibi yazmak için yeni yeni çabaların içine giriyor.

Ermenilere Karşı Neler Yapılabilir?

Konuşma içinde aslında neler yapılması gerektiğini söylediniz ama bir toparlama adına son olarak ermeni iddialarına karşı neler yapılmalıdır?

Kesinlikle bir millî strateji geliştirilmeli ve süreklilik arz eden bir ciddîyetle de bu strateji uygulanmalıdır. Ayrıca Türkiye'de yayınlanan eserler yabancı dile

çevrilmeli ve yurtdışında dağıtılmalıdır. Bu konuda belgesel türü, görsel yayınlar yapılmasına hız verilmeli. Yurtdışında yaşayan önemli sayıda Türk kökenli insanımız vardır. Onların örgütlenerek bu meselede bir aktör hâline getirilmesi konusunda çalışmalar yapılmalı, ayrıca bu insanlarımız sürekli olarak bilgilendirilmelidir.

Hocalı Katliamı Unutulmamalı

Önümüzde Ermenistan'ı uluslararası kamuoyunda sıkıntıya düşürecek bazı örnekler var. İşte Şubat ayı geliyor ve hepimiz yine Hocalı Katliamı'nı konuşacağız. Ermeniler bütün dünyanın gözleri önünde, bütün yolları kapatarak, Hocalı yerleşim yerine girerek orada kadın, çocuk, yaşlı, genç demeden rastladıkları bütün Türkleri sokaklarda ve evlerinde hunharca katlettiler ve soykırıma tâbi tuttular. Bu bütün dünyanın gözleri önünde oldu, şahitleri hâlen yaşıyor, belgeleri var. Biz bunu Şubat ayında anarak geçiştiriyoruz. Zaferlerimizi nasıl unutmuyorsak, acılarımızı da, sıkıntılarımızı da unutmayacağız onun için anmak önemli ama yetmiyor.

Bu katliamın sorumluları hayattadır. Sarkisyan, bunlardan biridir. O bölgede komutandı. Bunlar için uluslararası örgütlere suç duyurusunda bulunabiliriz. Bunların ceza alması için çaba harcayabiliriz. Ama böyle bir çabanın içinde değiliz. Aralık'ın son günlerinde, Fransızlar parlamentodan bu yasayı geçirdikten sonra Meksika Parlamentosu, da "Hocalı Katliamını soykırıma varan bir olay olarak tanıdığını ve parlamentosunda kabul ettiğini" ilân etti. Bu Meksika'dan önce bize düşmez mi? Biz bunu yaparsak hem Ermenistan'ı hem de Fransa ve bu işlere hevesli olan diğer ülkeleri sıkıştırmış oluruz. Ama böyle bir politikamız yok. Yâni Ermenistan'a ve onu destekleyenlere tavır olabilecek her türlü fırsatı mutlaka değerlendirmemiz lâzımdır. Bilindiği Karabağ meselesinin çözümü için kurulmuş olan AGİT Minsk Grubu vardır. Fransa bu grubun bir üyesidir. Ama almış olduğu bu karala Fransa tarafsızlığını yitirmiştir. Azerbaycan'dan da bu yönde bir açıklama gelmiştir ve biz de destek vererek Fransa'nın dışlanmasını sağlamalıyız. Bu yaptırımı yapabilirsek, Fransa bundan sonraki adımlarını daha dikkatli atacaktır.

Başbakan'ın Fransa'ya yaptırımlar konusunda yaptığı açıklamaların ardından Ekonomi Bakan'ı Fransa'ya serbest piyasa şartları içinde ekonomik bir yaptırım olamayacağını açıkladı. Bu da Türkiye'nin kısa süreli bile olsa yaptığı açıklamaların arkasında duramadığının en önemli göstergesidir.

Başbakan'ın Fransa'ya yaptırımlar konusunda yaptığı açıklamaların ardından Ekonomi Bakan'ı Fransa'ya serbest piyasa şartları içinde ekonomik bir yaptırım olamayacağını açıkladı. Bu da Türkiye'nin kısa süreli bile olsa yaptığı açıklamaların arkasında duramadığının en önemli göstergesidir. Onun için alacağımız yaptırım kararlarını sıkı ve tavizsiz şekilde uygulamak zorundayız. Yoksa ciddîyetimiz kalmaz. Hangi kararı alırsak alalım uygulama yapabilmemiz için Türkiye'nin siyasî, ekonomik ve askerî açıdan mutlaka güçlü olması gerekir. Eğer yeterince güçlü değilseniz alacağınız kararlar çok fazla kalıcı olmaz. Şu anda bir sonuç alamıyorsak ,dönüp bu noktadaki eksiklerimize bakmamız gerekiyor. Eğer Türkiye gerçekten güçlü bir ülke ise aldığı kararlar ülkeler üstünde etkili olmalıydı. Bir ülke kendi iradesiyle sorunlarını çözebiliyorsa onun sözü dinlenir, onun aldığı kararlar caydırıcı olur. Ama daha çok dışarıya bağımlı, dışarıdan yönlendirilen ve onun telkinleriyle karar alıyor şeklinde ülkeye ilişkin bir kanaat var ise o ülkenin alacağı kararlar sonuç vermez. Türkiye'nin bunları düşünerek Ermeni meselesi konusunda neler yapacağını gözden geçirmesi ve "Ermeni Açılımı"nı tekrar değerlendirmesi gereklidir.

Osmanlılarda Nevruz Kutlamaları

Prof. Dr. Yusuf HALAÇOĞLU MHP Kayseri Milletvekili

Türkler tarafından çok eski tarihlerden itibaren kutlanan ve genelde Yeni Gün olarak adlandırılan Nevruz, Osmanlılarda da bahar bayramı ve yeni yılın başlangıcı olarak kutlanmıştır. Zira 21 Mart gece ile gündüzün eşit olduğu ve bundan sonra gündüzün uzayacağı gün dönümüdür. Bu anda bahar başlar ve 92 gün 20 saat, 4 dakika ve 27 saniye sürer ve yaza ulaşır.

Nevruz, inanışa göre baharın ilk günü ve yıl başıdır. Takvimler hep Mart'tan başlar. Bu sebeple Osmanlılarda malî yıl başlangıcı Nevruz olarak alınmıştır ve hemen bütün kanunnâmelerde verginin ilk taksidinin toplandığı andır. Bu durum Cumhuriyet döneminde de 1980'li yıllara kadar malî yılbaşı olarak devam etmiştir.

Türklere ait olup, dünyanın en doğru takvimlerinden olan ve Sultan Melikşah zamanı da hazırlanmasından dolayı, unun lâkabı Celâlüddevle'den dolayı Celâli Takvimi denilen takvimin başlangıç günü de Greenwich zamanına göre 21 Mart (15 Mart 1079) olarak alınmıştır (hicrî 9 Ramazan 471 Cuma). Bu tarih Osmanlılarda "Nevruz-ı Sultanî" veya sadece "Nevruz" olarak adlandırılmış ve kanunnâmelerde: "... resmin nısfı nevruz-ı sultanî'de ve nısf-ı aharı son güz ayının evvelinde alına» hükmüyle verginin ilk taksidinin alındığı zaman olmuştur. Bu şekil Osmanlı devletinin hemen bütün sancak kanunnâmelerinde görülür. Bu kanunnâmelerde Nevruz, «mevsim-i evvel bahar nevruz» şeklinde belirtilmiştir. Bugün Anadolu'nun bazı yörelerinde Nevruz-ı Sultanî Mart 9'u olarak bilinir.

Osmanlılar tarafından Nevruz-ı mübârek olarak da adlandırılan Nevruz sayılı günlerden biri olarak kutlanmış, güneşin Koç (=Hamel) burcuna girdiği ilkbahar ılınımı anına Nevruz denilmiştir.

Yeni yılın başlangıcı olarak kabul edilen bu günde eğlenceler tertib edilir, sarayda olduğu gibi halk arasında da eczahanelerde yapılan ve Nevruziye denilen macun rağbet görür, en azından bunu elde edemeyenler tarafından tatlı yenirdi. Bu macundan yemenin kuvvet ve şifa verici bir tesiri ve kendi usul ve an'anelerine göre bunları kaynatıp suyunu içerler ve yüzlerini yıkarlardı.

Saray haricinde Nevruz'dan birkaç gün önce eczacılar, kulplu küçük çay bardaklarına veya fincanlara, terkibi kendilerince bilinen bir macun doldurup, tanıdığı müşterilerine ve mahallenin kibar ve zenginlerine gönderirlerdi. Bu hediyeleri alanlar, buna karşılık çoğunlukla bir gümüş Mecidî bahşiş verirler ve eczacı çıraklarını sevindirirlerdi. Eczacıdan gelen Nevruziye ve yedi sin (=heft sin), yani arapçadaki sin harfiyle başlayan süt, simit, sukker, sa'lep, sirke (sir), soğan, semek (balık) veya sefercil (ayva) bir tepsiye konulup evin efendisi önüne getirilir, evde mevcut olanlar da tepsinin etrafına iki diz üstünde otururlardı. Evin efendisi

herkesin önünde bu malzemelerden birer fincan veya tabak ile herkese dağıtır ve gün dönümü saati geldiği vakit, buyurun hitabıyla önce macundan, sonra diğerlerinden birlikte alınır, evin efendisi senenin saadetle geçmesi için uzunca bir dua yapar, eller öpülür ve merasim sona ererdi. Macun yenir yenmez üstüne su, gül veya limon şerbeti içilmesi âdettendi.

Her sene yılbaşı olan Nevruz'da veziriâzamla vezirler, eyâlet valileri ve belirli bazı devlet adamları tarafından padişahlara Hediyye-i Nevruziye adıyla donanmış atlar, murassa silahlar, pahalı kumaşlar vesâir hediyeler verilirdi. Bu nev'iden armağanlara Divân-ı Lügati't Türk'de «artut» denilmiştir. Veziriâzamların Nevruziye Pîşkesi adıyla verdikleri hediyelere bir örnek olmak üzere, ilk Osmanlı vak'anüvisi Mustafa Naimâ Efendi'nin Tarihinde yer alan ve İpşir Mustafa Paşa'nın IV. Mehmed'e takdim ettiği hem Nevruz ve hem de sadarete tayini ile ilgili şu bilgiler verilmektedir.

«... Vezir, kanun üzere Nevruziye pîşkeşi ile sadâret cem' edip birden irsâl eyledi. Birsemend ve iki gaburlevn at ki üçünün dahi dünyada nazîri bulunmaz. Serâpâ cevâhir ile âreste zeheb-i ahmerden (kızıl altın) ma›mûl raht ve rikâb ve gaddâre ve topuz vesâir zer-dûz bisât ile müzeyyen idi vesâir ecnâs-ı tuhaf ve tarâyif-i gûnâgûndan boğçalardan ma›ada bir araabada yüz keselik filori ve kuruş gönderdi; Vâlide hazretlerine yirmi keselik kadar pîşkeş irsâl edip...".

Nevruz'da ayrıca her sene birinci mirahur tarafından takdimi kanun olan "rikâbiyye pîşkesi" dolayısıyla birinci ve ikinci mirahur, büyük ve küçük ahur kethüdaları, arpa rûznamçecisi, arpa kâtibi, sarraçlar kâtibi, mirahur-ı evvel kethüdası ve kâtibi gibi has ahur erkânına hil'atler giydirildi.

Hekimbaşılar her sene Nevruz'da çeşitli terkiplerden Nevruziye ismi verilen kırmızı renkli ve kokulu bir macun yaparak Nevruz gecesi bunları porselen kaplar içerisinde önce padişah, şehzade ve sultanlara, kadın efendilere, veziriâzama ve devlet ricaline takdim ederler, buna karşılık çeşitli hediyeler alırlardı. Nevruziye takdim eden hekim başıya padişah huzurunda kürk giydirilmesi usuldendi. Yukarıda da belirttiğimiz gibi kırmızıya çalar koyu renkte, ağızda cıtır cıtır ses çıkaran ve şekerlenmiş reçele benzeyen Nevruz macununun sarayda yapılanı 40 çeşit maddeden meydana gelirdi. Bu konuda yapılan araştırmalarda bu kırk çeşit madde içerisinde; karanfil, yeni bahar, zencefil, kalanga (=zulumba), kara biber, kırem tartar, kişniş, havlican, kebabiye, hindistan cevizi, anason, hıyar-ı şenbih, sakız, zahferan, tarçın, udü'l-kahr, çöp-i çin, hardal, mirr-i sâfî, iksir, çivid, meyan balı, kalem-i bârid, tiryak, sarı halile, râziyâne, kimyon, zerdecav, tarçın çiçeği, hindistan çiçeği, çörek otu, dâr-i fülfül, râvend, limon tuzu, kakule, sinameki, vanilya, portakal kabuğu, topalak kökü ve şeker yer almaktadır.

Nevruziye macunu konan kâselerin kapakları kurdalelerle bağlanır, kurdaleler arasına, günün hamel yani koç burcuna hangi saat, hangi dakika ve hangi saniyede gireceğinin yazıldığı bir de kağıt iliştirilirdi. Buna Nevruziye kulağı denirdi.

Nevruz macununun değişik terkiplerinin çok sayıda hastalığa iyi geldiğine inanılırdı. Bunlardan, kalp ve dimağ arızalarını giderme; mide fesadı, hazımsızlık, yemek rahatsızlıkları, ishal, ağız ağrısı (aft), dizenteri, taun ve veba hummaları; mesane, böbrek ve bağırsaklardaki yaralar, şişler, iltihaplar; akıl ve vücudun kuvvetini arttırma, kalbe ve ruha kuvvet verme gibi olanları belli başlılarıdır.

Bu bilgilerden sonra şüphesiz akla hemen Manisa Mesir Bayramı gelmektedir. Osmanlı Türkleri dönemine ait Nevruziyenin halk tarafından en bilineni ve geleneksel olarak XVI. Yüzyıldan itibaren aksaksız kutlananı budur. Halk arasında Nevruz'la alâkası unutulmuş olan ve bugün de hâla devam eden bu törenlere, şifa bulmak için pek çok vatandaşımız iştirak etmektedir. Bu gelenek rivâyetine göre XVI. Asır başlarında mutasavvıf hekim Merkez Musluhiddin Efendi tarafından başlatılmıştır. Burada hazırlanan macun 61 değişik maddeden yapılmakta idi.

Hekimbaşılardan başka müneccimbaşılar da her yıl tertip ettikleri padişah ve veziriâzama takdim ederek, karşılığında Nevruziye ismiyle hediyeler alırlardı. Padişahlar XVII. Asırda bin akçe, XVIII. Asır ortalarında ise altı bin akçe (gümüş para) atıyye verirlerdi. Müneccimbaşıların XX. Yüzyıl başlarında sadrıâzama takdim ettikleri takvim sebebiyle arkasına erkân bir samur kürk giydirildiği ve beşyüz kuruş hediye edildiği kaynaklarda yer almaktadır. Ayrıca Nevruz âdetleri arasında Yeniçeri Ağası'nın vükelâya yemek vermesi de yer alırdı. Bu ziyâfet sırasında misafirlere şekerli, baharattan yapılmış macun ikram edilirdi.

Osmanlı Divan edebiyatı şâirleri, Ramazan bayramı, bahar ve kış mevsimlerinde olduğu gibi Nevruz'da da câize almak için büyüklere kaside sunmuşlardır. Bu türden kaside ve gazellere «Nevruziyye» denmektedir. Nevruziyye'ye örnek olmak üzere

Nef'î'nin gazelinden bir beyt sunmak istiyorum:

"Erişdi bahâr oldu yine hemdem-i nevruz

Şâd etse nola dilleri câm-ı Cem-i nevruz"

Yine birçok örnekten biri olarak Râmi Paşa'nın oğlu Refet Bey'in, Damat İbrahim Paşa'ya yazdığı Nevruz redifli kasidesinden de birkaç dörtlük arz ediyorum:

"Hayat-ı taze verüp dehre makdem-i nevruz

Hoşâ irişti meşâmm-ı deme dem-i nevruz

Dağıttı leşkeri sermâyı sahn-ı gülşenden

Kurunca bârgâhın şâh-ı ekrem-i nevruz

Açıldı bahtı yine siyah-ı dilin

Olup karîn-i atâya-yı hürrem-i nevruz

Harîm-i bağ o kadar cilverîz-i şevk olmuş

Ki görse bâğ-ı Behişt ola mahrem-i nevruz»"

XVI. yüzyılın Alevî-Bektaşî sâirlerinden Pîr Sultan Abdal da Nevruziyyesinde şöyle diyor:

"Sultan Nevruz günü canlar uyanır

Hal ehli olanlar nura boyanır

Muhib olan bu gün ceme dolanır

Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Âşık olan canlar bu gün gelürler

Sultan Nevruz günü birlik olurlar

Hallâk-ı cihandan ziya olurlar

Himmeti erince Nevruz Sultan'ın"

Nevruz'un Osmanlılardan başka çağdaşı olan Memlüklerde de aynı şekilde mâli yıl başlangıcı ve baharın ilk günü olarak kut-

lanıldığı görülüyor. Nitekim Sultan Kayıtbay kanununda resm-i hane'nin Nevruz-ı Sultanî'de alınması hükmü bulunmaktadır. Yine bir Türk devleti olan Safevîlerde de Nevruz'un kutlandığı III. Ahmed döneminde elçilikle İran'a gönderilen Dürrî Efendi'nin «Sefaretnâme»sinde kaydediliyor. Sefaretnâme'de bununla ilgili olarak:

"Birkaç gün sonra Nevruz-ı Sultanî hulûl edüp, anlar nevruza gayet itibar ve ıyd-i ekberdir deyu tesmiye edüp, ıyd-i ramazan ve ıyd-i edha›dan hâşâ mükerrem ve eşrâf olmak üzere itibar ederler imiş. Hangi ayda vâkı› olsa, ol ayın nihayetine dek zevk u şevkle âlâ, ednâ ve zükûr ve inas ve nisvanı sürûr ve şâdmanî ederler. Evvelâ tahmil-i şems saatinde bilcümle vüzerâ ve âyân-ı devlet Şah›ın meclisine da›vet ve hâzır ve Şah›ın önüne beşyüzbin mikdarı meskûk altın korlar. Şah dahi eli ile ol altını karışdırıp bir kabza alıp, iptidâ vezire verüp sonra bilcümle huzzâr-ı tevzi› edüp Şah›ın eli dokunmuşdur deyu halk birbirine teberrük deyu ihdâ ederler. Bu kulunuzu tahvil gecesi da›vet ettiler, i›tizâr edüp gitmedim» şeklinde ordaki kutlamalara yer vermiştir.

Osmanlıların son zamanlarına kadar Nevruz an'anesinin devam ettiği çeşitli kaynaklardan öğrenilmektedir. Öyle ki eski cep takvimlerinde Nevruz: "Nevruz-ı Sultanî-i meymenet âsâr ve evvel-i mevsim-i bahar ve tesâvî-i leyl ü nehâr» ifadesiyle yer almıştır.

Osmanlılarda Nevruz'dan önceki üç Cuma günü de kuru yemiş bayramı olarak kutlanmıştır. Zira Nevruz'dan sonra tazelerin çıkacağı düşünülerek, kuru yemiş satan esnafın elinde kalıp zarar etmemeleri maksadıyla, kalanların elden çıkarılması hedeflenmişti. Bunun için bu bayram üç hafta sürerdi. Böylece kuruyemiş esnafının sonraki seneye zarar etmeden girmesi sağlanırdı.

XX. yüzyılın başına kadar geldiği tespit edilen Nevruz kutlamaları, bu devirden sonra hissedilir biçimde diğer bazı geleneklerimiz gibi ortadan kalktı. Bugün halkımızın büyük çoğunluğu tarafından bilinmiyor, bilenler arasında ise yanlış yorumlanıyor. Kültürel değerlerimize duyarsız kalışımızın bugün birlik ve bütünlüğümüzün sarsılmasında son derece etkili olduğu malûmunuzdur. Bunun için, Dede Korkutumuzu, Yunus Emremizi, Hacı Bektâş-ı Velimizi, Âhi Evranımızı, Hacı Bayram-ı Velimizi, Karacaoğlanımızı, Dadaloğlumuzu, Fuzulîmizi, Mehmet Âkifimizi, Bayrağımızı, Vatan mefhumunu ve Nevruz gibi Türklüğün en eski devirlerinden itibaren gelen örf ve âdetlerimizi, birilerinin oynadığı oyunlardan dolayı hatırlamayalım, gerektiği için hatırlayalım, kutlayalım.

ÜNİVERSİTELERDE ÖZGÜRLÜK MÜMKÜN MÜDÜR ?

Yrd. Doç. Dr. İsmail ŞAHİN / Gazi Üniveristesi

Geçici güvenlik için özgürlüğünü feda edenler ne özgürlüğü hak ederler ne de güvenliği

Benjamin Franklin

Üniversitede güvende miyiz?

İnsanoğlu güvenliğini pek çok şekilde sağlar, fakat temelde bu üç şekilde olur; saklanarak, sığınarak ve mücadele ederek.

"Sığınarak" güvenliğini sağlama "içgüdüsel" bir tavırdır, "güçlü"nün kanatları altına kendini atmayla başlar, güvenli bir sığınak bulduğu "yanılsaması" ile devam eder. Bu durum daha iyi bir sığınak bulana kadar devam eder; ya da kendi pazusunun kuvvetlendiği zannıyla kaçıp özgürleştiğini zannetme ile. Ömrü kendini kandırma ile geçer…

Saklanarak güvenlik sağlama belki de en komiği ve "çaresiz" olanıdır. Arkası açıkta kalan devekuşu misalidir, sığınakta dahi kendini rahat hissedemeyen marazi bir hâlettir. Neticede bir kişiye "sığınma" hâli de taraf olmayı gerektireceği için bu "tip" için tehlikeli bir durumdur; hali ağlanasıdır.

Güvenliği mücadele ederek sağlamak ise azınlığın tercih ettiği bir yoldur. Bu tip, doğal ihtiyaçları dahi "lütuf" kabilinden karşılayan yöneticiye vazifelerini hatırlatma "cesaretine" sahip bir "isyankâr" ruhun temsilcisidir. Çağdaş zamanlarda "hak arama" ameliyesinin doğallığının bile "isyan" hanesine kaydedildiği üniversite sistemimizde güvenliğin ve tabiatıyla özgürlüğün bir bedelinin olduğuna inanan bir tavrın sahibidir.

Türk üniversitesinde gelenek daha çok "sığınmacılar" üzerinden yürür. Üniversitemiz "zilliyet" yolu ile birilerine devredilen "sığınmacılar" ile doludur. Türk üniversitesinde birilerinin vesayeti ve koruması ile yaşayan insanların sayısının hiç de az olmadığını söylemek abartı sayılmamalıdır.

İnsan doğumundan ölümüne kadar evde, sokakta ve işte her daim "huzuru" arar. Huzur ise güvenli bir ortamda hayat bulabilir. Ve nihayet, özgürlüğün temelinde kendine "güven" hissi vardır. Kendini ve fikirlerini "güvende" hissedenler ancak özgürlük talebinde bulunabilirler ve özgürlüğü geliştirebilirler; kendilerinden sonraki nesillere "özgürlük" aktarabilirler.

Güvenlik merkezli bu çözümlemeden sonra "üniversitede güvende miyiz?" sorusu daha da anlam kazanıyor. Ve "güvenliğimi sağlamak için mücadele etmek zorunda mıyım?" sorusu. Kimse, güvenliğini sağlamak için mücadele etmek zorunda değildir. Burada güvenlikten kasıt fiziki güvenlik olduğundan daha ziyade zihni güvenliktir. Paragraf başında yönelttiğimiz soruyu yenileyelim "insanın cismini ve zihnini "güvende" hissettiği bir üniversite sistemine sahip miyiz?".

Böyle bir üniversite, kuralların egemen olduğu bir sistemde inşa edilebilir. Kişi müdahalesinin minimize edildiği bir sistem kurumsallaşmayı besleyebilecek, bu ise daha güvenli bir çalışma ortamı sağlayacaktır. Üniversitelerde bunun karşılığı akademik ilkelerin ve yansız yönetim tarzının hâkim olduğu bir sistemdir. Kendini güvende ve rahat hissetmek ve tabiatıyla işini bihakkın yapabilmek için kimsenin birilerine sığınmak, saklanmak veya kavga etmek zorunda kalmadığı bir sistem olmalı bu.

Üniversitede istemeden almak mümkün mü?

Meşhur mesel, "arz-talep" alışkanlığımızı ne güzel resmediyor; vermeden almak Allah'a mahsus. Bir şeyi hak etmek için vermek, emeği adresliyorsa problem yok. Lakin Türk Üniversitesi'nde hak etmek için "emek" yeterli değil. Bir şeyi "talep" ederken (ki bu bir

"masa" da olabilir akademik paye de) emekten daha güçlü bir karine olarak "bağlılık" dikkatimizi çekiyor. Mevcut üniversite vasatımızda, istemeden almayı bir yana bırakın, "bağlı" olmadan almak neredeyse "şans" kabilinden zor bir hadisedir.

Bir an, akademik veya idari ihtiyaçlarımızın "tanıdık" bulma ihtiyacını hissetmeden giderildiğini hâyal edelim. Mesela, akademik yükseltmeniz gelmiş, bağlı olduğunuz personel dairesi sizi arıyor ve "hocam akademik yükseltmeniz geldi, hayırlı olsun. Gerekli belgelerinizi hazırlayın işlemlerinizi başlatalım" diyor. Hâyal gibi değil mi? Ama olması gereken bu.

Yukarıda verdiğim örnek çoğaltılabilir. Akademisyenin bilim yapmakla, idarecinin de idari vazifelerini "yansız" bir şekilde gerçekleştirmekle mükellef olduğu; herkesin sadece işini yaptığı bir üniversite mümkün mü? İnsanların saçından, ideolojisinden, dininden, dinsizliğinden ve inançlarından ötürü "ayrıma" tabi tutulmadığı bir üniversiteden bahsediyorum.

Böyle bir üniversite inşa edebilir miyiz?

Türk üniversitesi, kurulduğundan bu yana bu ilke ve tarzı aramaktadır. Böyle bir sistemin eski alışkanlıklarını üzerinden atamayanlar tarafından oluşturulamayacağı aşikardır. Üniversite sistemimizde köklü bir zihniyet dönüşümüne ihtiyaç vardır ve böyle bir dönüşüm ancak "yetkin" ve "komplekssiz" bir anlayış tarafından gerçekleştirilebilir. Burada "anlayış"tan kastedilen bir "ideoloji" değildir; bütün ideolojik düşünce sahiplerini veya ideolojisizleri bir arada tutacak bir "üst" mutabakat noktasıdır.

Hepimizin farklılıklarımızdan vazgeçmeden ama yek vücut içinde bir arada durabileceğimiz bir nokta olmalı bu.

Böyle bir mutabakat noktası bilimde etik ve objektifliği, yönetimde hukukiliği, temsilde liyakat prensiplerini esas alarak oluşturulabilir. Bilim insanlarının arasında böyle bir "mutabakat" olmadan üniversitenin özerkleşmesi de, özgürleşmesi de mümkün gözükmüyor.

Böyle bir "mutabakatı" sığınmacı bir anlayışı hayatının merkezine alanların sağlayamayacağı hepimizin malumu. Şu bir gerçek ki bir yerlere ve bir şeylere "sığınarak", birilerinin yanlışlarını "izah" ederek dünyayı değiştiremezsiniz; ancak kendinizi değiştirirsiniz. Sığınma dürtüsü özgürlüğünüzü birinin cebine sokuşturmaktan başka bir şeye yaramıyor. Mevcut geleneğin mimarlarının veya devamcılarının işaretini "tek" doğru kabul eden "skolastik" yapı ile bilim yapmanız da, üniversite yönetmeniz de mümkün değildir. Bu yolla ancak öncekiler tekrar edilebilir. Üniversitenin ihtiyaç duyduğu en son şey ise bu tekrarlardır.

Yasaları değiştirmek en kolayı…

Yukarıda sıraladığım temel problemleri düşündüğünüz zaman "örneklem" hususunda sıkıntı çekmediğinizi itiraf edin. Kampüsümüzde, yan blokta veya odada ve belki de kendi özel hikayemizde üniversite içindeki güvensizliksiz yapıya, sığınmacı kişiliklere, katı bürokratik yapı yüzünden bilime küsen insanlara dair hikayeler var.

Hangimiz kadromuzu almak, ders anlatabilmek, yurt dışındaki bilimsel etkinliğe izin alabilmek için torpil aramadık? Hiçbirimiz, hak ettiğimiz akademik yükseltmelerimiz için Rektör veya onun yardımcılarının önünde randevu alma mücadelesine girmekten hoşlanmıyoruz. Yıllar süren akademik çalışmaların doğal sonucu olan payelerimize ulaşınca birilerinin ayağına çağırıp "senin kadronu da verdik" cümlesi ile başlayıp "bağlılık" beklentisi ile nihayetlenen muhabbetler hepimizi bıktırmadı mı?

Ve şu soruyu kendimize soruyoruz; biz bu yapıyı ve bu "kafayı" çekmek zorunda mıyız? Ve bu soruyu her soruşumuzda aklımıza ilk önce meşhur 2547 sayılı YÖK yasası geliyor. 2547 değişince her şey değişecek ümidi ile yaşıyoruz. Neticede yasaların "zorlayıcı" yönü herkesin daha dikkatli hareket etmesini sağlayacaktır. Lakin bu yazı boyunca tarif ettiğimiz, bir zamanlar üniversiteyi açık cezaevine dönüştüren zihniyet ile ona akraba kafalar 2547 değiştikten hemen sonra bu kez yeni yasayı delmenin, moda tabirle "arkadan dolanmanın" yollarını araştıracak.

Bu "arkadan dolanmacı" zihniyeti kendi içinde tutarlı buluyorum. Eski alışkanlıklarından kolay kolay vazgeçemiyorlar, yıllardır ellerinde tuttukları "gücü" kaybetmemek için mücadele ediyorlar. Kendilerini "ev sahibi" gibi görüyorlar. Bu uğurda kendileri ile aynı ideolojiyi paylaşanlara bile müsamaha göstermiyorlar; çünkü mesele onlar açısından ölüm-kalım meselesi…

Bence yasal değişikliklerin yanında bu zihniyetin nasıl değiştirileceği de tartışılmalıdır. Bu zihniyet problemi garip bir şekilde bütün ideoloji ve inanç gruplarının "kesiştiği" yegane şey. Umarım bir gün, üniversite bu "zihniyet"i değiştirecek enerjiyi ve fırsatı bulur. O zaman akademya mobbing, demokrasi, bilimsel özgürlük ve güvenlik sorunlarını aşabilir.

Yeniçağ'ın Eşiğinde 'Avrasya'nın Kalbine' Bakmak

Doç. Dr. Mehmet Akif OKUR Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi

Yirmi yıl önce Türk cumhuriyetlerine bağımsızlıklarını kazandıran dönüşümler, yenidünya düzeninin habercisi kabul ediliyordu.

Bugün ise, Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle başlayan sürecin artık geçmişte kaldığını düşünmemize yetecek kuvvette bir dinamikler demeti, yeniçağa hazırlanmamız gerektiği ihtarında bulunuyor. Dikkate alınması gereken bu uyarı, bir bilinmezlikler yumağı da bırakıyor önümüze. Soru işaretlerinden Türkistan'ın hissesine düşenlere baktığımızda, ufukta beliren değişim dalgasının bölgeyi sürükleyeceği limanlarla ilgili olanlar hemen göze çarpıyor. Acaba Orta Asya'yı nasıl bir gelecek bekliyor? Bu coğrafyada biriken toplumsal enerji, bütünleşme doğrultusundaki adımları hızlandırabilecek mi? Yoksa, etrafını çeviren rekabet üçgeninin ivme kazandıracağı Balkanlaşma eğilimleri mi bölgenin kaderini çizecek?

Listesini uzatabileceğimiz ihtimaller zincirinin hangi ucundan tutarsak tutalım, yolumuz "jeopolitik" başlığı altında inşa edilmiş bir düşünce prizmasına çıkıyor. Üzerine akseden coğrafyaları, aktörleri, fikirleri vb. yeniden biçimlendiren bu prizmanın gösterdiği maharet, yansıttığı temsillerin çoğu zaman hakikatin kendisine tercih edilmesine sebep oluyor. Söz konusu kolaycılığın doğurduğu vahim sonuçlara sahnelik eden coğrafyalardan biri de maalesef Orta Asya.

Gerçekliği kavrayışımızı kolaylaştırmak bir yana, onunla aramıza ilave engeller diken bu düşünce geleneğinin izlerini günümüze kadar sürebilmek için en meşhurları arasında Halford Mackinder, Alfred Mahan, Nicholas J. Spykman, Henry Kissinger ve Zbigniew Brzezinski gibi kalemlerin yer aldığı uzun bir listeye odaklanmamız gerekiyor. Bu isimlerle tanışıklığımız arttıkça ise, telaffuz edildiği günden itibaren daha çok "Büyük Oyun"un coğrafyasıyla uğraşan Batılı jeopolitiğe ait temel parametrelerin, emperyal çıkarlara dayalı soğuk bir rasyonalite tarafından belirlendiğini anlıyoruz. Klasik literatürde bölge, esas oyuncular arasındaki rekabetin zemininden ibaret görülmüş, coğrafyaya mana kazandıran beşeri özellikler ya çarpıtılarak oryantalist şemalara uydurulmuş yahut da tümüyle soyutlanmak suretiyle büyük satranç tahtasındaki piyonlara indirgenmiştir. Disiplinin temel metinlerinde Batılı "özne" hayli canlı bir kimlik tasarımına dayanılarak tarif edilmekte, incelenen bölgede yaşayan toplumlar ise coğrafyanın belirleyiciliği altında gölgelere dönüştürülmektedir. "Hristiyanlık» ya da «hür dünya», coğrafyadan bağımsız, kimliğe dayalı varoluşlar iken; Moğollar, Türkler, Ruslar... Yeryüzündeki mevkileri sayesinde anlam ifade eden tehdit nesneleridir. Bunlar yalnızca coğrafya karşısında gölgeleşmezler; kültürel kimlikleri, medeniyet âidiyetleri arasındaki farklılıklar da silikleşir. Adeta, «barbar» parantezinin içine alınmışlardır.

Batılı jeopolitikçilerin ürettikleri bu kalıplar, oryantalist klişelerle bezeli bir tarih tasavvurundan beslenmişlerdir. 20. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan yeni kuşak çalışmalar sayesinde kadim Türkistan›ı bir barbarlar diyarı olarak tasvir eden bu metinler tarihe havale edilmiştir. Söz konusu gelişmenin de katkısıyla, Orta Asya hakkındaki klasik jeopolitik külliyatın Batı merkezci

kavramsal mimarisi yerine, anlam üreten öznelerin mekânla ilişkilerini merkeze alan özgün ve yerli yaklaşımlar için kapı aralanmıştır. Türkistan jeopolitiğini bu kapıdan geçerek içerden anlamlandırmayı hedefleyen bir araştırma programı öncelikle «özne»ye odaklanmalıdır. Batılı jeopolitik yaklaşımların aksine, kendi evi hissettiği Orta Asya coğrafyasına içerden bakan özne, «dışarıyla» ilişkisini formüle ederken bir kimliğe başvuracaktır. Coğrafya ise öznenin varoluş sürecinin geçtiği, kimliğin teşekkülü de dâhil tüm macerasına sahnelik eden mekândır. Coğrafya ile kimlik arasında çift yönlü bir etkileyen/etkilenen ilişkisi ve anlam bağı mevcuttur. Özne ve mekân beraberliğinin yarattığı bileşke, verili bir zaman dilimindeki jeopolitik mücadelenin aktörüdür. Etrafı, başka özne/mekân bileşkeleriyle çevrilidir. Bu aktörler mevcut jeopolitik denkleme göre karşı karşıya veya yan yana gelmektedir. Jeopolitik denklemler, muhtelif sebeplerle değişen konjonktürler boyunca varlıklarını korurlar.

İçine girdiğimiz tarihsel konjonktürü, birbiriyle bağlantılı iki temel dinamik diğer tali değişkenlerle beraber şekillendiriyor. Batı›nın tartışmasız üstünlüğü altında geçen insanlık tarihinin en uzun yüzyılının sonuna yaklaşıldığı gerçeği, bunlardan ilki. Küresel ekonominin sıklet merkezi, büyük bir hızla Asya›ya doğru kayıyor. Ekonomi alanındaki bu alt-üst oluşu ciddi jeopolitik depremlerin izleyeceğini düşünmemek için ise anlamlı hiç bir sebep yok.

Tek kutuplu dünyanın sonunu getiren bu gelişmeler, geleceğin dünyasının nasıl bir mimari etrafında şekilleneceğini de haber veriyor. Nitekim madalyonun diğer tarafında, «bölgeselleşme» yolunda yeryüzünün değişik coğrafyalarında atılan adımlar yer alıyor. Dünya düzeninin evrildiği bu güzergâhta, küresel kurumlardan bölgesel muadillerine doğru önemli bir güç kayması yaşanıyor.

Parçalı yapısıyla Orta Asya, söz konusu dinamiklerin yükseltiği jeopolitik havzanın yüreğini işgal ediyor. Rusya ve Çin gibi yeni/yeniden yükselen güçlerle komşuluğu, geçtiğimiz on yılda Afganistan'daki doğrudan Amerikan varlığı sebebiyle bambaşka bir anlam kazanmış vaziyette. Ayrıca önümüzdeki dönemde bu üçlü arasındaki denkleme, bölgenin yalnızca somut güç parametrelerinin icaplarına göre ele alınmasını ortak bağlar sebebiyle reddeden Türkiye, daha ağırlıklı biçimde eklenecek.

Yeni Çağda Türkistan'ın çevresindeki tüm bu değişimlerin pasif bir dekoru olmaktan kurtulabilmesinin yolu, hem "ortak evi" hem de "komşuları" dikkate alacak stratejilerden geçiyor. İçerde öznenin restorasyonunu ve mekânda bütünleşmeyi sağlayacak girişimlerin teşviki, dışarıda ise rekabet üçgeninin faaliyetleri yüzünden bölgenin Balkanlaşmasını önleyecek bir denge politikasının inşası gerekiyor. Bu süreçte, Avrasya'ın kalbinde doğan öznenin Anadolu'daki diğer koluyla tesis edilecek ilişkiler dışında güvenilir bir dayanak noktası ise ufukta gözükmüyor.

AVRASYA SİYASİ HARİTASI

